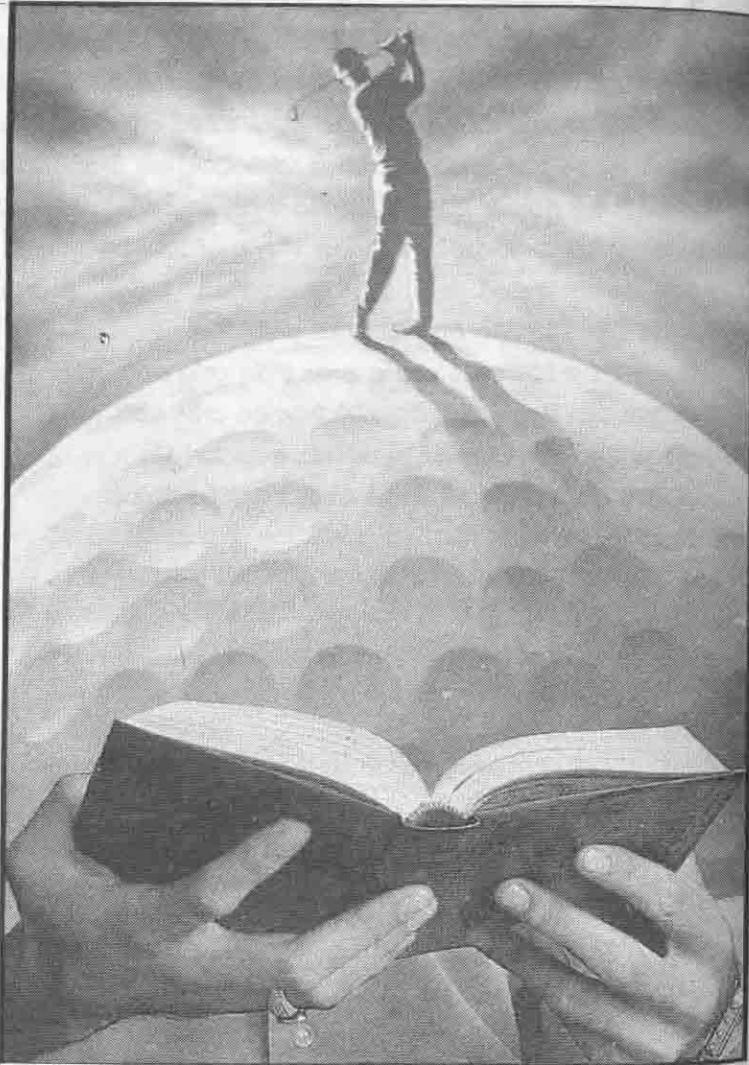

అయిదో మెట్టు

అంతిమ విజయం

“అతడొక వృత్తం గీసుకుని నన్న
బయటకు తోసేశాడు. నేనాక పెద్ద
వృత్తం గీసి అతడిని అందులోకి ఆహ్వా
నించాను”.

మెండి అధ్యయం

వైక్యంత పాణి

2 కొక్క మెట్టుఎక్కి మనం చివరికి వచ్చాం. విజయశిఖరం అంచులకి చేరుకున్నాం. చిన్న చిన్న పాముల్ని దాటాం. నిచ్చన లెక్కాం. చివరి వరువలో ఒక పెద్ద పాము వుంది. అట్టడుగుకి చేరేసే పెద్దపాము. దాని పేరు "బిటమి".

విజయానికి చేరుకోబోయేముందు శత్రుసంహారం చేయాలి. శత్రురాజైన 'బిటమి' గురించి, దాని అనుచరుల (దురద్యుకర పరిషామాలూ ఘోషించని ప్రమాదాలూ ఘోరా) గురించి చర్చించాం. ప్రథమ శత్రువుని చంపేసేకమరొకరెండు గడులున్నాయి.

1. అస్పష్ట విజయం
2. నిర్భరక విజయం

అంతే. ఆ తరువాత సంపూర్ణ విజయమే ! కదం తొక్కుతూ పదం పాడుతూ పరుగెడదాం ! ముందు 'బిటమి'ని ఎదుర్కొందాం !!

బిటమి

మనలో తొంపైశాతం మందికి గెలుపంటే ఏమిటో తెలుసు. మనలో తొంపైశాతం మందికి బిటమి అంటే ఏమిటో తెలీదు. చాలామందిలో 'బిటమి' బయటకు కనపడదు. అది లోలోనే దహిస్తూ వుంటుంది. పైకి మామూలుగానే వుంటారు. సాడిజం, భయం, దిగులు, పర్యవ్యన్ లాటివ్సీ బిటమికి గుర్తులే.

గెల్చిన వాళ్ళము చాసి మనందరం వాళ్ళలా తయారయితే ఎంత బావుళ్ళు, వాళ్ళంత హయిగా బ్రతకుతున్నారు అనుకుంటాం. కానీ బిధిపోయిన వారి గురించి మనకి తెలీదు. మనలో చాలామంది ఎప్పుడూ ఏదో ఒక సమస్యతోనో, బాధతోనో

యండమూల కీరేంత్రనాథ్

బిధిపోతూన్న వాళ్ళమే. అయితే బిటమి చాపకింద నీరులాగా బయటకి కనపడదు. గెలుపు ప్రజ్ఞలిస్తూ వుంటుంది.

*

*

*

బిటమి అంటే ఏమిటి ?

ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే "కుతూహలం లేకపోవటం."

అవును. కేవలం ఒకే వాక్యం. కుతూహలం లేకపోవటమే బిటమి. ఏమీ చేయలేము అన్న నిరాసక్తత. బిధిపోతానేవో అన్న భయం, జీవితం నిస్సారంగా గడుస్తోంది అన్న దిగులు - ఇవన్నీ కలిసి మనిషిలో కుతూహలాన్ని చంపేస్తాయి. ఎప్పుడయితే కుతూహలం చచ్చిపోయిందో అదే బిటమి ! ఊహా తెలుస్తున్న చిన్న కుర్రవాడి మొట్టమొదటి అద్యుత మైన భావం 'కుతూహలం'. అతడికి దిగులూ ఉండదు. ఏ బాధా వుండదు. ఏ సమస్య వుండదు. అందుకే అతడి మనసంతా కుతూహలంతో నిండి వుంటుంది. ఏ మస్తువు కనపడో పట్టుకోవాలిని, పరిశీలించాలని ప్రయత్నిస్తూ వుంటాడు. ఎక్కడో ఒక బ్రహ్మండ మైన విస్మృతునం ద్వారా శక్తి ఉత్సవమై, అఱువులుగా మారి క్రొమడమంగా విశ్వంగా రూపుదిద్యుకొస్తుట్టి, మెరడులోని ఆ కుతూహలం పిల్లవాడు పెరిగి పెద్దవుతున్నక్కర్ది జ్ఞానంగా మారుతుంది. ఎప్పుడయితే ఈ కుతూహలం మరణించిందో, జ్ఞానం కూడా నశిస్తుంది. కళలో దిగులు ప్రవేశిస్తుంది. మరణిస్తే బావుళ్ళు అనిపిస్తుంది.

అదే బిటమి, దీనికి చాలా రూపాలున్నాయి.

ఒక మనిషి మనమీద తన సెంటిమెంటు ద్వారానో, శక్తి ద్వారానో అధికారం సంపాదిస్తే అది మన బిటమి. ఒక అలవాటు మనకి వ్యసనమయితే అది మని తన అధికారంలోకి తీసుకుంటుంది కాబట్టి అదీ బిటమే. ఏదైనా ఒక కోర్కె మనసులో మెదులుతున్నప్పుడు సంవత్సరాల తరబడి దానిని తీర్చుకోలేక, కేవలం ఒక కలలో బ్రతకటం బిటమి, ఫలానా పని చేయటానికి నాకు త్రైమ్ ఉండటం లేదు. నాగ్గానీ కాస్త ట్రైమ్ ఉండుంటే ఆపని అద్యుతంగా చేసి ఉండేవాడిని అనుకుంటూ కాలం గడిపేయటం కూడా బిటమే.

*

*

*

జీవితంలో ఒకసారి బిటమి రాగానే ఇక తమకి విముక్తి లేదు అనుకోవటం సరి అయిన పద్ధతి కాదు. 'రేపు' అనే దాని మీద ఆశ చచ్చిపోకూడదు. కాలం ఎలాంటి గాయాష్టొనా మాన్యతుందని చాలామందికి తెలుసు, కానీ కాలం అంటే సంవత్సరాల తరబడి అని అర్థంకాదు. మానసికంగా శక్తివంతమయిన వాళ్ళు ఎలాంటి కష్టమైనా మరుసటీరోజకల్లు మర్చిపోగలుగుతారు.

విజయానికి ఐదు మెట్లు

ఓటమినుంచి బయటవడటానికి కొన్ని మార్గాలున్నాయి.

1. కష్టం వచ్చినప్పుడు ఒంటరిగా క్రుంగిపోకుండా అందరితో కలిపిపోయి ఉంటే, మనం వారి సంభాషణలో లీనషై మన కష్టాన్ని మరిపోవచ్చు.

2. ఎలాంటి వాడికైనా కష్టంలో ఎదుటి వ్యక్తి సహాయం తప్పనిసరి అవుతుంది. ఒంటరిగా కష్టాలనెదుర్కునే దైర్యం కొద్దిమందికి మాత్రమే ఉంటుంది. సహాయం అంటే నిజంగా సహాయం కాదు. మానుకంగా బలం చేకూరేలాగా చేసుకోవటం.

3. కష్టం వచ్చినప్పుడు తను ఫలానా కష్టంలో ఉన్నానని పదిమందికి చెప్పుకుంటూ తిరగటం వల్ల ఏమీ లాభం లేదు, దానివల్ల అవతలివాళ్ళని కష్టపెట్టటం తప్ప.

4. సెల్పి పీటితో క్రుంగిపోవటం వల్ల కష్టం మరింత విక్రతరూపం ధరించి మనల్ని పరిపాసిస్తుంది. కష్టానికి ఎప్పుడయితే మనం విలువ ఇవ్వలేదో అది కూడా సరైన మర్యాద దొరకని అల్లుడీలాగా అలిగి వెనక్కి పెట్టిపోతుంది.

5. అంతా ఏది లిథితం అనుకోకుండా, 'మనం మారటం' కూడా ఏదే అన్న భావాన్ని పెంపాడించుకోవాలి.

6. మన మానుకి బలం ఏమిద మనం అపరిమితమయిన విశ్వాసం వుంచుకోవాలి. నిజంగా మనం చాలా సాహసవంతుల్లాగా మనకి కనపడుతూ వుంటాం. కష్టం వచ్చినప్పుడే మనం ఏమిటో మనకి తెలుస్తుంది. అంతేకాదు, మనచుట్టూ వన్నవాళ్ళ అనులు స్వరూపం కూడా బయటవడుతుంది.

7. మనకు అబోల్యాట్ విలువుందన్న విషయం మనం గ్రహించగలగాలి. ఈ అబోల్యాట్ విలువకన్నా మనం ఎక్కువుడొహించుకుంటే అది అహంకారం అవుతుంది. దానికన్నా తక్కువ ఉహించుకుంటే అది సెల్పి పీటి అవుతుంది. ఏ మనిషయితే తన యొక్క అబోల్యాట్ విలువని కర్ఱ్కొ గుర్తించగలడో, ఏపీ రంగాలలో తను సరిగ్గా ప్రాణ్యక్క అవుతాడో తెలుసుకోగలడో, తన సైపుణ్యాన్ని కర్ఱ్కొ అంచనా వేయగలడో అతడు జీవితంలో పరిపూర్కుడవుతాడు. ఓటమి అతని దరిద్రావులకి రాదు.

నాకు తెలిసిన ఒక అమ్మాయి వుండేది. ఆ అమ్మాయిది నిజానికి చాలా చిన్న సమయం, పెట్టికి పూర్తిగా మానసికంగా సిద్ధం కాకుండానే వివాహం చేశేశారు. భర్త మంచివాడు. అత్తారాయ కూడా చాలా మంచిది. అయితే ఇంట్లో [ప్రైవేట్ లేదనో, ప్రాంత్యాన్ని లేవలసి వస్తుందనో, చదువుకోవటానికి వీలుపడటం లేదనో గోలపెట్టేది. తన జీవితంలో ఓటమి మొదలయిందన్న భావం ఆమె క్రుంగి కృశించిపోయేలా చేసింది.

'ఈ సమస్యాతా ఆ అమ్మాయికి వ్యక్తిగతం లేకపోవటం వల్ల వచ్చింది' అన్నంత పెద్ద పదాన్ని మనం ఇక్కడ వాడనవసరం లేదు. పెళ్ళయిన కొత్తలోనే తన స్వభావం ఏమిటో, చదువుపట్ల తన అభిరుచి ఏమిటో, ప్రాంత్యాన్ని లేవటంలో వన్న ఇఖ్యందులేమిటో వారికి మాచాయాగా చేప్పే అర్థం చేసుకుని వుండేవారేమో! చేసుకోకపోతే అది వేరే సంగతి.

కానీ తనవైపు వీప్రయత్నమూ చేయకుండా, నెపాస్సంతా తన దురదృష్టంమీద వేసేయటమే ఓటమి.

కాలేజీలో డిగ్రీ చదువుతూ, ప్రవంచమంతా తమ పాదాక్రంతమైనట్టు తల ఏగరేసుకుంటూ, ఆ తర్వాత 'అసలైన' జీవితంలోకి అడగుపెట్టే కుర్రవాడికి, బయట ప్రపంచం అంటే ఏమిటో, మొదటిసారి తెలుస్తుంది. పరీక్ష ప్రాయటమే అన్వితికన్నా కష్టమైన పని అన్న భావంతో వన్న కుర్రవాడు బయట ప్రపంచంలోకి వచ్చిన తర్వాత మరోరకం కష్టాన్ని చూడటం మొదలుపడ్డాడు. పరీక్షలయిపోగానే పెద్ద ఆఫీసరు ఉద్యోగం సంపాదించుకుని, పెళ్ళి చేసుకుని, వచ్చిన డబ్బంతా సిగరెట్కీ, ఇతర అలవాట్లకీ తగలేస్తూ ఉండేచ్చానీ, నాన్న నుంచి సంపాదించి చూడు, తెలుస్తుంది' అన్న డైలాగు ఇక వినవనసరం లేదనీ ఉప్పిళ్ళారుతూ ఉంటాడు. అమ్మ రగ్గర దొంగాచాటుగా డబ్బులు తీసుకునే బాధ తప్పుతుంది అని ఆనందపడతాడు. నిలువని ఆనందం ఇది.

నిరుద్యోగమనే చేదు అనుభవం - అతడి ముందు నిలబడి వెక్కిరిస్తే.... భయంకరమైన భవిష్యతు అతడి వెనుక నిలబడి వికటాట్పోసం చేయటం ప్రారంభిస్తుంది. ఈ నిజాన్ని ఒప్పుకోలేక చాలామంది ఎన్నోప్పిస్తులు అవుతారు.

జీవితంతో రాజీవడటం మంచిదే కానీ, తనతో తను రాజీవడకూడదు. ఉదాహరణకి ఎంత క్రూపిచేసినా ఒక్కసారి జీవితంలో సంతృప్తికరంగా సెలీట్ కాలేకపోవచ్చు. తాత్త్వాలిక నిస్సుహ తప్పనిసరి కావచ్చు. ఇది జీవితంతో రాజీ. 'ఇది చాల్ట్' అనితనలో తాను రాజీపడితే ఇక అంతే, మట్టావు!

ఏ ఇంజనీరింగు సీటో, మెడిసిన్ సీటో తెచ్చుకోవటం తేలికే. డిగ్రీ చేతపట్టుకుని, వీధిన పడటం కూడా తేలికే. కానీ అసలు సత్తా అంతా మంచి ఉద్యోగం సంపాదించు కోపటంలోనే బయటపడుతుంది. సినిమాలలో చూపించినంత హాస్టాప్సుడంగా వుండవు ఉద్యోగాల కోసం చేసే ఇంటర్వ్యూలు. ఒక యజమాని మనకి నెలకి మూడువేల హెప్పున ముప్పయ్యేళ్ళపాటు ఇప్పటానికి ఒప్పుకుంటున్నప్పుడు మన యొక్క సత్తా ఏమిటో, సంతృప్తికరంగా ఇష్టం వచ్చినంత సేపు పరీక్షించుకునే హక్కుంది. ప్రాణ్య ఎగిరిపోవటం అంటే ఏమిటో తెలియని ఇంజనీరింగ్ కుర్రవాడు తన చేతగానితనానికి ఇంటర్వ్యూ బోర్డునీ, దేశాన్ని, వ్యవస్థనీ, నాయకులనీ తిట్టిపోస్తూ వుంటాడు. తమ తెలివిచేతలుని దేశం ఉప్యోగించుకోవటం లేదు కాబట్టే ఈ వ్యవస్థ ఇలా మారిపోయింది అని పిప్ప కవిత్తాలు ప్రాస్తాడు. ఏళ్ళ బాధల్ని ఆశ్రయకరంగా వీళ్ళ తల్లులు కూడా సమర్పిస్తారు. "పెరి నాగస్తు, ఎంత అల్లాడిపేతున్నాడో. అయినా ఈ కాలంలో రెకమండేస్తు లేనిదే, లంచాలు లేనిదే ఉద్యోగాలక్కడ దొరుకుతాయి?" అని కొడుక్కి కొత్త సాకులు చెప్పారు. దాంతో ఆ యువకులు తప్ప తమడే అన్న నిజాన్ని ఒప్పుకోరు. ఇదంతా ఓటమి అనే దిగుడు బాపిలోకి మనిషిని దిగజార్పే మెట్లు. 'ఇదే జీవితం, ఉదయం నిద్ర లేస్తాను. పిజయాసికి ఐదు మెట్లు

ఆపీను కెళతాను, ఇంటికొస్తాను, పేపర్ చదువుతాను, టి.వి. చూస్తాను, బోర్, అంతా బోర్ - అని ఒకడేడిస్తే, “జిప్పుడు నేను చేసే పని నాకు నచ్చేది. ఇంకెంత కాలం ? ఎప్పుడు చేసినా ఇదే పనికిదా” అని వాపేయేవాడొకడు. దీనికి కారణం ఏళ్ళందరూ తమని తాము బంధించుకోవటమే ! ఆ వ్యతింత లోచి బయటపడితే ఏమి జరుగుతుందో అన్న భయం ఈ ఓటమికి కారణం. ఆమాటక్కొన్ని ప్రతీ ఓటమికి వెనుకున్న కారణం ‘భయమే’ ! ఎవరేమనుకుంటారేమోనన్న భయం ! ఫలనా పనిచేయలేమో అన్న భయం ! ఎందుకొచ్చిన గొడవ అన్న భయం ! భయం, భయం, భయం !

అయితే ఈ “భయం” అన్న ఆయుధంతోనే ఓటమిని అనే రాక్షసిని చంపవచ్చ. అదెలాగో తెలుసుకుని ఈ ఆధ్యాయాన్ని ముగిద్దాం.

1. ఓటమి సంభవిస్తుందేమో అని భయపడకండి. ప్రయత్నించకుండా ఏ గెలుపూ రాదుకదా అని భయపడండి.

2. ఈ పనిపూర్వదేమా అని భయపడకండి. కాలక్రమేణా పరిస్థితులన్నీ వాటంతటవే సర్దుకుంటాయితే అన్న ఎన్నోపింగ్ దృక్కథం మీలో ఐన్నందుకు భయపడండి.

3. రిన్క్ తీస్తుంబే ప్రమాదమేమో అని భయపడకండి. రిన్క్ తీసుకునే మస్తక్కుం మీలో లేనందుకు భయపడండి.

4. ఒక క్లీప్పుమైన పని ప్రారంభించబంపల్ల కష్టాలోస్తాయేమోనని భయపడకండి. ఏ పనిల్లోనై కష్టం వుంటుందని, కష్టం లేకుండా ఏ విజయమూ సాధించబడదన్న చిప్ప విషయం మీకింత కాలమూ తెలియనందుకు భయపడండి.

5. ప్రారంభించిన పని సగంలో ఆగిపోయి, పూర్తి చెయ్యలేకపోతే, మరింత కష్టం కదా అని భయపడకండి. ప్రారంభించకపోతే అసలు పనే మొదలవదని భయపడండి.

6. మొదలుపెట్టిన పని విపలమయితే, చేసినదంతా సష్టుకదా అని భయపడకండి. మర్కొసారి ప్రయత్నించి వుంటే అపని పూర్ణమ్యే అవకాశం వుండేది అన్న ఆరోచన రానందుకు భయపడండి.

భయం గురించి తెలుసుకున్నారు కదా ! ఆది విషంలాటిది. ప్రాణాలు తీస్తుంది. ఒకసారి ప్రాణాలు పోస్తుంది. మనకున్న భయంతో ఓటమిని చంపేసేం. ఆవిధంగా “ఓటమి”ని జయించాక, ఇప్పుడా శవాన్ని పోస్తమార్ఘమ్ చేస్తే, ఈ క్రీంది విషయాలు తెలుస్తాయి.

A. ఓటమి అంటే నిజంగా ఓటమికాదు. ఇంకా గెలువు రాలేదన్న మాట.

B. ఓటమి అంటే మీరు పూర్తిగా నాశన్నమాయ్యరు అనికాదు. ఓటమి అంటే మీరు కొంతవరకూ తెలుసుకున్నారన్నమాట.

C. ఓటమి అంటే పనిని ఆపుచేసేది కాదు. పని చెయ్యటంలో మరింత నమ్మకాన్ని కలిగించేది.

D. ఓటమి అంటే ఆవమానం కాదు. ఓటమి అంటే పనిపట్ల మీకున్న తపవ.

E. ఓటమి అంటే మీరు ఒకపని చెయ్యబేకపోవటం కాదు. ఆ పనిని మరో విధంగా చెయ్యాలని తెలుసుకోవటం.

F. ఓటమి అంటే మీలో ఏదో తక్కువుందని కాదు. సంపూర్ణత్వానికి పూర్తిగా రగ్గరికి వెళ్లేకపోవటం.

G. ఓటమి అంటే పనిని వదిలెయ్యటం కాదు. మరికాస్త కష్టపడవలసిరావటం.

H. ఓటమి అంటే పని పూర్తి చెయ్యలేకపోవటం కాదు. ఇంకొంచెం ఎక్కువ సమయం కష్టం, క్షమి కావాలని తెలుసుకోవటం.

I. ఓటమి అంటే పని పూర్తికాపోవటం కాదు. ఆదే పని చెయ్యాలనికి ఉన్న వేరే మార్గం తెలియకపోవటం.

J. ఓటమి అంటే మీరు సర్వాశనమవటం కాదు. తలపెట్టిన పని పూర్తి చెయ్యాలనికి ఇంకో అవకాశం మీరు దౌరకటం.

అందుకే ఎప్పుడూ ఓటమి ముగింపు’ కాదు. మన జీవితాలలో అది ఒక ఆవ్యాపకమైన ఆగ్రహమైన వ్యాపకమైన అంశమైనది. ఇప్పుడా వైరాన్ని చెప్పి వుంటాయి. అలాగే ఒక భయంకరమైన రాక్షసుడి వెనుక అతడి సేనాధిపతులు, మరికొన్ని రాక్షసగణాలు వుంటాయి. వాటిని కూడా మనం ఎదుర్కొవలసి వుంటుంది. అవి ఇవి :

- ఓటమి పని ప్రమాదాలు.
- అజ్ఞాత శత్రువులు.
- దురదృష్టకర పరిణామాలు.
- నెరవేరని కోరికలు.
- మానసిక ఒత్తిడులు.
- ఆత్మాలిక ఓటమిలు.
- వీటని ఇప్పుడు పరిశీలిద్దాం.

a) ఓటమి పని ప్రమాదాలు

దాదాపు రెండు సంవత్సరాల క్రితం ఒక అర్ధరాత్రి మూడించికి నేను టి.వి. చూస్తున్నాను. పుట్టబాల్ మాయ్ ఉత్సంఖయితంగా సాగుతోంది. ప్రపంచకవ్ పస్టరోండ్ మాయ్లని. ఆమెరికాకీ, కొలంబియాకి మధ్య జరుగుతున్న ఆ పోటీలో రెండు టీములూ చేరొక గోల్డ్ చేసి సమానంగా వున్నాయి. నిజానికి ఆమెరికాది చాలా బల్ఫోసమైన టీమ్.

విజయానికి ఐదు ముట్లు

కానీ ఆతిథ్యమిస్తున్నది అమెరికాదేయే కాబట్టి జనం అంతా ఆ దేశానికి సహాయిస్తున్నారు. కామెంటీబర్ మాబలు దాదాపు వినబడటం లేదు. అంత గోలగా వుంది. మాన్ ఇంకాంచెం సేపట్లో ముగియబోతుందనగా ఒక దురదృష్టకరమైన సంఘటన జరిగింది. అమెరికన్ ఆటగాడు కెట్టిన బంతి దూరంగా ఎటువైపే వెళ్లి పోతూండగా 'ఎస్ట్రోబార్' అనే కొలంబియన్ ఆటగాడు బంతిని ఆపుచేయ్దామని కాలు అడ్డుపెట్టాడు. బంతి వెఱుతున్నపై గోల్కిపర్ నెమ్మదిగా నడుచుకుంటూ వెఱుతున్నాడు. ఎలాగూ ఆ బంతి గోల్ అవతలగా బయటి వెళ్లిపోతుందని కిపరు ఉద్దేశ్యం. కానీ ఎస్ట్రోబార్ తన కాలు అడ్డుపెట్టడంతో అది అతడి గోలులోకి దొర్కుంటూ వెళ్లిపోయింది.

అంతే. ఆడిటోరియం అమెరికన్ నినాదాలతో రద్దురిట్టి పోయింది. కొలంబియన్ ఆటగాళ్యంతా నిస్ట్రెషన్లలయ్యారు. ఎస్ట్రోబార్ మొహం రక్తం లేనట్టు పాలిపోయింది. ఆధిధంగా మొదటిలోనే ప్రపంచకం పోటీల నుంచి కొలంబియా నిష్పుమించవలసి వచ్చింది. వాళ్ళజట్టు స్వదేశం వెళ్లిపోయింది. ఇది జరిగిన అయిదురోజులకి ఎస్ట్రోబార్ని ఆ దేశంలో పుట్టబాల్ అభిమాని ఒకడు పిస్టంతో కాల్పి చంపేశాడు.

ఇదోక ఉదాహరణ. మరొక ఉదాహరణ చెప్పేను. టీల్లో నలుగురు ఉన్నతాధికారులు వున్నారు. క్యాబినెట్ సెక్రటరీ హోదా వున్నవారు. దాదాపు ఆరుసంవత్సరాల క్రితం జిరిగిన సంఘటన ఇది. రాజీవ్‌గాంధీ పదవి కోల్పోయాడు. ఎస్సికల ప్రచారంలో అతడిని పాత్రచేశారు.

పి.వి. ప్రధానమంత్రిగా వుంటున్నప్పుడు అర్థనీసింగ్ ఆయన్నుంచి విడిపోయాడు. ప్రజల్లితన దారిలోకి మార్యూకోవటానికి అర్థనీసింగ్ ఒక అపవాదు వేశాడు. రాజీవ్‌గాంధీ కుట్టని పి.వి సరీగ్గా దర్శావు చేయించబటం లేదని.

అర్థనీసింగ్, వి.పి. సింగ్ కలిసిపోతారేమోనన్న ఆనుమానం బహుశపి.పి.కి వుండి వుండవచ్చు. రాజీవ్ హత్య దర్శావు గురించి వి.పి. మాట్లాడుడు. పైన చెప్పిన నలుగురు ఉన్నతాధికారులూ వి.పి. సింగ్కి దగ్గరవారు. రాజీవ్‌గాంధీకి స్పెషల్ ప్రాట్క్స్ అవసరం లేదని ప్రాసిన షైల్మీద సంతకం పెట్టినవారు ఈ నలుగురూ.

వారి నలుగురి మీద క్రిమినల్ కేసు పెట్టి - దర్శావుకి అదేశించాడు శ్రీ పి.వి. దురదృష్టకరమైనదేమిటంటే - పారు నలుగురూ రిటైర్ నాలుగు సంవత్సరాల్లంది. బార్యతలు అప్పగించేసి విశ్రాంతి తీసుకుంటూన్న ఈ నలుగురికి, ఇన్ని సంవత్సరాల తరువాత వారెంట్లు రావటం - ఊహించని ప్రమాదానికి పరాక్రాంతేవలం వి.పి. సింగ్ని ఇబ్బందిలో పెట్టటానికి - ప్రజల దగ్గర తన నిజాయితీ నిరూపించుకోవటానికి - ప్రధానికి మరో మార్గం లేకపోయింది. రాజీవ్ యు చదరంగంలో ఇద్దరు ప్రముఖులు అడే ఆటలో పాపలు అయిపోయారు ఈ నలుగురూ !

ఊహించని పరిణామం అంటే ఇది. ఊహించని పరిణామాలు ఈఅధిధంగానే వస్తాయి. అసలు మనం చేస్తున్న పనికి, దాని పరిణామానికి ఏ సంబంధమూ వుండదు. అసలు మన ఆలోచన కూడా అటువైపు వెళ్లాడు. అంత దారుణంగా వుంటాయి ఫలితాలు.

ఊహించని ప్రమాదాల పట్ల సర్వసమ్మానాలమయి వుండటం వల్ల కొంతవరకూ నీటి ప్రభావాన్ని తగ్గించవచ్చు. పది సంవత్సరాల క్రితం నా ఇద్దరు స్నేహితులు యాక్సిడెంట్లో మరణించారు. ఇద్దరికి దాదాపు ముప్పుయేశ్వరంటాయి. ఒకరికి ఒక సంవత్సరం కొడుకు, మరొకరికి రెండు సంవత్సరాల పాప వున్నారు. ఇద్దరూ ఉన్నత స్కోనలోనే వున్నారు. క్షప్పడి షైకి వచ్చినవాళ్ళు, కారులో విజయవాడ బయలుదేరి వెళ్లిన అరగంటకి ఇద్దరూ మరణించారని తెలిసింది.

ఇంకా భార్యలలో ఒకమే పోస్ట్ గ్రాఫ్యూచ్యులు. మరొకమే పదవతరగతి వరకు మాత్రమే చదువుకుంది. ఇప్పుడు వాళ్ళిద్దరి జీవితాలు పరిశీలిస్తే, ఒకమే మూడునెలలలో ఉద్యోగం సంపాదించి ప్రస్తుతం వస్యెందేళ్ళ కూతురిని ఊహింటో చదివిస్తోంది. మరొకమే జీవితం పదేళ్ళగా చాలా దుర్భరంగా గడుస్తోంది. చదువులేకపోవటం వల్ల, అత్తమామలు శీర్ధివారవటం వల్ల, చిన్న చిన్న పనులు చేసుకుంటూ జీవితాన్ని వెళ్లిస్తోంది. ఆమె కొడుకు కూడా ఆతి గారాబంవల్ల అల్లరిచిల్లరిగా తిరుగుతూ కెరీర్ అంతా పాడుచేసు కుంటున్నాడు.

ఊహించని ప్రమాదాల తీవ్రతని ఎదుర్కొన్నపటానికి మనం సర్వసమ్మానాలమయి ఎలా వుండాలో చెప్పటానికి ఇది ఒక ఉదాహరణ.

ఊహించని ప్రమాదం ఒకటి రాగానే మనని మనం నిందించుకోవటమో, దేవుడ్ని నిందించటమో చేస్తాం. ఒక ప్రమాదమంటూ సంభవిస్తే మనం వెంటనే దానికి కారణాలు పెతుక్కోవటమో బెంబేలత్తుటమో, ఇతరుల మీద నెపం వేయటమో మొదలయినవేనీ చేయనవసరం లేదు. ప్రతీ ఎదుగుదల ఒక సమస్య ఇత్తున్నంచేస్తుంది. అసలు సమస్య లేకుండా ఎదుగుదల ఎలా ఉంటుంది? పరీక్ష పాసవ్యాలంటే చదవటం ముఖ్యం. అదో సమస్య. (సినిమాలు మానెయ్యాలి కాబట్టి).

జీవితంలో షైకి వచ్చిన ఏ వ్యక్తినైనా తీసుకోండి. ఎన్నో సమస్యలు అతడి ఎదుగుదలతో ముడిపడి వుంటాయి. ఒక పరిశ్రమ స్థాపించాలంటే లైసెన్స్ సంపాదించటం నుంచి సమస్య రావచ్చు; మెట్ల మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకి ఆ లైసెన్స్ కోసం వెళుతూ వుండగా స్థాటరు పంక్కరువుచ్చు. పంక్కరు వేయంచటానికూడా డబులైకపోవచ్చు. దాన్ని పక్కనపెట్టి ఇంటికి వెళ్లి వేచేసరికి ఆ స్థాటరు దొంగిలింపబడి వుండవచ్చు. పోర్టీ స్టేషన్కి వెళ్లి అక్కడ ఇన్స్పెక్టర్ చికాగ్ మాట్లాడవచ్చు. మనకున్న ఇరిటేషన్తో మనం కొద్దిగా గొంతెత్తి అరుస్తే, ఏదో ఒక నెపం మీద మనని లాక్వలో పడవేయవచ్చు.

విజయానికి ఐదు మెట్లు

ఇలాంటి ఊహించని ప్రమాదాలు ఏనైన్నే జరుగుతూ వుంటాయి. జీవితంలో తైకి రావాలంటే ఇలాంటివి ఎదుర్కొవటం తప్పనినరి.

కొన్సిలింగ్ కోసం మా దగ్గరికి వచ్చే చాలామంది. తమని తాము అబ్బార్జున్ వ్యక్తులుగా వర్ణిస్తూ వుంటారు. మిగితా అందిరిలో లేని బలహీనతో లేదా గొప్పతనమో తమకి తాము ఆపారించుకుని, నేను మిగితా వాళ్ళాగా కాదండీ! అనిమొదలుపెడ్దారు.

బేసిక్‌గా మనందరం కొన్ని లశ్ఛరాలని కామన్‌గా కలిగి వుంటాం. ఊహించని ప్రమాదం వచ్చినప్పుడు మనందరం దానికి భేటాగా రియాక్షమతాం. అయితే ఎంత తొందరగా మనమా షాక్‌సుంచి బయటపడి దాన్ని ఎదుర్కొగలమా అన్నదానిమీదే మన విజ్ఞత అధారపడి వుంటుంది.

అన్నిలికన్నా ఊహించని పెద్ద ప్రమాదం వివాహం. దీన్ని 'ఊహించని ప్రమాదం' అని ఎందుకు అనవలసి వస్తుందంటే, పెళ్ళగానే ఏ యువతి యువకులైనా చాలా అనందకరమైనభవిష్యత్తుని ఊహించుకుంటారు. కొంతమంది అదృష్టవంతులకు వారి కలలు నిజమవుచ్చు. కానీ చాలామందికి అలా జరగదు. మరి అరకంగా అది వూహించని ప్రమాదమే కదా!

చిత్రమేమిటంటే ఆ ప్రమాదానికి కారణం వారి స్వయంక్రతాపరాధమే. ఇద్దరిలో ఒకరికి మరీ విపరీతమైన, మనుస్తుష్టపు వైపరిత్యం వుంటే తప్ప, ఒక వివాహం రసరంజకం అవుతుండా లేదా అన్న విషయం ఆ దంపతులిద్దరి మీదా ఆధారపడి వుంటుంది. వివాహం అనేది ఇంటర్ డిపెండెన్సీ. ఇండిపెండెన్సీ కాదు. ఇక్కడ ఒక ఉదహారణ చెప్పాను. ఒక వాచీని తీసుకుండాం. ఆ వాచీలో ఎన్నో చిన్ని చిన్ని పరికరాలు అత్యంత వైపులాయి 0.001% ప్రెసిఫ్ తో నిర్మింపబడతాయి. ప్రతీ చిన్న పరికరమూ కూడా తన పనితాను చేసుకుపోతూ వుండటం వల్ల ఆ వాచీ నిరాటంకంగా తిరుగుతూ వుంటుంది. ఏదైనా ప్రమాదవశాత్తు అందులో ఒక పరికరం పాడయిపోతే దాన్ని మరొక పరికరంతో రీప్లైన్ చేసి, వాచీ బాగుచేసుకోవచ్చు. కానీ శరీరం అలాక్కాదు. ఒక అవయవం పాడయిపోతే దాని ప్రభావం మిగితా అన్ని అవయవాల మీదా తప్పినిసరిగా వుంటుంది. కాలేయం పాడయిపోతే జీర్ణశక్తి లోపిస్తుంది. జీర్ణశక్తి లోపిస్తే అది గుండమేదతన ప్రభావాన్ని చూపించవచ్చు.

మై మొదటి ఉదాహరణకూ, రెండవ ఉదాహరణకూ తేడా ఏమిటంటే వాచీలో పరికరాలస్తే ఇండిపెండెంట్. స్వతంత్రమైనవి. కానీ శరీరంలో భాగాలస్తే ఇంటర్ డిపెండెంట్. ఒకదాని మీద ఒకటి ఆధారపడ్డవి.

వివాహం కూడా ఇలా శరీరం లాటిదే. భార్యాభర్తల యొక్క ప్రతీ 'మూవ్' పరస్పర అధారితాలు! మొదటిరాత్రి ఎంతో అద్యతంగా ప్రారంభమయిన సంసారం సంవత్సరం తిరిగేసరికల్లా నిస్సారమయినదిగా కావచ్చు. లేదా ఒకరంటే ఒకరికి ద్వేషం ఏర్పడవచ్చు. ఆకర్షణ తగ్గిపోవచ్చు. ప్రిజిడీటీ ఏలాగూ వున్నదే.

ఇలాసంసారాలు వైపుల్యం చెందటానికి కారణం 'మూవ్', ఒకపారి అయిష్టు అంటూ ప్రారంభమయిన తర్వాత భార్యాభర్తలలో ఒకరికి మరొకరి చర్య భూతద్దంలో చాలా అయిష్టత కలిగించే విషయంగా కనవడుతుంది. ఎక్కడయితే ప్రేమ వుందో ఆప్పుడు చిన్న చిన్న లోటుపాట్లు కప్పబడేపోతాయి. ప్రేమ తగ్గిపోవటం ప్రారంభించిన కాద్ది అవతలి వారి ప్రవర్తనలో లోపాలు మరింత పెద్దగా కనబడటం మొదలుపెడతాయి. (అందుకే దాంపత్యంలో రోమాన్ అంత ప్రాధాన్యత వహిస్తుంది). కాబట్టి ఇన్ని ఇంటర్ డిపెండెంట్ పరిధిలోకి వస్తాయి. దాంపత్యాన్ని శరీరంతో పోలిస్తే ఇలాంటి ఆనార్గ్యాలస్తే కలిసి చివరికి ఆ దాంపత్యాన్ని చంపేస్తాయి.

ఇంతకన్నా "ఊహించని ప్రమాదం" ఏదైనా వుందా?

ఈ పుస్తకంలో ఒక చోటు, "సమస్య వయస్సు మనిషి వయసు కన్నా తక్కువ" అని ప్రాయటం జరిగింది. కానీ వివాహంలో పెఱుల్యార్ అంటే, ఆ అసంతృప్తి దాదాపు జీవితం చివరి వరకూ మనతోనే సాగుతుంది. మొదటి పాతిక సంపత్తురాలు వదిలేస్తే మిగితా జీవితమంతా ఈ సమస్య వెంటాడుతూనే వుంటుంది. ఎప్పుడయితే ఇంట్లో సుఖం లేదో ఆప్పుడు జీవితంలో కూడా సుఖం వుండదు.

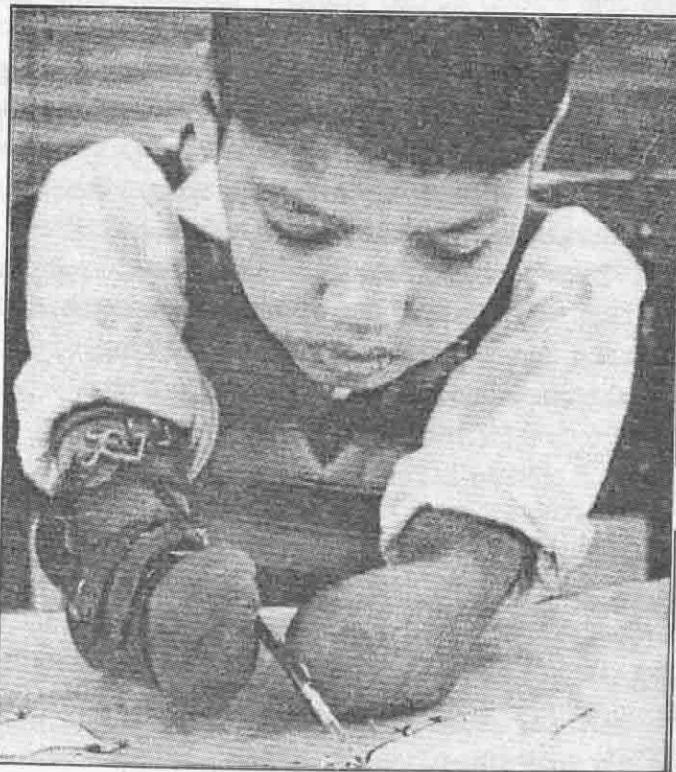
అయితే, దాంపత్యంలో సుఖం లేకపోవటానికి తనే కారణమని ఎదురు అనుకోరు. కారణమంతా అవతలివాళ్ళమీదకి తోసేసి, తమలో ఏ తప్పు లేనట్లు ప్రవర్తిస్తూ వుంటారు. లేదా "నాలో ఫలానా తప్పుంది. ఇంత చిన్న తప్పుని అవతలివ్వకి ఎందుకు క్షమీంచలేరు!" అన్న వాదనతో తమని తాము సమర్థించుకుంటారు.

ఊహించని ప్రమాదానికి అత్యున్నత ఔషధం మానసికంగా సర్వసస్వద్ధులమయి వుండటం అని ఇంతకుముందే చెప్పటం జరిగింది. ఈ పరిష్కారం దాంపత్యానికి కూడా వ్యక్తిగతిస్తుంది. ఎక్కువ కలలు పెట్టుకోకుండా, అవతలి వారి నుంచి వచ్చే సమస్యలకి, ఆకిడికి ముందే మానసికంగా ప్రిపేరయి వుంటే ఈ ప్రమాదాన్ని చాలావరకు నివారించవచ్చు. రాబ్బ్ స్క్లర్ గురించి తశప్పస్తకంలో కొన్నిసార్లు ప్రస్తావించటం జరిగింది. అతడు ఒక గొప్ప ఉదాహరణ చెబుతాడు. ఒకరోజు చాలా పెద్ద తుప్పాను వస్తుంది. మొత్తం పంటంతా నాశనమయిపోతుంది. రాత్రి పదింటికి ప్రారంభమయినా తుప్పాను తెల్లవారురుము వరకూ కొనసాగుతుంది. ఇళ్ళనీ కూలిపోతాయి. పాలాల్స్ నాశనమయిపోతాయి. అప్పుడు స్క్లర్ వయసు పది సంపత్తురాలు. తండ్రితో కలిసి పోలానికి వెళ్లాడు. మొత్తం పాలమంతా బీభత్స్సంగా వుంటుంది. ఆప్పుడతడి తండ్రి పోలం చూసి, ఆకాశం వైపు చేతుల్లో "దేవుడా, వచ్చే ఏడాది నాటికి నాకు విత్తునాలు మిగిల్చావు. నీకు నా క్యూత్జ్జుతలు" అంటాడట. ఎంత గొప్ప ఆత్మసంతృప్తి మాడిన వేదాంతభావం ఇది.

ఊహించని ప్రమాదం వచ్చినపుడు మనం 'ఖంగారు' పడడం సహజం. మనచుట్టా శున్న ఎంతోమంది మనమిద సానుభూతి చూపిస్తారు. సహాయం అందిస్తామంటారు బిజయానికి ఐదు ముఖ్లు —

C) దురదృష్టకర పరిణామాలు

ఒక కథాచర్చ నిమిత్తం ఒక దర్శకుడిని కలుసుకోవటం కోసం మద్రాసు విజయా హస్పిటలుకి వెళ్ళాను. అయిన రోటీన్ చెకవ్ కోసం మూడురోజులపాటు అందులో వున్నారు. అయినతో చర్చ పూర్తి చేసి బయటకు వస్తూ వుంటే వరండా బయట తోటలో ఒక నటుడు అప్పుడే కారు దిగుతూ కనపడ్డాడు. అతడు నాకు దాదాపు పదిహేను సంవత్సరాలనుంచీ స్నేహితుడు. నేను నాటకాలు ప్రాసే రోజులలో రంగపులన్ని ఏలిన నటుడు. చాలా కాలానికి కలిసిన మేము దాదాపు గంటనేపు ఆ చెట్ల క్రిందే మాట్లాడుకున్నాము. తన భవిష్యత్ ప్రణాళిక గురించి, పెట్టబోయే పరిశ్రమ గురించి అతడు వివరించాడు. ఆ రోజులలో సినిమా రంగంలో అతడు కమేడియన్గా, విలన్గా దాదాపు నెంబర్స్ స్టోనంలో వున్నాడు. గంటనేపు మాట్లాడిన తర్వాత అతడి దగ్గర శెలవు తీసుకుని నేను వెళ్లిపోయాను. మరుసటిరోజు అతడు పూటింగేచేస్తూ, ఒక యాక్సిడెంట్లో ఎత్తుమీదనుంచి కింద పడటం వల్ల వెన్నముక విరిగిపోయింది. ఈ సంఘటనజరిగి దాదాపు ఆరేడు సంవత్సరాలు జరుగుతున్నా ఇంకా అతడు కోలుకోలేదు. అతడి కాళ్ళు స్వాధీనంలోకి రాలేదు. అతడే మాతన్ ప్రసాద్.

ఎప్పటిక్ అతడి కళ్ళల్లో ఆ ఆత్మవిశ్వాసం తొలిగిపోలేదు. ఏమీ జరగనట్లు చాలా మానూలుగా మాట్లాడుతూ వుంటాడు. కానీ అతడు ఎంత అంతస్థింపుర్ణమి అనుభవించాడో, ఎంత వేదనకి లోనయ్యాడో, దగ్గరి వాళ్ళమైన మాకు మాత్రమే తెలుసు.

* * *

ఒక్కుక్కసారి మానవ సంబంధాలు కలిగించే పరిణామాలు కూడా మనల్ని చాలా దిగులుతో బాధపడేలా చేస్తాయి. 'మంచు పూలవర్షం' ఆని ఇప్పుడు నేను ప్రాసున్న నవలలో కథ కొంతవరకు వాస్తవంగా జరిగింది. నాకు అభిమాని వుండేవాడు. అతడికి పనంటే చాలా ఇంటరెస్టు, మరోపై కొద్దిగా భావుకత్తుం. కూడా వుంది. మనిషి చాలా అందంగా వుంటాడు. అతడికి ఈ ప్రేమలపట్ల, ఆప్యాయులుల పట్ల గొప్ప నమ్మకమేదీ లేదు. జీవితంలో ఏదైనా సాధించాలి అన్న కోరిక మాత్రమే ఆరోజుల్లో మనసునిండా వున్నాడు. స్వంత కాళ్ళమీద నిలబడి దాదాపు పదిలక్ష్మల దాకా సంపాదించాడు. నెల్లారులో రొయ్యల పెంపకం కోసం ఒక పరిశ్రమ స్నేహించి ఆ పదిలక్ష్మలూ పెట్టాడు. అటువంటి సమయంలో అతడికొక అమ్మాయి పరిచయమయింది. ఆ అమ్మాయి అతడంటే ప్రాణం అర్పించటానిక్కుడా స్థిరపడేటంతగా ప్రేమించింది. అతడికి మాత్రం పెద్ద ఉత్సవం వుండేది కాదు. కానీ క్రమక్రమంగా అతడు కూడా ఆమె ఆకర్షణి లోనయ్యాడు. ఈ లోపులో అతడికి టి.బి. అని తెలిసింది. ఆ సంవత్సరం వచ్చిన వరాల కారణంగా మొత్తం రొయ్యలప్పీ చచ్చిపోయాయి. అప్పులవాళ్ళ వత్తిపీ ఎక్కువయింది. మొత్తం పెట్టిన పదిలక్ష్మలూ తుడిచి పెట్టుకుపోయాయి. మరోపై అనారోగ్యం.

ఆ పరిస్థితిలో ఆ అమ్మాయి వచ్చి తన ఇంట్లో పెళ్ళికి బలవంతం చేస్తున్నారని, అనారోగ్యంతోనూ, ఆర్కిక లేపితోనూ బాధపడుతున్న కుర్రవాడికిచ్చి చేయటానికి కాళ్ళ సుముఖంగా లేరనీ చెప్పింది. "సీతో పెళ్లి అంటేనే ఆత్మహాత్య చేసుకుంటాము అని తల్లిదండ్రులు బడిరిస్తున్నారు" నీ చెప్పింది.

ఆ కుర్రవాడు ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఆ అమ్మాయి గిల్లీగా పీలవుతూ, పెళ్ళయినా సరే అతడినే తన మొదటిభర్తగా భాషిస్తున్నని చెప్పి కళ్ళనీళ్ళతో అతడి దగ్గర శలవు తీసుకుంది. ఆమె ఏమీ కథానాయిక కాదు. కథానాయికలో వుండే ఉదాత్మమైన గుణాలు కేవలం నవలలో మాత్రమే వుంటాయి. పెళ్ళయిన తర్వాత కూడా ఒకటి రెండుపాట్లు అతడిని కలిసింది. కానీ తరువాత క్రమక్రమంగా అతడినుంచి దూరమయింది. "నా భర్త నెన్నోంతో గాధంగా ప్రేమిస్తున్నాడు. అటువంటప్పుడు నేను సీదగ్గర వున్న కూడా నా భర్త నాకు గుర్తుస్తున్నాడు" అని చెప్పి, శాశ్వతంగా శలవు తీసుకుని వెళ్ళిపోయింది. అతడు మానసికంగా చాలా క్రుంగిపోయాడు. పైకి ఎంత వాస్తవ వాదిలా కనపడినా మనసులో అతడికి చాలా సెంచిమెంట్లున్నాయని మా అందరికీ తెలుసు. అన్నివైపుల నుంచి వచ్చిన విజయానికి ఐదు మెట్లు —

శాకీశ్రతు అతడు రోజ్‌బోభ్‌క్ క్యాగిపోతున్న సమయంలో ఒక పుస్తకం ఇచ్చాను. దాని పేరు "Success is Never Ending, Failure is Never Final". మరి ఆ పుస్తకం అతడిలో మార్పు తెచ్చిందో, అతడి ఆలోచనా విధానంలో దానంతటదే మార్పు తెచ్చిందో తెలియదుకానీ అతడు తిరిగి పుంజాకున్నాడు. టి.టి. దేముంది? ఆరునెలలు జాగ్రత్తగా వుంటే ఆరోగ్యం అదే పుంజాకుంటుంది. అతడు ఆరోగ్యవంతుడయ్యాక, మళ్ళీ ఇద్దరు ముగ్గురు పెట్టుబడింది కూడగట్టుకుని, భాగస్వాములని చేసుకుని, ఆదే ఊర్చో తిరిగి పరిశ్రమ స్థాపించాడు. ఈలోపులో ఆ పాత స్నేహితురాలికి కొత్త పెళ్ళి 'ప్రోజెక్ట' బాగా తగ్గిపోయింది. తిరిగి అతడి దగ్గరికి వచ్చి స్నేహం కొనసాగిస్తానంది. మేమందరం ఆమెని నిరాకరిస్తాడనుకున్నాం. కానీ అతడు స్నేహం కొనసాగించాడు.

* * *

"రాబర్ట్ స్క్లర్ క్రాసిన ఆ పుస్తకం చదివిన తర్వాత నాకు ఒక గొప్ప జీవిత సూత్రం అర్థమైంది. ఏదీ దురదృష్టకర పరిణామం కాదనీ, కేవలం ఒక పరిణామాన్ని ఉపాంచక పేపలం వల్లే అది ఆకస్మికంగా వచ్చి భయపెడుతుందనీ అర్థమైంది. అంతేకాదు. మనచుట్టా వున్న వారిలో చాలామంది - ప్రతి విషయాన్ని 'take it for granted'. తీసుకుంటారనీ, కేవలం తమ అభిప్రాయాలతోనే, తమ ఇష్టాయిష్టాలకునుగుణంగానే జీవిస్తారని నేనర్థం చేసుకున్నాను. అవతలివారితో స్నేహం/[ప్రేమ/రామాన్సు]/బాంధవ్యం కొనసాగించవలసి వచ్చినపుడు, అవతలివారికి కూడా కొన్ని ఇష్టాలుంటాయని, వాటిని నెరవేర్వవలసిన బాధ్యత తమమీద వుండని తెలుసుకోగలిగే వ్యక్తులు ఈ ప్రవంచంలో కొద్దిమందే వుంటారు. మిగతా చాలామంది అవతలి వారిని వదలరు. వారికి నచ్చేలా ప్రవర్తించరు. ఇది ఒకవైపు, మరొకవైపు, నేనింతకాలం ఆ అమ్మాయి చుట్టూన్న ప్రవంచాన్ని నిర్మించుకుంటూ వచ్చాను. ఆ అమ్మాయి అవునంటే పొంగిపోయాను, కాదంటే క్రుంగిపోయాను. నేను ఆర్థికంగా వష్టపోవటం గురించే, నా ఆహారోగ్యం గురించే పట్టించు కోలేదు. నిజానికి ఇప్పుడు పునరాలోచించుకుంటే, ఎంత నిర్భరించున విషయానికి నేను అంత విలువ ఇచ్చానో తెలిసి సిగ్గుపడుతున్నాను. 'నాయుక్క అనంద విషాదాలన్నీ నాచేతిలోనే ఉండి మరవి చేతిలోనో కాదు' అన్న ప్రాథమిక సూత్రాన్ని మరిపోవటం వల్ల వచ్చిన సష్టం ఇది. ఎప్పుడయితే ఈ విషయం తెలుసుకోగలిగానో ముందు నా ఆరోగ్యాన్ని భాగుచేసుకున్నాను. ఆర్థికంగా పుంజాకున్నాను. ఆ తర్వాత ఆ అమ్మాయి నా దగ్గరికి వచ్చినా రాకపోయినా నాకు పెద్ద సంతోషం కానీ, విషాదం కానీ ఏమీలేదు.... ప్రైకి ఎన్ని సెంటీమెట్టుల గురించి చెప్పినా, మనుష్యులు తమకు కావలసిన దాని గురించి వెతుకుతూ చెప్పిపోతారు....."

స్క్వేన్ ఈస్ట్ నెవర్ ఎండీంగ్, ఫెయిల్యూర్ ఈస్ట్ నెవర్ ఫైనల్ అన్న పుస్తకంలో రచయిత 'పరిణామం' గురించి ఈ విధంగా వర్ణిస్తాడు.

"పరిణామం అనేది లేకపోతే జీవితం అనేదేదీ. జీవితమంచేనే ఒక పరిణామ క్రమం. ఆ మాటల్కొన్నే అనసీ విషమే ఒకవెద్ద పరిణామ క్రమం. అందులో కొన్ని తుఫానులు, ఉప్పెనలు వుండవచ్చు, కొన్ని ఆహ్లాదకరమయినపరిణామాలు వుండవచ్చు. పరిణామం అనేది ఒక పాపం కాదు. దానివల్ల మీరేమీ సిగ్గు పడునవసరం లేదు. భయపడ నవసరం లేదు. నిరాశ వాయిల నోటి వెంబడ తరచూ కొన్ని వాక్యాలు విన్నిస్తూ వుంటాయి. "పయామ్ సారీ, నేనెప్పుడూ ఇలానే వుంటాను. ఇది నా మనస్తత్వం", "నేనెప్పుడు సంతృప్తిగానే వున్నాను. మార్పు నాకవసరం లేదు", "నా వాళ్ళెప్పుడూ మారరు. అందుల్లే వాళ్ళని నేను వదిలేసాను" అని.

ఇప్పు యాబిసాల్యాట్ ప్రకటనలు కావు. అన్ని రిలటివ్ ప్రకటనలే. ఇలా మాటల్డాడే వారందరూ మారరు. కనీసం మారాలని కూడా అనుకోరు. భేదం కూడా తమ జీవితంలో ఒక భాగం అనుకుని జీవితాన్ని 'గిఫ్టెస్టార్స్'.

భద్రత గురించి పరిపూర్ణంగా ఆలోచించే వ్యక్తి, రేపు జరగబోయే పరిణామాలన్నీ ఈరోజే ఆలోచించి పెట్టుకుంటాడు. ఏ విషయాన్ని వదిలిపెట్టడు. ఏ మూలమంచి ఏ ప్రమాదం వచ్చినా ముందే సిగ్గుటగలుగుతాడు. అందువల్లే అతడి జీవితంలో 'అకస్మిక పరిణామాలు' దాదాపుగా ఏమీ వుండవు. పదిరూపాయిలు సంపాదిస్తే దానిలో రెండు రూపాయిలు భవిష్యత్తుకోసం దాచుకోవటం నుంచి - ఈ విధమైన భద్రతాభావం మనం పెంపాందించుకోవాలి. అడుగు ముందుకి వేయబోయేముందు అక్కడే మన్నా లాండ్మైన్ వుందా లేదా అని మాసుకోగలాలి.

యూక్రైపెంట్ అయినరండు సంవత్సరాల తర్వాత, నూతన్ ప్రసాద్ నాకు చెప్పింది ఇదే.

D) నెరవేరని కోరికలు

ప్రతి మనిషికీ కొన్ని కోరికలుంటాయి. కోరికలు లేనివాడు అసలు మనిషే కాదు. అయితే కొన్ని తీర్పుకోగలిగే కోరికలు, మరికొన్ని కేవలం కలలుగా మాత్రమే మిగిలిపోయే కోరికలు, చిరంజీవిలాగా డాన్సు చెయ్యాలనీ, నెంబర్వెం స్టార్ అయిపోవాలనీ ఆంధ్రాలో పదిరాతం మంది యమకులు కలలు కంటారు. తాతాలాగ్, చిర్రలాగ్ పూర్లికాప్పర్లో తిరగాలని మరికంత మంది కలలు కంటారు. కలలు కనటంలో త్వేమీలేదు. అయితే ఏది తిరగలిగే కోరిక, ఏది తీరలని కోరిక అన్నది నిశ్చయించుకోవాలి. చాలావరకూ తీరని కోరికలంటూ ఏమీ వుండవు. కావలసిందల్లూ సాధించాలన్న పట్టురల మాత్రమే.

గేలుపనేది పాదరపం లాంటిది. సరిగ్గా పట్టుకోకపోతే వేళ్ళముద్దలోంచి జారిపోతుంది. ప్రతి నిమ్మము, ప్రతి గంట, ప్రతీరోజు.... ఈరకంగా జీవితమంతా మనం గేలుపుని గుప్పల్లో బంధించే వుంటాలి. అది పక్కవాడి మీద కన్సెప్టినజాణలాటిది. వారికన్నా మనం అడికులమని మనం నిరంతరం ఆజ్ఞాకి నియోజిస్తూ వుండాలి. అలా చెయ్యకపోతే మనని విజయానికి పదు మెట్లు —————— 407

వదిలేసి పక్కనాడై చేరుకుంటుంది. అలా చేయగలుగుతే “తీరగలిగే కోరిక తీరకపోవటం” అంటూ ఏమీ వుండదు.

చాలామంది చాలాకాలం పాటు తమ చిరకాల కోరికలని తీర్చుకోలేదు. అలా అని వాటి విషయం మర్చిపోనూ లేదు. కొంతమందైతే జీవితాంతం చిన్న కలలని కూడా తీర్చుకోలేక వాటిని ఒక ఆకాశవార్ష్యంలో వంచేస్తారు. “ఎప్పుడయినా ఒక వెన్నెలరాత్రి తోటలో ఒంటరిగా తిరగాలి - ఇంత చిన్న కోరిక కూడా నా జీవితంలో ఇప్పటివరకూ తీరలేదు” అన్న ఒక రచయిత్రి, కేవలం తన కలలని రచనలలో మాత్రమే ప్రతిబింబిస్తూ సంతోషపడుతూ వుంటుంది. నిజానికి ఎంత చిన్న కోరిక అది !!!

చాలామంది జీవితంలో ఒకసారి స్థిరపడ్డాడు, మరే సాహసపూరితమైన నిర్ద్యయాలూ తీసుకోలేదు. ఉన్నదాంతో రాజీపడిపోతారు. అందుకే చాలా కోరికలు లీరని కోరికలుగా మిగిలిపోతాయి. ఎవరో మహానుభావుడన్నట్టు “ప్రయత్నించేవాడు గెలుస్తాడు. లేదా బిడిపోతాడు. కానీ ప్రయత్నించని వాడు నీ శ్శయంగా ఓడిపోతాడు.”

మన కలలని, ఆశలని మనం చాలా సీరియన్గా తీసుకోవాలి, పదిమందిలో మనం వున్నప్పుడు మనవరూ గుర్తించకపోవచు. మనం గొప్ప అంగాళ్లం కాకపోవచ్చు గాయకులమూ, చిత్రకారులమూ కాకపోవచు. కానీ కృషిచేస్తే గుర్తింపబడటానికి అవకాశాలు చాలా వుంటాయి. ఇటువంటి ‘FIRE’ గుండెల్లో ఎప్పుడూ రగులుతూనే వుండాలి. ఆలశ్శమయిపోయిందే అని ఎప్పుడూ అనుకోవసరం లేదు. జీవితంలో దేనికి ‘అలశ్శం’ అంటూ వుండదు.

అయితే మన కలలు కూడా నేల విడిచి సాము చేయకూడదు. స్కూలులో పరుగుపంచెంలో మొదటి బహుమతి వచ్చినవాడు ఒలింపిక్స్‌లో ప్రైస్ వచ్చినట్టు డ్యూహించుకోకూడదు. ఒక్కొక్కమెట్టు ఎక్కాలి. జిల్లాస్థాయినుంచి, దేశస్థాయి వరకూ పెరగటానికి ప్రయత్నించాలి. ఒక కుర్రవాడు నాకు ఉత్తరం ప్రాశాడు. అంధా యూనివరిటీలో చదరంగంలో పదవస్తానంలో వచ్చాడట. దేశం తరఫున ఆడటానికి తన ఆర్థికపరిస్థితులు సహకరించబట్టేదని, ప్రాదురూచులో వుంటే త్వరించాలని తెలిపాడు. తన అటు మొగుపర్చుకోవటం కోసం ఎవరన్నా స్పృశ్యాల్ని చూడమనీ లెటట రాశాడు. “ముందు నువ్వు నీపున్న బోట పదవస్తానం నుంచి ఒకటో స్తానంలోకి రావటానికి ప్రయత్నించు ఆ తర్వాత మెట్టు గురించి తరువాత అలోచిద్దాం” అని సమాధానమిచ్చాను.

* * *

మనం సాధించలేని కలలని బలవంతంగా మన పిల్లల మీద రుద్దటం అనేది పెద్ద జూడ్యం. ఇంతకుముందే ఈ పుస్తకంలో ప్రస్తావించినట్టు తనకి డాన్స్ ఇష్టమయ్యా, చిన్నతనంలో అది సాధ్యం కాకపోతే, మాడేశ్ కూతురిని బలవంతంగా నించేబెట్టి ‘తకరై తకరై’ అని డాన్స్ చేసి చూపించకూడదు. అవతలివాళ్లో ఆ అభిరుచి వున్నదో. లేదో ముందు గ్రహించాలి.

యంతమూల తీరేంద్రనాథ్

చాలావరకు మన కోరికలు తీరకపోవటానికి కారణం మన సమస్యలని వేరే కోణం నుంచి ఆలోచించకుండా, దాని పరిధిని కుదించివేయటమే, ఉదాహరణకి “మనచి ఎలుకల బోసుని ఎలా తయారుచేయాలి ?” అని ఆలోచించటం కన్న “అనెలు ఎలుకలని ఎలా వదిలించుకోవాలి ?” అని ఆలోచించటం పరిష్కారపరిధిని విస్తృతం చేసుంది.

నెరవేరని కోరికలకీ, వయసుకీ చాలా దగ్గరి సంబంధం వుంది. ఇరవయ్యెళ్లు వయసులో ఎన్ని రంగాలు మార్చినా, ఎన్ని కొత్త కొత్త ప్రయోగాలు చేసినా, నలభయ్యెళ్లు వచ్చేసరికల్లా ఆర్థికంగా నిలదొక్కుగలిగి వుండాలి. ప్రిల్లు చేతికందే స్టేజికోచ్చేసురికి, వారికి బాధ్యతలన్నీ అప్పజిప్పేసి, అప్పటివరకూ నెరవేరని కోరికలన్నిటినీ తీర్చుకునేందుకు సిద్ధపడి వుండాలి. మనిషికి తన స్యంతస్యయలంటూ ఒకటి ఏర్పడాలి. అప్పటి వరకూ ఎన్ని రంగాలు మారినా, ఒక వయసొచ్చాక ప్రస్తుతం వున్న రంగంలో వైపైకి వెళ్లటానికి ఏం చెయ్యాలా అని ఆలోచించాలి. ఒక వయసు దాటిన తర్వాత పెద్ద పెద్ద ప్రయోగాలు మనిషికి రిస్కు ఆవుతాయి కాబట్టి ఈవిధమైన దృవ్యాం మనిషికి సహాయపడుతుంది.

నెరవేరని కోరికలని ఒక వయసువచ్చేవరకు వాయిదా వేసుకోవటం ఒక పెద్దతి. బాధ్యతలన్నీ సక్రమంగానిర్మిరించినతరువాత ఈ కోరికలని తీర్చుకోవటానికి ప్రయత్నం చేయాలి. అప్పటికి మనిషి ఎమాషనల్గా ఒక స్థిరత్వాన్ని సంపాదించుకుంటాడు. తనేమిటో, తన బలహినతలేమిటో అతడికి తెలుసుంది. ఆ వయసులో వ్యసనాలకి అలవాటు పడటం కూడా అంత సులభంగా జరగదు. అప్పుడు నెరవేరని కోరికలు తీర్చుకోవటానికి కావలసినంత మనసికశక్తి, ఆర్దికప్పుక్కు కూడా లభ్యమవతాయి.

అయితే, చాలామంది చేసుకునే ఆత్మవంచన ఈవిధంగా వుంటుంది. “సమాజం మారక తప్పదు. దానికి అనుగుణంగానే నా ఆశయాలున్నాయి. కానీ నేను బతకాలి కదా! నాకూ కొన్ని ఆశలుంటాయి కదా ! అందువల్ల నా మనసుకెషం లేని పనులు కూడా నేను కొన్ని చేసున్నాను. కానీ నా మనసులో నిరంతరం ఒక సిద్ధాంతం జ్ఞాలిస్తూ వుంటుంది. ఆ మనిషి వేరు, నేను వేరు, నన్ను అర్థం చేసుకోకపోతే అది మీ భిర్మాల్సు”.

ఇర్కు మనది కాదు, అతనిది.

E) మానసిక ఒత్తిడులు

ఒకరోజు నేను ఒక దర్శకుడైతో కూర్చుని కథాచర్చ చేస్తుండగా ఆకస్మాత్తుగా ఆ ఇంటినై ఇన్కమ్స్కుటాక్స్ రైడ్ జరిగింది. ఇలాంటి రైడ్ జరిగినపుడు వ్యక్తులని బయటికి వెళ్లినప్పుడు, బెలిఫోన్ చేసుకునే అవకాశం ఇంటికి ప్రారంభించబడటానికి తనకి డాన్స్ ఇష్టమయ్యా, చిన్నతనంలో అది సాధ్యం కాకపోతే, మాడేశ్ కూతురిని బలవంతంగా నించేబెట్టి ‘తకరై తకరై’ అని డాన్స్ చేసి చూపించకూడదు. అవతలివాళ్లో ఆ అభిరుచి వున్నదో. లేదో ముందు గ్రహించాలి.

దర్శకుడు మాత్రమై తిగి “వాళ్ళ పని వాళ్ళు చేసుకుంటున్నారు కదా. మనం కథా చర్చ కొనసాగిద్దామా” అన్నాడు. అతడు గోప్య దర్శకులలో ఒకరు ఎలా ఆయ్యారో నాక్కమయింది.

కమర్మియల్ రచయిత అనేవాడు బన్స్టోవోల్ నిలబడి అయినా సరే ఖ్రాయగలిగి వుండాలి అని నేను ఏదో ఇంటర్వ్యూలో చెప్పినప్పుడు దానిమీద కొన్ని విషయాలు వచ్చాయి. ఆ విషయంలో ఐప్పటికే నా అభిప్రాయంలో మార్చేమీలేదు. ప్రతి మనిషికి మానసికంగా ఒత్తిడి ఎప్పుడూ ఏదో ఒక కోణం నుంచి వుంటునే వుంటుంది. చిత్రమేమిటంబే అలాంటి ఒత్తిడుల వల్ల మనం భోజనం చేయటం మానము. గాలి పీల్చటం మానము. కానీ ఏదైనా వసి చేయవలసివచ్చినప్పుడు మాత్రం “ఇంత టిస్టోలో ఆ పని ఎలా చేయగలము” అని వాయిదా వేసేస్తూ వుంటాము. అంటే మన మానసిక ఒత్తిడులు కేవలం మనని పని చేయకుండా వుంచబానికో లేక బాధ పెట్టబానికో వుపయోగపడతాయిన్న మాట.

ఈ మానసిక ఒత్తిడి అనేది ఒక్కొక్క వ్యక్తికి ఒక్కొక్క రకంగా వుంటుంది. సిటీబస్టోల్ వెనుక నుంచి తన మీద చెయ్యి వేసినందుకు ఒక రోజంతా ఒకమ్మాయి నిద్రాపోరాలు మానసిని ఏడ్చవచ్చు. తనకి క్యాస్పరని తెలిసి కూడా ఒక వ్యక్తి తన పమలన్నీ యథావిధిగా నిర్విష్టస్తు వుండి వుండవచ్చు. కాబట్టి మానసిక ఒత్తిడి అనే పదానికి ఒక నిర్విష్టస్తుని నిర్వచనం లేదు.

తన దేశం తరఫున ప్రవంచకవ పుట్టబాల్ మాన్చలు ఆడిన ప్రభ్యాత ఆటగాడికి క్యాస్పర వచ్చింది. అతడిచీన ఇంటర్వ్యూలో ఒక భాగాన్ని యథాతథంగా ఇక్కడ చెబుతాను. “వేసు బ్రతికుండాలి అని నిర్ధయించుకున్నాను. అంతేకాదు. నా దేశం తరఫున ప్రాతినిధ్యం వహించాలి అని కృతానిశ్చయుడైనై వున్నాను. ఇక్కడ నాకు మూడు 'D' ల సాయపడ్డాయి. *Desire, Determination, Dedication.* (కోరిక, పట్టుదల, అంకితభావం). నాలోని బ్రతకాలస్తు కోరికని నేను చాలాగాఢంగా పెంచుకోవాలని తెలుసు. అంతేకాదు, నా దేశం తరఫున ప్రాతినిధ్యం వహించటానికి నేను అంకిత భావంతో పని చేయాలి. దీనికి పట్టుదల కావాలి. ఓటమికి లొంగిపోకూడదు అని నేను గాఢంగా అస్కోరటున్నాను. నాకు తెలుసు, నాజీవితంలో మరిన్ని దీర్ఘకాలిక విజయాలని సాధించటానికి సమయంలేదని. కానీ, అందువల్ల ప్రపంచం మీద ద్వేషాన్ని నామీద నిరాసకతనీ నింపుకోదల్చుకోలేదు. దానిబదులు ప్రేమనీ, పట్టుదలనీ పెంచుకోవాలను కుంటున్నాను. ప్రపంచం యొక్క అందాలని ఆస్కాదించటానికి కాలం ప్రాతిపదికగా కాకుండా మనసుని ప్రాతిపదికగా తీసుకోవాలనుకుంటున్నాను. నా మరణం ఒక యాస్కాదింట్ అయితే ఆ యాస్కాదింట్ మంచి ఎలాగూ నేను బయటపడలేను. నేనేమిటో నన్ను అలాగే స్మీకరిస్తాను లప్ప, నేను ఎలా వుండాలనుకున్నావో అలా స్మీకరించడలుచు కోలేదు. నేను పోరాదదల్చుకున్నాను. నప్పుతూ పోరాదదల్చుకున్నాను.....”

చాలా ఆశ్చర్యకరంగా, శాస్త్రజ్ఞులు బైర్యాత్ర నిపుణులు ఆశ్చర్యపోయేలాగా ఆ ఆటగాడు క్యాస్పర్ నుంచి అద్భుతంగా బయటపడ్డాడు.

మానసిక ఒత్తిడిని ఆధిగమించటానికి ఇంతకన్నా గోప్య ఉదాహరణ వున్నదా ?

అతడు చెప్పిన ఇంటర్వ్యూభాగాన్ని మరొకసారి చదవండి. ఎంత ఆశ్రంగా, ఎంత నిర్మిషంగా, ఎంత ప్రభావమంతంగా వున్నదోగమనించండి. చిన్నచిన్న మానసిక ఒత్తిడులకే క్రుంగిపోయే మనం అతడి ఇంటర్వ్యూ నుంచి తెలుసుకోవలసింది చాలా వుంది.

అత్తగారితో పోరు లేదా కోడలి తలబిరుసుతనం, ఆఫీసులో యజమాని పెట్టిన చివాట్లు, కొడుకు సరిగ్గా చదువుకొని వైనం, నిరుద్యోగ సమస్య - ఇలాంటివ్సీ మన మనసు మీద ఎంతో ఒత్తిడి తీసుకువస్తాయి. ఇంతకన్నా పెట్టే కష్టోలేకపోయినా, ఇనే మనం గొప్పగొప్ప కష్టులుగా డాహించుకొని, ఎవరన్నా మనకి సర్దిచెప్పబోతే “అనుభవించండి, ఆ కష్టమేమిలో మీకు తెలుస్తుంది” అంటూ మన బాధలని మనం సప్టేర్ చేసుకుంటాం.

ఇలాంటివ్సీ ఒకరకం సమస్యలుయితే, దివాళా తీసే స్థితి రావటం, కోర్చు కేసులు, టి.బి.మో, క్యాస్పర్ అని తెలియటం ఇలాంటి మరొక రకమైన మానసిక ఒత్తిడులు. ముందే చెప్పినట్లు ఏది ఎక్కువ బాధాకరమో ఎవరూ నిర్ణయించలేరు. అది మన మనస్తవ్యం మీద ఆధారపడి వుంటుంది.

* * *

స్తోనాన్ని కోల్చేవటం ద్వారా వచ్చే మానసిక ఒత్తిడి మరోకరంగా వుంటుంది.

ఈ సంవత్సరపు ప్రపంచసుందరి వచ్చే సంవత్సరపు మాటీ ప్రపంచ సుందరి అవుతుంది. పదెళ్ళపాటు రాజ్యమేలిన సెంబర్వన్ సంచలన రచయిత మరుసటి సంవత్సరానికి కాగితపు పుటలలో మాత్రమే మిగిలిపోతాడు. ఒకప్పుడు స్ఫూడియో వద్దకు రాగానే అందరితో లేచి నిలబడి దఱ్మం పెట్టించుకోగలిగిన హీరో పది సంవత్సరాలు తీరిగేసరికి ఇంటి బయట వరండాలో పేపరు చదువుకుంటా శాఖిగా కనిపించవచ్చు.

ఓపారి గుర్తింపు పాందిన తర్వాత ఆ స్తోనాన్ని కోల్చేవటం మనిషిమీద చాలా ఒత్తిడి తీసుకువస్తుంది. ఇది కేవలం గుర్తింపబడిన వ్యక్తులకే గాకుండా ప్రతి మనిషికి సంభవించే ప్రతి. అప్పటివరకూ ఇంట్లో స్థితింటాగా మెలిగిన వ్యక్తి వయసు పైబడుతున్న కొద్దీ ఆ స్తోనాన్ని కొడుకులకి అప్పగించవలసి రావచ్చు. అలాగే ఒక స్త్రీ తన కోడళ్ళ డామినేషన్ భరించవలసిరావచ్చు.

ఈచిదంగా ప్రతి వ్యక్తి తన “ప్రత్యుతం” లోంచి బయటపడవలసిన స్థితి ఎప్పుడే ఒకప్పుడు ఏర్పడుతుంది. ఈ ప్రత్యుతం లోంచి బయటపడని తరువాత ఎక్కుడికి పెళ్ళాలి అన్నదే సమస్య. చాలామంది చాలా పుండాగా, గౌరవద్రదంగా తమ నూతన స్తోనాన్ని స్వీకరిస్తారు. మరికొంతమంది పాత స్తోనాన్ని కోల్చేలేక పట్టుకుని వేళ్ళడటానికి విజయానికి ఐదు మెట్లు —

ప్రయత్నిస్తారు. తప్పనిసరిపరిష్కారంలో మన స్తానాన్ని కోల్పేవలసివచ్చినప్పుడు చిరాకుని, కోపాన్ని చిన్న పీలల మీదో, తమ మాటకి మారు చెప్పుకుండా వినేవాళ్ళ మీదో చూపేస్తూ వుంటారు. గ్రేన్స్ పుల్గ్స్, హండాగా తన స్తానం నుంచి తప్పుకుని బయటకు రావటం అనేది చాలా కొద్దిమందికి మాత్రమే సాధ్యమవుతుంది. చాలామంది రచయితలనీ, రచయితులనీ చూడండి. వాళ్ళస్తానం కోల్పేయన తర్వాత కూడా ఇంకా ద్రాస్టూ వుంటారు. వ్యాసాలు ప్రాస్టారు. సాహిత్యం పాడయిపోతోందంటారు. తామున్న రోజలకన్నా సాహిత్యం ఎంతో దిగజారిపోయిందని దుష్టుతై పోస్తారు. ఇదంతా ప్రప్రేషణ, ఇవన్నీ తమలోని బాధనా, నిస్పాయతనీ (కొండాకచ్ ఆసాయనీ) వెలిగక్కె ప్రకియలు. మనం మన స్తానాన్ని కోల్పేకముందే ఆ స్తానంలో వుండే రసానుభూతినంతా పూర్తిగా అనుభవించి, ఒక వేదాంతభావం అలవర్పుకుంటే అప్పుడు ఒక డీగ్న్యూటీట్ బయటకి రావచ్చు.

వృత్తంలో కుదుపు ఏర్పడి మనం ఆ వృత్తం నుంచి బయటకు రావలసిన పరిష్కారించి ఏర్పడటనే ప్రతి మానసిక వత్తించికి కారణం.

- మీ దగ్గర ఒక లక్ష్మి రూపాయలున్నాయి. చాలా కష్టపడి సంపాదించినడబ్బు. విమల్ షేర్లు భర బాగా పెరుగుతున్నాయని చెప్పి, ఆ లక్ష్మి రూపాయలూ అందులో పెట్టుబడి పెట్టారు. సడెన్గా సెబి' తీసుకున్న నిర్ణయం వల్ల షేర్ మార్కెట్ కదిలిపోయింది. మీ వృత్తం ఒక్కసారిగా క్రుంగిపోయింది. దాంట్లోని బయటపడ్డారు. ఎక్కుడికి వెళ్లాడు?

- ఒక వ్యక్తిది చాలా ఆనందప్రదామైన జీవితం. భార్య గుణవంతురాలు, రూపవతి, చక్కబ్బి సహాయ సహకారాలు అందించే వినయశీలి. అక్కాత్మకుగా ఆమె మరణించింది. అతడి వృత్తం కదిలిపోయింది. అందులోనిచి బయటపడ్డాడు. ఎక్కుడికి వెళ్లాడు?

- ఒక వ్యక్తి కొడుకు బాగా చదువుకొంటున్నాడు. ఐ.ఎ.ఎన్. ప్రాసియూడు. ఆతడి చెల్లలి కూతురికి తన కొడుకునిచ్చి చేధ్యమని ఎప్పటినుంచో కోరిక, చిన్నప్పుడే చెల్లలికి వాగ్గానం చేశాడు. కానీ కొడుకు మరొక అమ్మాయిని విపాశాం చేసుకుంటానని పట్టబ్బారు. వృత్తం కదిలింది. అతడక్కుడికి వెళ్లాడు?

ఒక అమ్మాయి, అబ్బాయి గాఢంగా ప్రేమించుకున్నారు. తమ ప్రేమని విడదియగలిగే శక్తి ఎవరికి లేదని భావించారు. ఆ విషయం తెలిసి, ఆ అబ్బాయి తలిదండ్రులిద్దరూ ఒకేసారి ఆత్మహాత్య చేసుకున్నారు. ఆ అబ్బాయి దాదాపు పిచ్చివాడయ్యాడు. ఆ పరిష్కారితో ఆ అమ్మాయిని చేసుకోలేను అన్నాడు. చేసుకున్నా ఇద్దరికి సుఖం వుండదని తన నిర్ణయంగా చెప్పాడు. ఆ అమ్మాయి తన వృత్తంనుంచి బయటకు ఎక్కుడికి వెళ్లంది?

మానసిక ఒత్తించు ఈ రకంగానే వుంటాయి. గెలుపులోని బిటమికి, ఆరోగ్యం నుంచి అసారోగ్యానికి, ఉద్యోగంనుంచి రిలైఫ్మెంట్స్, పెళ్ళినుంచి విధాకులకి, బ్రతుకునుంచి చావుకి..... ఎన్నో కుదుపులు, ప్రతి కుదుపూ ఒకరకమైన ఒత్తించి, కోపం,

బాధ, పరనింద, ఆత్మవంచన, క్షోభ - మొదలైనవన్నీ ఈ మానసిక ఒత్తించుల నుంచి పుట్టిన కలుపు మొక్కలు. ఎప్పుడయితే మనం ఈ కుదుపుని సాధారణ చర్యగా తీసుకోగలిగామా, అప్పుడు చాలావరకూ ఈ కలుపు మొక్కలు మన మానసిక క్షేత్రంలో పెరగటానికి సాహసించవు.

ఆంధ్రాభాయంలో పనిచేసే రోజులలో ముగ్గురు ఆఫీసర్ల మీద సి.బి.పి. దాడులు జరుగబోతున్నాయని విశ్వసనీయంగా తెలిసింది. ఒక ఆఫీసర్ టెన్సో హ్యాద్రోగింతో మరణించాడు. మరొక ఆఫీసర్ కారులో మస్తూ యాక్సిడెంట్ చేసి, చెట్టుకి కారు గుర్కుచేటం వల్ల మరణించాడు. మరొక ఆఫీసర్ డైర్యూంగా ఆపరిస్టిని ఎదుర్కొన్నాడు. ముగ్గురూ నిజాయితీపరులే. వాళ్ళ తప్పు చేయలేదని వాళ్ళ మనములకి తెలుసు. అయినా శ్రద్ధరు ప్రపంచం ఏమనుకుంటుందో అన్న భయంతో మానసికంగా క్రుంగిపోయారు. మూడవ వ్యక్తి ఇప్పుడు పూర్వం కన్నా ఉన్నత స్థానంలో వున్నాడు.

మానసికవత్తించికి వ్యసనానికి రగ్గిర సంబంధం వుంది. మానసిక ఒత్తించిని తగ్గించుకోవటానికి సిగరెట్లు, తాగుడు, జాడం, మొదలైనవన్నీ అలవాటు చేసుకుంటారు కొందరు. దీనివల్ల ఒత్తించి పురింత పెరుగుతుందే తప్ప ఏ లాభమూ వుండదు. లైగా శారీరక అసారోగ్యం కూడా దీనికి తోడుతుంది. అయితే ఇదంతా చెప్పటం సులభం. ఆవరించటం కష్టం. ఒక వ్యసనాన్ని మానటానికి మానసిక శాస్త్రవేత్తలు కొన్ని సూత్రాలు నీర్చేశించారు.

1. ఒక నిర్ణయాన్ని తీసుకోబోయేముందు కూలంకంగా దాని గురించి ఆలోచించాలి. ఏదో ఆవేశంలో ఒక వ్యక్తితో చర్చిస్తూ 'ఈ క్షణం నుంచీ నేను సిగరెట్ మానేస్తున్నాను' అని వెల్లడించటం కన్నా ఒక ప్లాన్ ప్రకారం నెమ్మదిగా ఆ నిర్ణయానికి రావటం మంచిది. ఒక లాపుపాటి వ్యక్తి స్నసబడానుకుంటే దానివల్ల లాభప్పాలు ఆలోచించాలి. 'లాపుగా వుండటం వల్ల నేను అసారోగంగా కనపడతాను' అన్నది స్లాప్సోయింటు. 'ఇంకారు జీవ్నీమ్ తింటూ వుంటో' నేను తీసుకుండా నాయిక తడుతువుకుంటూ వుండవలసి వస్తుంది' అన్నది స్నేన్ పాయింటు. ఈరకంగా ఘనస్సు మైనస్సుల్ని బేరిజా వేసుకుని, నష్టాల్చి, కష్టాల్చి అధిగమించటానికి మానసికంగా ప్రేపరెచ్చి వుండాలి. ఎప్పుడయితే ఆకస్మాత్ నిర్ణయిం తీసుకున్నామా, ఆ నిర్ణయం సడచిల్చేవటం కూడా అంత తోందరగా జరుగుతుంది.

2. ఈ రోజునుంచి నేను సిగరెట్లు మానేస్తాను, పేకాడను. ఔగను, భార్యతో సవ్యంగా వుంటాను. పిల్లలని సవ్యంగా చూసుకుంటాను. ప్రతిరోజు మేవ్ చేసుకుంటాను. రాత్రి తోందరగా నిద్రపోతాను. ఆఫీసులో బాగా పనిచేస్తాను - ఇలాంటి యాభై నిర్ణయాలని వినాయకచవితి కదా అని ఒకేరోజు అన్ని తీసుకోకూడదు. ఎన్ని తక్కువ నిర్ణయాలని తీసుకుంటే అంత బలంగా వాటిని ఆపరించటానికి వీలవుండంది. ఒక నిర్ణయం సడచిల్చేగానే పేకముక్కలు కూలిపోయినట్టు మిగతా నిర్ణయాలన్నీ సడచిల్చేయే

ప్రమాదం వుంది కాబట్టి ముందు ఒకదానిని గెల్చి, తరువాత మరొక వ్యసనం షైఫ్టు బాణం సారించాలి.

3. మన నిర్దయం ఏమిల్ చాలా స్పష్టంగా వుండాలి. 'ఈరోజు నుంచి నేను చాలా మంచి వాడిగా మారదలుకున్నాను' అన్నది చాలా బేవారు అనిర్వహించుని నిర్దయం. 'ఈరోజు నుంచి నేను నా సీరియస్ నేన్ వదిలేసి తోటివాళ్ళతో నవ్వతూ మాట్లాడాలి అనుకోంటున్నాను' అన్నది సరిఅయిన నిర్దయం.

4. మనం ఏ నిర్దయం తీసుకుంటున్నాం అని కాకుండా ఎందుకు తీసుకుంటున్నాం, ఎలా దాన్ని అమలు జరుపుతాం అన్న విషయంలో మనకి ఖచ్చితమైన ఆధిప్రాయం వుండాలి.

5. చాలామంది మానసిక శాస్త్రవేత్తలు చెప్పేదేమిటంటే "మనం ఏదైనా వ్యసనం ఒకటి మానివేయదలుకున్నప్పుడు అది అవతలివాళ్ళ ఒత్తిడి వల్ల కాకుండా, మనలోని బలమైన కోరిక ద్వారా అమలు జరగాలి" అని! "భార్య పోరుతోంది కాబట్టి సిగరెట్ మానేయాలి అనుకోవటం కన్నా సిగరెట్లు తాగటం వలన వళ్ళమీద పసుపుపచ్చటి చారలు వస్తేనేను అందవిహినంగా కనపడుతున్నాను. ఇటీవల దగ్గర కూడా మొదలైంది' అనుకోవటం - నిర్దయాన్ని అమలు చేయటానికి ఎక్కువ దోహదం చేస్తుంది.

6. ఒక సారి ప్లాన్ చేసి, ఒక నిర్దయానికి వచ్చి, ఒక వ్యసనాన్ని మానివేయదలుకుంటే వెంటనే దానిని కనపడిన ప్రతివాళ్ళకీ చెప్పండి. అలా చెప్పటం వల్ల వాళ్ళందరూ మీమ్మల్ని గమనిసున్నారు అన్న భావం మీలో కలిగి, తిరిగి మళ్ళి ఆ వ్యసనం షైఫ్టు వెళ్ళటానికి కొంత జంకు కలుగుతుంది. ఇదే ఆ తరువాత తరువాత ఒక కరినమైన సరిపొద్దుగా నిలుస్తుంది.

7. ఒక వ్యసనం మానివేయదలుకున్నప్పుడు మీ దగ్గర వాళ్ళకి, ఆత్మయులకీ, స్నేహితులకీ అందరికి మీమీద అధికారాన్ని ఇచ్చేసియుండి. మీరు తిరిగి ఆ వ్యసనం షైఫ్టు వెళ్ళటోతుంటే వాళ్ళ చిరాకుతోనో, విసుగతోనో, కొపంతోనో అధికారం చెలాయిస్తూ మీమ్మల్ని ఆ వ్యసనం నుంచి వెనక్కి తీసుకువచ్చే చౌరవ వాళ్ళకి అప్పజిపుండి. ఎందుకంటే వ్యసనాన్ని మానేస్తున్న రోజులలో మీలో ఎక్కువ చికాకు కలుగుతుంది. వాళ్ళు దానిని అధిగమించగలిగి వుండాలి.

8. ఒక వ్యసనాన్ని అధిగమించదలుకుంటే మరొక నిరపాయకరమైన వ్యసనాన్ని అలపాటు చేసుకోవటంలో ఏ తప్పా లేదు. హన్క్రిమ్ తినటం బదులు, కార్బోఫ్లైట్ తినటం లాంటిదన్న మాట.

9. మీరు ఏ నిర్దయం తీసుకోదలచుకున్నారో దానిని మీకు తరచు కనబడే చోట అతికించండి. ఉదయం బ్రావ్ చేసుకునేటప్పుడు కనపడే ఆద్రం మీద కానీ, టి.వి. మీద కానీ రెండు వాళ్ళు ప్రాణి అతికించుకుంటే విరంతరం అది మీమ్మల్ని వొచ్చరిస్తుంటుంది. ఒకవేళ మీరు తప్పుచేసినా, అది మీ ముందు ఒక షైఫ్టుకిలా నిలుస్తుంది.

10. ఒకేసారి షైఫ్టు నిర్దయం తీసుకోకండి. అంటే నేను ఐదు నెలలో పదిహేను కేట్లు తగ్గాలి' లాంటి నిర్దయం లాటిది అన్నమాట, అలా కాకుండా వచ్చే నెల పదో శారీఖుకి నేను మూడు కిలోలు తగ్గాలి అన్న చిన్న నిర్దయం తీసుకుంటే, ఆ తరుగుదల మీలో అత్యవిశ్వాసాన్ని పెంచి వచ్చేనెలకి మరో మూడు కేట్లు తగ్గేలా చేస్తుంది.

*

*

*

ఈ పుస్తకం ఆఖరి పేజీ చదివి మూసెయగానే ఒక మంచి నిర్దయాన్ని తీసుకోండి. దానిని షైఫ్టుతులలో అమలు జరపండి. ఒక పారకుడిగా ఈ రచయితకి మీరిష్వగల్గిగే మంచి బహుమతి అది.

F) తాత్కాలిక ఓటమి

'తులసిదశం' ప్రాసిన కొత్తలో చాపకింద సీరులాగా పున్న విమర్శకులందరూ ఒక్కసారి విరుచుకుపడ్డారు. రచయితని బహిరంగంగా ఉరి తీయాలన్నంత వరకూ వెళ్ళింది వాళ్ళ ఆలజడి.

'అగ్నిప్రవేశం', 'స్వావర్షపురం పోలీన్స్పేషన్స్' సినిమాలు ఫెయిలవటంతో దర్జకుడిగా అసలు పనికిరావన్నారు.

షైఫ్టు సంఘటనలలోనూ ఒక తేడా వుంది. తులసిదశం ట్రైమ్లో నేను రచనా వ్యాసంగం లోనే కొనసాగాలని నిర్దయించుకొన్నాను. స్వావర్షపురం అయిన తరువాత సినిమారంగం నుంచి విరమించుకోవాలనుకున్నాను.

ఎప్పుడుయితే ఒకరంగంలో మనం కొనసాగాలనుకుంటున్నామో అప్పుడు ఓటము లస్టిటిసీ తాత్కాలిక ఓటములుగా తీసుకోవాలి. ఏదైన్నా పని చేస్తున్నప్పుడు అందులో గెలుపు ఎంత సహజమో, ఓటమీ అంతే సహజం. ఒక ఓటమీతో క్రుంగిపోకుండా పని కొనసాగిస్తే అప్పుడు గెలుపు సాధ్యమవుతుంది. చాలామంది మనుములు ఓటమీని ఒక సహజ ప్రక్రియగా తీసుకోరు. గురుదత్త, మన్మోహన దేశాయి లాంటి దర్జకుల ఆత్మహత్యకి కారణం ఇదే. మరికొందరు అంతకన్నా షైఫ్టు ఓటములని కూడా శైర్యంగా ఎదుర్కొన్నారు. తమిళనాడు ముఖ్యమంత్రి జయలలిత చేర పట్టుకుని లాగి అసెంబ్లీలో అచ్చానం చేసారు. ఆమె తిరిగి ముఖ్యమంత్రి అయింది. ఎన్.టి. రామారావుకి కూడా అలాంటి అవమానమే జరిగింది.

తాత్కాలిక ఓటమి అనేది ఉన్నతస్టాయిలోనే కాకుండా, నిరంతరం జీవితంలో కూడా జరుగుతూ వుంటుంది. ఏదైనా ఒక చిరాకులోనో, అసహానంతోనో అప్పుడుప్పుడే యువునంలోకి అడుగుపెడతున్న కుర్రవాడు తండ్రిమీద తిరగబడవచ్చు. అప్పివరకూ "తండ్రి" అనే స్టానంవల్ల అధికారం చెలాయిస్తున్న తండ్రికి ఇది ఓటమి. అయితే దానిని విజయానికి ఐదు మెట్లు

‘తాత్కాలిక బిటమి’ చేసుకోవిలసిన బాధ్యత తండ్రిమీదే వుంది. తన తస్పు సరిదిద్దుకుని ప్రేమతో తిరిగి కొడుకుని ఆకట్టుకోవాలి.

* * *

తాత్కాలిక బిటమిలాగే తాత్కాలిక గెలుపు కూడా నిర్మకమైనదే. ఒకరోజు నేను నా స్నేహితులతో కారులో వెళుతూ వుండగా, నాముందు వెళుతున్న ఒక స్వాచార్యి వెనుకనుంచి వచ్చిన కారువాడు కొట్టి వెగంగా వెళ్లిపోయాడు. నా స్నేహితుడు మాకారుతో అతడిని చేసి పట్టుకున్నాడు. వెనక్కి తీసుకువచ్చి పడిపోయిన స్వాచార్యిస్సుని చూపించాడు. అదప్పటాత్తు అతడికి గాయాలు తగ్గెల్దు. తనని ఎవరు టీకొట్టో తెలియని ఆ స్వాచార్యిస్సు స్వాచార్య స్టార్ట్ చేసి వెళ్లిపోయిన తరువాత నా మిత్రుడు ఆ రెండో కారువాడితో ఇలా అన్నాడు - “బహుశా ఈ రాత్రికి నువ్వు కొంచెం సంతోషంతో నిద్రపోతావు. ఒకవేళ వెనక్కి రాకుండా నువ్వులా వెళ్లిపోయి వుంటే తాత్కాలికంగా విజయం సాధించానన్న సంతృప్తి ప్రస్తుతానికి నీలో వున్నా, స్వాచార్యిస్సుకి ఏమయిందో అన్న భాధ నిన్నుచాలా కాలం వరకూ వెంటాడి వుండేది కదా !”

తాత్కాలిక విజయాలు ఇలాంటి సంతోషాలని మాత్రమే ఇస్తాయి.

తాత్కాలిక బిటముల తాలుకు బాధ కూడా ఇలాగే చాలా కొర్కెాలం పాటు మాత్రమే వుంటుంది.

నా దగ్గరకి ఒక ఇరైరెండేళ్ల కుర్రవాడు వచ్చాడు. ముచ్చుటగా వున్నాడు. అతడి తండ్రి బాగా డబ్బున్నవాడే. అతను మాత్రం తన పాకెట్ ఖర్చులకోసం ట్యూఫ్సు చెబుతూ వుంటాడు. ఎమ్.కామ్. పస్టియర్ చదువుతున్నాడు. అతడి సమస్యేమిటని అడిగితే, అతడి గర్జిపెండ అతడిని అర్థం చేసుకోవటం లేదని, చివరికి తనని విడిచి వెళ్లిపోయిందని చెప్పాడు. కారణం చాలా చిన్నది. ఇతడితో కలిసి ఐస్క్రీములకీ, ద్యుర్కీ వెళ్లాలనీ ఆ అమ్మాయి అభిలాష రెండుమూడు సార్లు అలా తీసుకువెళ్లాడట. నాలుగోసారి - “ఇద్దరం మన తల్లిదండ్రుల మీద అధారపడి బతుకుతున్న వాళ్లమే కదా. ఎప్పుడూ నాతోనే ఎందుకు ఖర్చు పెట్టిస్తావు ? నువ్వు ఎందుకు ఎప్పుడూ ఖర్చుపెట్టావు?” అన్నాడట. దాంతో ఆ అమ్మాయికి కోపం వచ్చి “నీ అంత మెటీరియలిస్టుని నేనెప్పుడూ చూడలేదు” అని అలిగి వెళ్లిపోయిందట.

తాత్కాలిక బిటమి అంటే ఇది. శాస్త్ర విజయం ఆ కుర్రవాడేది. తన ప్రెండ్ మనస్తుం త్వరగా తెలుసుకున్నాడు.

* * *

మన జీవన పరిశీలని, పంధాని అవతలివాళ్ల సరిగా ఆర్థం చేసుకోలేనప్పుడు ఇలాంటి బిటములు తప్పనిసరి. తాత్కాలిక బిటమిని అధిగమించటానికి ఈక్కింది ఆరు స్వాతాలు సహాయపడతాయి.

1. తాత్కాలిక అపజయం కలగటానికి గల కారణాలు విశ్లేషించటం: a) పరిస్థితులని మార్పులేము అన్న నిరాశావాదం b) నమ్ముతున్న ఆదర్శాలకి, చేసున్న పమలకి పొంతన లేకపోవటం c) లక్ష్మీన్ని సాధించే ప్రయత్నంలో సుఖసంతోషాలని కోల్పేతున్నామన్న దిగులు. d) ఇతరులతో గొడవ పెట్టుకుంటే సహకారం పోతుందేమౌన్న భయం. e) ఎంచుకున్న పమలు తనకి సరిపడవని తెలిసికూడా వాటినుండి బయటపడలేకపోవటం. f) అనవసరపు భయాలతో, పాపభీతితో ముందడగు వేయలేకపోవటం. g) డబ్బు అన్న సమస్యలని పారద్రోలగలదని భావించటం h) నిర్ధయ లోపం. i) నేను చేయలేను అన్న నెగటిం థింకింగ్ j) అనాదిగా మస్తున్నాయని చెప్పి మూడనమ్మకాలకి అనవసరమైన విలువ ఇస్తటం.

2. తప్పుడోవ పట్టించే కొన్ని నమ్ముకాలు : a) మనకి చాలా ముఖ్యంగా అనిపించే నమ్ముకాలు, పరిస్థితులు ఇతరులకి కూడా అంతే ముఖ్యమని అనవసరంగా భావించటం b) సమస్య మనకి ఎంత బాధ కలిగిస్తుందో ఇతరులకి కూడా అంతే బాధ కలిగిస్తుంది అని నమ్ముటం. c) ప్రపంచం, విధి అన్న మనకి ఎదురు తెరిగాయని భావించటం. d) సమస్యని తప్పించుకునే మార్గం లేదని గుట్టిగా నమ్ముటం. e) మనల్ని మనం అతిగా ఊహించుకోవటం. f) మనల్ని మనం తక్కువ అంచనా వేసుకోటం. g) మనం మంచిగా వుంటే అవతలివాళ్ల కూడా మనతో మంచిగా ఫంటార్సి భావించటం. h) తప్పాప్పులు మానవ సహజాలుగా గ్రహించకుండా గోరంతలు, కొండంతలుగా చేసి ఊహించటం, బాధపడటం.

3. సమస్యలని స్పష్టించే పరిస్థితులు : a) అభిరుచికి తగిన ఆశయాలని ఏర్పరచుకోలేకపోవటం. b) ఇతరుల నిర్ధయాలకు లోంగి బ్రతకటం. c) ఇతరుల సహాయం లేకుండా ఏ పనీ చేయలేకపోవటం. d) డబ్బు గడించటం చాలా సులువు అని అనుకోవటం. e) ఏ పనిలో కూడా క్రమశిక్షణతో కూడిన ఆలోచన, ఆచరణ లేకపోవటం. f) అనవసరపు త్యాగాలకి పోయి, అతిగా శ్రమపడుతూ ఆరోగ్యాన్ని పాడుచేసుకోవటం. g) అనవసరపు ఆలోచనలతో నిద్రకు దూరం కావటం. h) తమ తలరాత అంతే ఆని సరిపెట్టుకోవటం. i) ఎలాంటి ప్రయత్నమూ లేకుండా అవకాశాలు వాటంతటవే వస్తాయని నమ్ముటం. j) సుఖాలకి విలువిచ్చి ఎలాంటి క్షుణ్ణిచేయలేకపోవటం. k) మనకి సంబంధం లేని బాధ్యతలని తలక్కించుకోవటం. l) అనవసరపు ఆకర్షణాలకి, భ్రమలకీ లోనై సమయాన్ని వృద్ధిచేసుకోవటం.

4. సమస్య మండి బయటపడి ప్రగతి సాధించాలం తెలుసుకోవలసిన విషయాలు: a) పొరపాట్లు మానవ సహజాలుగా భావించటం. b) అవకాశాలు వచ్చినప్పుడు వెంటనే వాటిని వినియోగించుకోవటం. c) గతంగతః అనుకొని జరగవలసిన విషయాలను గురించి ఆలోచించటం. d) జరిగిన నష్టాన్ని భర్తి చేయలేకపోవటం. e) చేయాలనుకున్న విజయానికి ఐదు మెట్లు

పనిని కొగ్గతతో, సమర్పంతంగా పూర్తిచేయటం, ii) ప్రయత్నం వందశాతం వుంటే, ఫలితం ఎన్బెశాతంగా వచ్చినా అనందంగా భావించటం.

5. అనవసరపు ఆలోచనలని అధిగమించటం : a) అవసరాలను, సమస్యలను కలిపి చూడకపోవటం. b) ఒకపని, దానిపై ఏకాగ్రత, తరువాత ఇంకాక పని వరుసక్రమంలో ఎన్నుకోవటం. c) ప్రయత్నం గురించి ఆలోచించుట, ఆపలితానీకి ఎక్కువ విలువిష్టటం. d) అందరితో మంచి అనిపించుకోవాలనే ఆలోచని వరిలిపెట్టటం. e) ఆరంభంలో ఉండే పటురలని చివరికంటా కొనసాగించటం.

6. సమస్యల పట్ల పెంచుకోవలసిన అవగాహన : a) సమస్యలని అర్థం చేసుకోకుండనే దాన్ని సాధించాననుకునే మూర్ఖుల్ని వదిలిపెట్టటం. b) సపరిస్టితి తీవ్రమైతే మనము క్రూరమైన పద్ధతులని ప్రార్థించకుండా చూసుకోవటం. c) ఒక లక్ష్మీ అంచలంచెలుగా సాధించినట్టే, సమస్యని కూడా విడగొట్టగలగటం. d) మనకి సమస్యని స్ఫైంచిన వారు అన్ని వేళలా మనకి అపకారం చేసే ఉద్దేశమైనే ఆ సమస్యని స్ఫైంచారు అన్న భ్రమని వదిలిపెట్టడం. e) సమస్యని స్ఫైంచిన వ్యక్తి మనకి నచ్చినవాడు అని చెప్పి అతనిని వదిలియ్యకుండా వుండటం. f) మానసిక రుగ్మితులకి కూడా శారీరక రుగ్మితులంత ప్రాముఖ్యత ఇచ్చి చికిత్స (ప్రారంభించటం). g) చాలా సమస్యలు ఆపార్టాలవల్ల, సరి అయిన అవగాహన లేకపోవటం వల్ల కలుగుతున్నాయన్న చిన్న సత్యాన్ని తెలుసుకోవటం.

ఈ రకమైన పద్ధతుల ద్వారా మనం ఆత్మాలికమైన ఓటములని శాశ్వతంగా దూరం చేసుకోవచ్చు. ఎప్పుడయితే మనం చిన్నిచిన్న ఓటములని దూరం చేసుకోగలుగుతామో, అప్పుడు పెద్ద ఓటమీ మనని చూసి దానంతటదే భయపడి పారిపోతుంది.

అస్పృ విజయం

ఆత్మాలిక విజయంలాగే అస్పృ విజయం కూడా నిర్మాకమైనది. మనకి విజయం లభించిందో లేదో తెలియదు. కానీ లభించినట్టే వుంటుంది. విజయాన్ని ఆరోగ్యకరమైన పద్ధతుల ద్వారా పాందకపోవటమే అస్పృ విజయం. ఈ విజయం డబ్బుకి సంబంధించినదయి వుండవచ్చు. కీర్తి ప్రతిష్ఠలకి సంబంధించినదయి వుండవచ్చు. అధికారానికి సంబంధించినది అయి వుండవచ్చు. ఏదైనా సరే, దానిని మనం ఒక సంతృప్తికరమైన, ఆరోగ్యప్రదమైన నైతిక నిబద్ధతల వరిదిలో సంపాదించకపోతే అది అస్పృవిజయం అవతుంది. కొన్ని తేడాలు చాలా సూక్ష్మంగా వుంటాయి. మనం గొప్ప నిజాయితీ అనుకున్నది మనం చేసుకునే ఆత్మవంచన అవ్యాచ్చు. ఈ తేడా వెంట్రుకంత సూక్ష్మంగా వుంటుంది. దానిని తెలుసుకోగలగటమే జ్ఞానం.

ఒకోసారి అజ్ఞానం సంతృప్తివివ్యాచ్చు. మరోసారి జ్ఞానం సంతృప్తి నివ్వచ్చు. కానీ అజ్ఞానం వల్ల వచ్చే సంతృప్తి ఏ క్రమానైనా నీటి బుడగలాగా పేలిపోయే ప్రమాదం వుంది. జ్ఞానం వల్ల వచ్చే సంతృప్తి శాశ్వతమైన ఆనందాన్నిస్తుంది.

ఉదాహరణకి ఒక అమ్మయి భర్త, అత్తమామలు దాలామంచి వాళ్ళయి, ఆర్థికంగా ఏ లోటూ లెకపోతే అమె చాలా గొప్ప సంతృప్తిని పొందవచ్చు. అందుకని చదువుకోమండా వుండటం క్రమార్థం కాదు. అలాంటి భర్త, అత్తమామలు దీరకటం కేవలం అమె అద్భుతమే. ఆ భర్తకి ఏ యాక్కిడెంటూ జరగకపోవటం కూడా అమె అద్భుతమే. అద్భుతాన్ని నమ్ముకుంటే అది అస్పృష్టివిజయం అవుతుంది. తాను చేయవలసిం దంతా చేసి, జ్ఞానం సంపాదించి, ఏ విషటుమైనా ఎదుర్కొచ్చటానికి సిద్ధంగా వుండి, ఆ తరువాత జీవితాన్ని ఆనందించటం మొదలుపెడితే ఇక ఏ ప్రమాదమూ వుండదు. అంతిమ విజయానీకి, అస్పృష్టి విజయానీకి తేడా ఇదే.

కొండరు తరచు తమ సంభాషణలో తమ విజయాన్ని - అవతలివారు నవ్వుకునేలా కలుపుతూ వుంటారు. “నిన్న భూ....యి....టిలో వెళ్ళాను. స్తా....ర్ హోటల్లో దిగాను. మినిష్టర్ రూమ్కి వచ్చారు” ఎక్కు. ఇదంతా ఆస్పృష్ట విజయమే.

*

*

*

‘గొప్ప’ అనే మాటకి అర్థం లేదు. అది చాలా రిలెటివ్ పదం, మన గొప్ప అవతలివారి దృష్టిలో గొప్ప కాకపోవచ్చు. ‘గొప్ప’ - అనేది మనకి సంబంధించిన వస్తువుగా కాకుండా, అవతలివారి దృష్టిలో మనకున్న ఒక క్యాలిఫిషన్గా మనం గుర్తించగలగాలి. ఉదాహరణకి గొప్పగా హిందీ గజల్లు పోడే ఒక గాయకుడు, అసలు హిందీయే రాని (లేక గజల్లు అంచే తెలియని) అడి భార్యకి చాలా నిర్మాకమైన మనిమీగా, రాత్రింబవళ్ళ హోర్స్‌నీయం ముందుకూర్చుని సమయం వ్యాచా చేసుకునే వ్యక్తిగా కనపడవచ్చు. భార్య దృష్టిలో అస్పృష్టం - అతడికి స్పృష్టమైన విజయం.

ఒక్కుక్కసారి మనకే నిర్రాకంగాతో చవచ్చు. మనం సంపాదించిన విజయం మోసపూరిత పద్ధతుల ద్వారానో, అవతలివారిని వంచన చేయటం ద్వారానో లేక మనల్ని మనం మోసం చేసుకోవటం ద్వారానో లభిస్తే ఆ విజయంలో వుండే ఓటమి మనకే తెలుస్తూ వుంటుంది. అయితే మనని మనం ఆత్మవంచన చేసుకోవటం ద్వారా (కొన్నాళ్ళకి అది ఆత్మవంచన అన్న విషయం మర్చిపోవటం ద్వారా) మనం గొప్ప విజయం సాధించాం అనే భ్రమలో వుంటాం. ఇప్పుడు ఇలాటి అంశాల గురించే, పాటి మధ్య వుండే తేడాల గురించే చర్చిద్దాం.

అమాయకత్వం Vs అజ్ఞానం

ఒకసారి కణ్ణు మూసుకుని ఆలోచించి చూడండి, అమాయకత్వానీకి, అజ్ఞానానీకి తేడా ఏమిటో? ఊహలు..... అంత సులభంగా ఆర్థంగాదు. రెండూ ఒకేలా విజయానికి ఐదు మెట్లు

కనపడతాయి. అజ్ఞానం వల్ల మొసపోయినవాడు కూడా కేవలం నేను అమాయకత్వం వల్ల మొసపోయాను' అనుకుంటాడు. సాధారణంగా ఒక అమాయియిని వర్ణించవలనిష్టుడు రచయితలు ఆమె చాలా అమాయకులు అంటారు. అమాయకత్వం 'అభిలషింయిమైన గుణంగా వల్లింపబడుటంది. అజ్ఞానం ఒక డీన్ క్రూలిఫెస్టివ్స్ భాషించబడుటంది.

మరి అమాయకత్వానికి, అజ్ఞానానికి తేడా ఏమిల్ స్ప్రాంగా మనమే చెప్పేసినప్పుడు ఒకటి ఆభిలషింయమూ, మరొకటి అనర్థమూ ఎలా అవుతుంది?

అస్ప్రె విజయంలో అందుకే ఇది ప్రధానపాత్ర వహిస్తుంది.

అమాయకత్వం అంటే స్ప్రాంగా అనందాన్ని అనుభవించగలగటం. అలా అనుభవించటం కోసం ఎప్పుడైతే ఒక స్యార్థం ప్రవేశించిందో అది అజ్ఞానం అవుతుంది. ఉదాహరణకి అవతలి మనిషిని నిస్యార్థంగా నమ్మటం అమాయకత్వం కావచ్చు. స్యార్థంగా నమ్మటం అజ్ఞానం కావచ్చు. వంద రూపాయలు ఇన్స్పోర్మెంట్ కడితే, ఆరునెలల తరువాత వెయ్యి రూపాయల విలువగల వస్తువులు ఇస్తాము అని ఎవరైనా ప్రకటిస్తే ఆ ప్రకటన నమ్మి వందరూపాయలు కట్టటం అమాయకత్వం కాదు. అజ్ఞానం. ఎందుకంటే ఇక్కడ వెయ్యి రూపాయలు సంపాదించాలనే స్యార్థం వుంది.

దేవుడు మేఘాల వెనుక నిలించి విత్తనాలు జల్లుతే అచ్చి వర్షారూపంలో భూమిని ఆభిషేకం చేసి, పువ్వుల రూపంలో బైకి వస్తుంది అని ఎవరైనా చెబుతే నమ్మి ఆ ప్రకృతిని ఆస్యాదించటం అమాయకత్వం. ఇందులో స్యార్థం లేదు. కేవలం అనందం మాత్రమే వుంది.

తెలివి అనేది తమకి అంతా తెలుసున్న గర్జుతే, జ్ఞానం అనేది తనకి తెలియనిది చాలా వుంది అని తెలుసుకోవటం వల్ల వచ్చే వస్తులు.

ఒక వ్యక్తి యొక్క గుర్తాలనీ, సంస్కారాన్ని, ఆభిరుచులనీ ఇష్టపడి ప్రేమిస్తే అది అమాయకత్వం. పెళ్ళి చేసుకుంటాడేమో అన్న స్యార్థంతో తనని తాను అర్పించుకుంటే అది అజ్ఞానం. ఎక్కడతే సష్టాపోయే అవకాశం వుండటో అది అమాయకత్వం అని ఈ ఉదాహరణ ద్వారా తెలుస్తుంది కదా. సాధారణంగా అమాయకత్వం అనేది ఒక మనిషికి, ప్రకృతికి సంబంధించిన విషయం అయి వుంటుంది. అజ్ఞానం అనేది మనిషికి మనిషికి మధ్య వుండే సంబంధాల మీద ఆధారపడి వుంటుంది.

ఇదే పుస్తకంలో ఒకచోట ఎమోషన్స్ గురించి మనం చర్చించాం. ఎమోషన్స్ ఏపీ లేకుండా చాలా నిగ్రాధంగా, రిజర్స్స్‌గ్స్ వుండటం గొప్పతనం కాదు. మనిషిలో రవంత అమాయకత్వం కూడా వుండాలి. సెంటిమెంట్స్, ఎమోషన్స్, అమాయకత్వం అనేవి మనిషికి ఆహ్లాదాన్నిస్తాయి. అయితే ఇవన్నీ అరోగ్యకరమైన పద్ధతులలోనే వుండాలి. వీడ్స్‌లు ఇస్తున్నప్పుడు కళ్ళు తడవటం గురించి మనం ఇదే పుస్తకంలో చర్చించాం. ఇవన్నీ అమాయకత్వం యొక్క పరిణామాలే.

నిజానికి మనం ఆవతలి మనిషిలోని అమాయకత్వాన్ని ప్రేమించినంతగా మరి దేవీ ప్రేమించము. ఎప్పుడైతే అవతలి వ్యక్తి మనస్థులను ఇష్టాల్చి తన అమాయకత్వంద్వారా ప్రదర్శించటం ప్రారంభిస్తాడో అతడు మనకి లట్టంత ఆశ్చర్యపడుతాడు. అమాయకత్వం అంటే స్ప్రెచ్చరనం. అందులో స్యార్థం లేదు.

ఒక అమాయియి తనని పలు విధాల పొగిడే అబ్బాయిని ఇష్టపడినంతగా, తనని విమర్శిస్తూ ఎదుగుదలకి సాయపడే అబ్బాయిని ఇష్టపడదు. తేలిక పద్ధతులలో విజయం సాధించటానికి చేసే ప్రయత్నం అమాయకత్వాన్ని అజ్ఞానంగా మారుస్తుందని చెప్పటానికి ఇదొక మంచి ఉదాహరణ.

చీకటి పదుతూ వుంటే వెలుగు పోతోంది కదా అని భయపడటం అజ్ఞానం. నష్టత్రాల్చి మాడచ్చు కదా అని సంబరపడటం అమాయకత్వం. తుమ్మెర కొల్లగొడుతూ వుంటే మకరందం కోల్పోతున్నాను కదా అని విచారించటం అజ్ఞానం, పలవంత మవతున్నాను కదా అని పువ్వు సంబరపడటం జ్ఞానం.

డబ్బు Vs నిజాయితీ

మీరు ప్రస్తుతం సంపాదిస్తున్న డబ్బు కన్నా నెలకి ఒక వంద రూపాయలు ఎక్కువ సంపాదించగలరా? కేవలం ఒకే ఒక్కనెల. వందరూపాయలు ఎక్కువ సంపాదించాలి. మీకు ప్రస్తుతం పదిహేనువందల జీతం వస్తుందనుకుండాం లేదా ఒక వ్యాపారంలో నెండువెలు లాభం వస్తుందనుకుండాం. ఆ ఉద్యోగం ద్వారాకానీ, వ్యాపారం ద్వారా కానీ కాకుండా ఒక నెలలో ఒక వంద రూపాయలు సంపాదించి చూడండి.

డబ్బు సంపాదన నిజంగా ఎంత కష్టమో ఆర్థమవుతుంది. ఒక నీల్తి పద్ధతుల ద్వారా మనం డబ్బు సంపాదించటానికి అలవాటుపడిపోయి వుంటాం. మన అద్యాస్తాన్ని బట్టి ఆ వ్యక్తిలో మన సంపాదన వుంటుంది. కానీ వేరే పద్ధతుల ద్వారా 'మరొక్క' వంద రూపాయలు సంపాదించటం చాలా కష్టం.

అందుకే డబ్బు మనిషిని శాస్త్రమైని. నిజాయితీ పద్ధతులలో డబ్బు సంపాదిస్తున్న వ్యక్తి, చట్టపుద్ధరైన అవినీతి పద్ధతిలోగానీ, చట్టపొత్తున్న నీతి పద్ధతిలో కానీ, చట్టానికి వ్యక్తిరేకంగా అవినీతి పద్ధతిలో కానీ ఒక్కసారి డబ్బు సంపాదించటం మొదలుపెడితే అది అతడు విజయంగా భావిస్తాడు. కానీ నిజానికి అస్ప్రె విజయం.

ముట్టముదటిసారి లంచం తీసుకున్న వ్యక్తి ఆత్మవిమర్శకి గురికావచ్చు. కానీ డబ్బు సంపాదించాను అన్న నిషా అతని ఆత్మన్ని క్రమక్రమంగా చంపేసి, దాన్ని ఒక ఆలవాటుగా మారుస్తుంది.

లంచం తీసుకోవటం కష్టపడి డబ్బు సంపాదించే ద్వారాలన్నిటినీ మూసివేస్తుందని ఇదే పుస్తకంలో ఒక చోట ప్రాశామ. ఇన్కంటాక్కు ఆఫీసులో పనిచేసే ఒక గుమస్తా ఎప్పుడైతే లంచం తీసుకోవటం ప్రారంభించాడో, సాయంత్రం అయిదయేస్తరికి ఆ విజయానికి పదు మెట్లు —

డబ్బుని ఎలా ఖర్చుపెట్టాలని మాత్రమే ఆలోచిస్తాడు. చాలావరకు ఈ సంపాదనంతా తాగుడుకి, రేసులకి, పేకటకి మాత్రమే వెళుతుంది. అలా కాకుండా అదే సమయాన్ని మరింత 'క్రియేటివీట్' కోసం ఖర్చుపెట్టి వుంటే, ఆ మాత్రం డబ్బు అతడు ఆ రంగంలో కూడా సంపాదించగలిగి వుండేవాడు. పైగా ఈ వ్యసనాలేవి అలవాటయ్యండేవి కాదు. కీర్తి వచ్చేరి. ఎప్పుడైతే జీవితాన్ని సులభంగా తీసుకోవటం ప్రారంభిస్తామా అప్పుడే మన వైతికం అనైతికం అవుతుంది. పేసీ ఈ అనైతిక జీవిత పద్ధతులలో ఏష్టునా గొప్ప సంతోషం వుండా అంటే అదీ వుండదు. పొద్దుమ్మంచీ సాయంత్రం వరకు అపేసులో పనిచేయటం, ఎవరొస్తారా, ఎవర్చి కొల్లగొడదామా అని ఆలోచించటం, ఆ డబ్బు తీసుకువెళ్ళి మరోచేట తగలియుటం - ఇది మాత్రమే జీవిత వ్యతమవుతుంది.

నాకో మిత్రుడుండేవాడు. అతడు గొప్పగా డ్రమ్స్ వాయించేవాడు. సాయంత్రం ఐదింటివరకు అపేసులో పనిచేసి, ఐదింటికి కచేరీలు చేయటానికి వెళ్ళివాడు. డబ్బుపట్ల అతడికి పెద్ద ఆసక్తిమే వుండేది కాదు. కానీ నాకు తెలిసిన కొద్దిమందిలో జీవితాన్ని బాగా ఆనందించిన వ్యక్తులలో అతనాకడు.

నా దగ్గరికి ఒక మిత్రుడు ఒక వ్యాసం తీసుకొచ్చాడు. ఒక ప్రముఖ దినపత్రికలో అది ప్రమరితమయింది. 'చలం గొప్పవాడా ! శ్రీశ్రీ గొప్పవాడా ! అని దాని పోడ్డింగ్. అంతా చదివి నా అభిప్రాయం చెప్పుమన్నాడు. చదివినతరువాత 'నాకేమీ అర్థంగాలేదు' అన్నాను. "చలం గొప్పవాడు కాకపోవచ్చు, శ్రీశ్రీ గొప్పవాడు కాకపోవచ్చు. లేదా చలం గొప్పవాడు అవచ్చు. శ్రీశ్రీ అంతకన్నా గొప్పవాడు అవచ్చు. కానీ నువ్వు ప్రాసిన ఈ వ్యాసంలో అదేమీ తెలియలేదే, అంతా గోడమీద పిల్లి వాటంలా వుంది. అయినా శ్రీశ్రీకి, చలానికి సంబంధం ఏమిటి' అని చిన్న సైఱా ఉపవ్యాసం ఇచ్చాను. అతడు నవ్వేసి. "నిజానికి నాకు తెలీదు. ఈ మధ్య ఎడిటర్లుండర్ ఇంకా ఫ్యాపనయిపోయింది. ఇది పట్టించి అయితే ఓ వంద రూపాయలోస్తాయి కదా అని ఈ వ్యాసం ప్రాశాను. అదీకాక ఇలాంటి పాటిని మేచుకునే మేధావులు చాలామంది వున్నారు. నీకు తెలుసు కదా!" అని నవ్వేశాడు.

ఈ విధమైన పద్ధతులద్వారా డబ్బు, కీర్తి బాగా సంపాదించవచ్చు. మేము సంపాదించిన డబ్బు, కీర్తి కూడా కొంతవరకు ఇలాంటి ఆత్మవంచనలద్వారా ఆర్థించినవే. ఒకసారి ఆత్మవంచన చేసుకుంటే ఏరకంగా నయినా అభివృద్ధి సాధించవచ్చు. కొంతకాలం క్రితం నా ప్రచురణకర్త నాతో అన్నాడు "మీ పుస్తకాలో కథానాయికలకీ, నాయకులకీ మంచి మంచి పేర్లు పెడతారు కదా. అమన్నీ ట్రోడ్సికరించి, మరికొన్ని జతచేర్చి పిల్లలపేర్ల పుస్తకం అని ఒకటెందుకు ప్రాయకూడదు అని. అలాగే ప్రాసివ్యాసు. కానీ అతడికి నేనో సలహా ఇచ్చాను. ఇంతకన్నా బాగా అమ్ముడుపోవాలంటే పిల్లలకి ఏమి పేర్లు పెట్టకూడదు. అని ఇంకవరి చేత్తునా మరో పుస్తకం ప్రాయించండి."

అతడర్థంగాక 'ఏమిటీ ?' అన్నాడు.

"ఏమి నష్టక్రాలలో పుట్టినవాళ్ళ పేర్ల మొదటి అక్షరాలు ఏవేవి వుండకూడదు, తండ్రుల మొదటి అక్షరాలు ఏవుంటే పేల్లల మొదటి అక్షరాలు ఏవి వుండకూడదు, నదుల పక్కన పుట్టినవాళ్ళ పేర్లలో ఏన్ని అక్షరాలు వుండాలి, తెల్లవారుమూమన పుట్టిన వాళ్ళ పేర్లలో ఏమి అక్షరాలు వుండకూడదు - మొదలయినపస్తీ ఒక పుస్తకంగా ప్రచురిస్తే ఆది సూపర్హాట్ అవుతుంది" అన్నాను.

"నిజంగా ఆలాంటి శాస్త్రం వుందా ?" ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు.

"లేదు. ఎవరన్నా ఒక మేధావి రచయిత అటువంటి శాస్త్రాన్ని సృష్టిస్తే అది వేల సంఘలో అమ్ముడుపోతుంది" అన్నాను నవ్వుతూ. అలాగే హస్తసాముద్రికం లాగే పాద సాముద్రికం అన్న పుస్తకాన్ని ప్రాసి చూడండి. అది కూడా సూపర్హాట్ అవుతుంది.

డబ్బు Vs నిజాయితీ అంటే ఇదే.

భక్తి Vs స్వార్థం

"బాధిలేని సుఖాన్ని సాధించటం చేత, దైవం కోసం వెతుకులాడే తత్త్వం మనుషులలో బలంగా పాతుకుపోతోంది. దైవానికి మారుపేర్లుగా చలామణి అవుతున్న ఆత్మస్కామ్యారం, మోక్షం, జ్ఞానోదయం వంటి భావాలు ఇటీవల ప్యాపమ్మగా మారి మనిషికి పిచ్చుక్కించి మతి పోగొడుతున్నాయి" అంటాడు యు.జి. కృష్ణమూర్తి. అతడి తత్త్వం గమ్మత్తుగా వుండి మన నిజాయితీని సూటిగా ప్రశ్నిస్తుంది.

"మీరు సుఖపడుతున్నారా? మీవల్ల ఎవరు సుఖపడుతున్నారు? మీరా? మీ ప్రేయసా? అవిడ ప్రేయుడా? ప్రతి ఒక్కరిక్క నరకమే?"

"ఈ సమాజంలో వేశ్యలకి వున్నట్టే ఈ గురువులకి కూడా సముచితమైన స్తానం వుంది. అయితే ఖర్కాట్ర్స్ గురువులు ఇచ్చేది సంఘానికి అంగికారమవడమే కాక మన జీవితాలకే పరమాదులుగా స్తానం ఏర్పరచుతున్నాయి. ఏ భయాన్నితే వదిలించుకోవాలని మనం తంచాలు పడతామో ఆ భయమే మనవి సంతుష్టికరంగా వుంచుతోంది. అసలు జీవించటమనేదే మనిషిని స్వార్థంతో పెనవేసి, మైమరపించే వ్యాపకం. అయితే, ప్రతి మనిషితన నిరాశకి ఒక పేరు తగిలించి, ఒక పిలాస్థిని దానిలో రంగరించి ప్రపంచమీదకి వదులుతాడు. అది కీక్క అవుతే అతడు ప్రవక్త అవుతాడు" అంటాడు కృష్ణమూర్తి.

ఒక వినాయకుడి బొడ్డులో తేలు వుంటే, ఒకడు అందులో వేలు పెట్టి కుట్టించుకుని బయటకువచ్చి, ఇంకోకడికి సలహా ఇస్తే, పదిమంది నోరూసుకుని ఆవిధంగా తేలు చేత కుట్టింపబడ్డరనుకుండా. పైకి చేత్తే వినాయకుడైంచేస్తాడో ఆన్ని భయంతో వాళ్ళందరూ వ్యాసంగా వుంటే, పదకొండిపోవడు లబోదిబోమని 'నాకు తేలు కుట్టిందిరోయ్' అని ఏడవటం ప్రారంభిస్తే అతడిని ఒక ప్రవక్తగా మనజనం గుర్తిస్తారట, ఎంత హోస్టస్సుద్దిష్టిన చేదు వాస్తవం ఇది.

"నీ పారుగువాడిని ప్రేమించు అనే సూత్రం నిజం కాదు. నీ పారుగువాడిని చంపితే వాడితో పాటు నీక్కుడా చావు తప్పదు. ఎందుకంటే నీక్కుడా మరో పారుగు వాడుంటాడు" అన్న భయమే మనిషి ఈ సమాజంలో మంచివాడుగా నిలబడుతుందంటాడు క్షుష్మమూర్తి.

ప్రఖ్యాత రద్దుకుడు మహేష్ భట్ యొక్క గురువు ఈ క్షుష్మమూర్తి. ఒకరోజు మహేష్ భట్ క్షుష్మమూర్తి దగ్గరకి పరిగెట్టుకుంటూ వెళ్లి అడిగాడట - "ఒక స్నేహితురాలితో నాకు సెక్కు సంబంధం వుంది. కానీ ఒక ప్రఖ్యాత నటుడు ఆమెమీద కన్నోడు. నా ఆమమమహా అసూయతో కంపించిపోతోంది. వాళ్ళిద్దరిని చంపేయాలన్నంత కనీ కలుగుతోంది. 'ప్రేమలో అంక్షలుండవు' అంటాడు ఆచార్య రజనీష్ మరిపుడు నాలో అసూయని నేనెలా పారద్రోగలను నా స్నేహితురాలితో ఎప్పటిలా సెక్కు అనుభవిస్తూ ఆవిడ వ్యక్తిగత జీవితపు మరో కోణాన్ని చూసే చూడనట్లు వదిలేయమంటారా?"

అని అడిగాడట మహేష్ భట్. దానికి క్షుష్మమూర్తి అన్నాడట "నీ స్నేహితురాలినీ, ఆమె ప్రీయుడినీ హతం చేయాలనిపించటం సరి అయిన ఆలోచన. అలా కాకుండా నువ్వు మరోరకంగా ఆలోచిత్తే, నువ్వు ఆ భావాన్ని ఎంత అధ్యాత్మికమనుకున్నప్పటికీ నీలో ఏదో లోపం వుందన్నమాట".

ఇలాంటి సూత్రులన్నీ చాలా చిత్రంగా వున్నా మనల్ని ఆలోచించుకునేలా చేస్తాయి. అయితే ఇక్కడ నేనేక్కి విషయం add చేస్తాను. నీ స్నేహితురాల్ని హత్య చేసేముందు నీకెంతమంది అమృయిల్లో "పెత్తి స్నేహం" వుందో ఆలోచించుకో! మరి స్నేహితురాలు నిన్ను చంపాలనుకోవటం లేదు కదా! క్షుష్మమూర్తి, మహేష్ భట్ మరి ఇవన్నీ ఆలోచించారో లేదో మనకి తెల్చిదు. ఇదే యు.జి. క్షుష్మమూర్తి తత్కాశాత్తుం.

భూతిలో ఎప్పుడైతే స్నేహం ప్రవేశించిందో అప్పడి వ్యాపారమవుతుంది. వేదాంతమంటే దేస్తే కోరుకోవటం. అన్నీ అనుభవించిన తర్వాత వచ్చేది నేదాంతం. దేనినీ పాండలేక అన్నిటిపట్లా నిరాశపెంచుకోవటం వైరాగ్యం, ఆదేవిధంగా దేనినీ ఆశించకుండా దేవుడితో మమైకం కాపాలనుకోవటం భక్తి. దేనివైపు ఆశిస్తూ దేవుడి మీద ఆధారపడటం ఆత్మసుంత్పు. దేవుడున్నాడు కదా, అన్నీ అతడే చూసుకుంటాడు' అన్న భరోసా మనిషికి సంతృప్తినివ్వచ్చు. కానీ మన కష్టాలను ఎదుర్కొవటానికి మనలోనే దేవుడు ఆ శక్తిని స్ఫురించి వుండి వంటాడు అని తెలుసుకోవటం జ్ఞానం.

ఓర్పు Vs వాయిదా

ఎక్కడైతే మనిషిలో ఓర్పు ఇంకిపోదో, అక్కడ నీటిపోర కంటికి అట్టగా నిలవడు. ఓర్పు అనెది మనసుకి సంబంధించింది. అది మనసు పూతరేకు పారల్లో ఎక్కడో అట్టడుగున భద్రంగా దాచుకోవటిన ఒక గొప్ప ఆస్తి, ఒంటరిగా వున్నప్పుడు, ఏకాంతంలో వున్నప్పుడు రిలాక్స్ వగలిగే మనిషిని ఏ బాధా, ఏ రోగమూ దరిచేరభానికి

సాహసించదు. బయటి పరిస్థితులు ఎంత కన్స్ట్ర్యూజింగ్స్ గా వున్నా, మనిషి అంతరంగంలో మాత్రం నిర్విలంగా పుండగలగాలి. బయటి తాకిడి మనసు వరకూ ఎప్పుడూ చేరినివ్వ కూడదు. ఉదాహరణకి ఒక కారు త్రైరు పంచరయిందనుకుందాం. దాన్ని ఆలాగే నడవటం కొనసాగేస్తే, కొంతకాలానికి ట్యూబ్ పాడవుతుంది, ఆ తరువాత రిమ్ పాడవుతుంది. అక్కడపులకి మొత్తం ఇంజనీపాడవుచ్చు. ఇంజను భద్రంగా వున్నంతకాలం కారు నడుస్తునే వుంటుంది. దాన్ని భద్రంగా చూసుకోవలసిన బాధ్యత మనది.

బయట్టుంచి వచ్చే తాకిశ్చ మాడా ఇటువంటివే. వాటిని మనసు వరకూ చేరినివ్వికపోతే అది మంచి కండిషన్లో వుంటుంది. దాని చుట్టూ వుండే బయట పరికరాలకి వాటిల్లే చిన్న చిన్న ఆపాయాలని చాలా ములభంగా రిపేరు చేసుకోవచ్చు.

ముఖ్యంగా సినిమా ఫీల్డ్లో పనిచేసే వ్యక్తులకి ఇటువంటి ఓర్పు తప్పనిసరి. అనుకున్నట్టుమ్మో మాటింగ్ పూర్తి చేయవలసి రావటం, రకరకాల వ్యక్తులతో కలిసిమెలీసి పనిచేయవలసిన పరిస్థితులు, రకరకాల మనస్తులు, మానసిక జిత్తిడి, ఆర్థిక రూపమైన ఇబ్బంది - మొదలైన ఎన్నో ఒత్తిడులని ఎదుర్కొనలసి వుంటుంది. ఓర్పు ఒకటి ఇక్కడ సహాయపడేది.

నేను ఈ పుస్తకంలో తరచు చెప్పు వస్తున్నట్లు మనిషిలో ఇద్దరు మనసుమలుండాలి. నేనిక్కడ చెప్పేది ద్వారంద్ర ప్రవృత్తి గురించి కాదు. ఒక మనిషి బయటి వ్యవహారాలన్నీ చూసుకుంటూ వుంటే మరోక మనిషి అంతర్గతునైన వ్యవహారాలని చూసుకుంటూ వుండాలి. ఈ అంతర్గతునైన మనిషికి ఎటువంటి తాకిడి రాకుండా బయటి మనిషి కాపాడుతూ వుండాలి. అప్పుడే ఆ లోపలి మనిషి ప్రవంచంలోనూ, ప్రకృతిలోనూ వున్న ఆనందాలని, అందాలని ఆస్యాదించగలుగుతాడు. దిని కోసం ఓర్పు ఎంతో సహాయపడుతుంది.

కొంతమంది వ్యక్తులు ఎప్పుడూ చికాకుగా, ఏదో కొంత మునిగిసోయినట్లు, చేయవలసిన పనిచేయలేక పాడవుడి పడుతూ వుంటారు. దీనికి అందంగా 'యాంగ్రయటీ న్యూరోసిస్' అని పేరు పెట్టుకుంటారు. ఇప్పొ కేవలం మనని మనం నిర్మించుకోలేక పొవటం వచ్చిన జబ్బులే.

పనులు వాయిదా వేసేవాళ్ళ తమని తాము చాలా గొప్పగా సమయించుకుంటూ వుంటారు. 'తొందరపడి ఏ పని చేయకుడు' అన్న నిదానంగా ఆలోచించి చేయాలి. అన్న ఆత్మవంచద్వారా పీరు తమ వాయిదా వేసే గుణానికి - ఓర్పు అని పేరు పెట్టుకుంటారు. ఓర్పు వేరు, వాయిదా వేయటం వేరు, చేయవలసిన పనులన్నీ చేస్తూ మనసుని నిర్విలంగా వుంచుకోవటం ఓర్పు, చేయవలసిన పనులని బద్దకొత్తో 'ఇప్పుడు దానవసరం ఏముందిలే' అన్న నెపంతే వాయిదా వేయటం వేరు.

సినిమారంగంలో నేను గమనించిన మరో విషయం ఏమిటంటే డైరెక్టర్లు, నటులకున్న ఎక్కువ నిర్మాతలు టెన్సన్స్తోనూ, రక్కనాలాలకి సంబంధించిన వ్యాధులతోనూ,

విజయానికి ఐదు మొట్లు

మాట్లాడటమో చేసి, రిలాక్స్ వడం మంచిది. రిలాక్స్ వటం అంటే రెండు పనుల మధ్యలో మరొక కొత్త పని చేయటమన్నమాట.

4. ఏదైనా అయిష్టమైన పని చేసిన నెంటనే ఒక ఇష్టమైన పనిని చేసేలా మెహ్యలు చేసుకోవాలి.

ఎప్పుడూ గుర్తుంచుకోండి - మనం నడిచే బాటలో మనం పాండే ప్రతి చిన్న లాభం మనల్ని శాశ్వత గెలుపుకి దగ్గరచేస్తూ మనలో బద్దకాన్ని పోగాడుతూ వుంటుంది. బద్దకంగా జీవితాన్ని గడుపుతూ అదే ఆనందం ఆనుకోవటం ఒక 'అస్పృష్ట విజయం' మాత్రమే.

వాదన Vs ప్రవర్తన

ఈ అంశం మీద ఒక పూర్తి పుస్తకం (ప్రాయుచ్య), నిజానికి ఈ అంశాన్ని ఈ పుస్తకపు రెండో మెట్టలో చర్చించిన "మానవ సంబంధాలు"లో చేర్చాలి. కానీ అస్పృష్ట విజయంలో దీనిని చేర్చటానికి ఒక కారణం వుంది.

అవతలి మనిషిని మన ఆభిప్రాయాలతో చిత్తుచేసి, అతడిని మన వాదనలో ఓడించి, గెలవటం నిజమయిన విజయం కాదు. అది కూడా అస్పృష్ట విజయమే, కాకపోతే తాత్కాలిక విజయం అవుతుంది. ఏ మనిషైనా లన ఆభిప్రాయాలని తనకనుగూటాంగా, తన మనమకి వంత్యులై కలిగే విధంగా తాను నిర్మించుకుంటాడు. అనుభవాలవల్లో పరిణితివల్లో ఆ అభిప్రాయాలు మారుతూ వుంటాయి. వాదనల వల్ల మారే అభిప్రాయాలు కేవలం తాత్కాలిక ప్రైరథ్యాన్ని కలిగి వుంటాయి. కానీ ఇప్పుడు మనం చర్చించబోయేది పూర్తిగా ఈ విషయం కూడా కాదు.

ఒక సిద్ధాంతాన్ని సమాజం ఒప్పుకున్నప్పుడు అది జనామోదం పొందన సిద్ధాంతం అవుతుంది. అయితే ప్రతి మనిషి అలా సమాజం చేత ఆమెదించబడిన సిద్ధాంతాన్ని తన ప్రవర్తనగా చేసుకోనపచం లేదు. సమాజానికి భయపడి, మనిషి ఆ సిద్ధాంతాన్ని తనకి తాను ఆపాదించుకుంటాడు. దాన్ని పూర్తిగా నిర్మించుట్టు నటిస్తూ, దాని తరఫున వాదిస్తూ, తన ప్రవర్తనని మాత్రం మరొవిధంగా (రహస్యంగా) మలుచుకుంటాడు.

ప్రవర్తనగా దూషపరిద్ధుకోనంత కాలం మన "సిద్ధాంతానికి" ఏ విలువా లేదు.

అప్పుడు, ఇది అష్టరాలు నిజం, నాలిక చివరినుంచి సిద్ధాంతాలు వల్లచేయటం చాలా సులభం. ఆచరణలో కూడా పెట్టగలిగినప్పుడే వాటికి సంపూర్ణత్వం లభిస్తుంది. దురదృష్టి వశాత్ము మనలో చాలామంది ఈవిధంగా "చేపేదొకటి, చేసేదొకటి" పద్ధతిలో జీవితాన్ని గడుపుతూ వుంటాం. దానికి మళ్ళీ కన్సీనియెంటగా మన వాదనల్ని నిర్మించుకుంటాం. మనసులో ఒక పక్క మన వాదనలో ఏదో తప్పుందని తెలుస్తునే వుంటుంది. కానీ అత్యాన్నిమర్చులకి తావ్చియుము. ఎందుకంటే ఒకసారి అత్యాన్నిమర్చులకి తావ్చిస్తే మన వాదనలని పునర్నిర్మించుకోవటమో, లేక మన ప్రవర్తనని మార్చుకోవటమో చేయ్యాలి. ఆ

రెండూ కష్టమైన పద్ధతులే. అలా కష్టపడటానికి మన మనసు అంగీకరించదు. కానీ మరొనైపు సమాజం నిర్మించిన సిద్ధాంతాలున్నాయి కదా! ఆ సిద్ధాంతాలకి వ్యతిరేకంగా పోకూడదు. కాబట్టి ఆ సిద్ధాంతాలని నమ్ముతూ మన ప్రవర్తనని మాత్రం చీకటి వ్యవహారంగా చేసుకుంటాం. ఔక్కి మాత్రం అందరితో మనం వాళ్ళు నమ్మిన సిద్ధాంతాన్నే నమ్ముతున్నట్టు ప్రచారం చేస్తాం. ఈ విధంగా సమాజంలో "ప్రచారంలో వున్న సిద్ధాంతాలు" ఒకరకంగాను, "ఆచరిస్తున్న పద్ధతులు" వేరాక రకంగానూ వుంటాయి.

పేసీ, దీనివల్ల ఎవరికయినా నష్టం జరుగుతుందా అంటే అదీ వుండదు. మన సిద్ధాంతాన్ని మనం బయటికి చెప్పుకోవటంద్వారా అవటలివారి దృష్టిలో చులకనవు తామేమానన్న భావం మనల్ని ఈ విధంగా మార్చేస్తుంది. 'మాంసం తింటున్నాం కదా ఎముకలు మెడలో కట్టుకుతిరగం కదా!' అని మనల్ని మనం సమ్మర్చించుకోవటం మాత్రమే జరుగుతుంది. మాంసం తింటున్నామని ఎముకలు మెడలో కట్టుకు తిరగఁకక్కుట్టేదు. కానీ ఎవరన్నా మనల్ని మీరు నాన్ వెజిటీరియునా అని అడుగుతే అవును అని చెప్పడానికి సిగ్గుపడనపశరం లేదుకదా! మనలో చాలామంది అత్యవంచన ఈ స్టోయిలో వుంటుంది. చిత్రమేమిటంటే మన తప్పులని మనం ఒప్పుకోవాడానికూడా చాలా సిగ్గుపడతాం. ఇక్కడ నేనెప్పుడో రాసుకున్న ఒక చిన్న కవితని ఉదహరిస్తాను.

చేసిన చిన్న లప్పు ఒప్పుకుంటూ

"నా మమారుదు నా దగ్గర చెంపలేసుకున్నాడు

"ఇంకెపుచూ ఇలా చెయ్యును

నష్టు నీలా పరిపూర్ణదిని చెయ్యు" అని.

ఆ రాత్రి నేను దేపుడిని వేడుకున్నాను

"నా కొడుకులా నన్ను

నిజాయితీపరుట్టి చెయ్యు" అని.

ఒక ఇంగ్లీము కవిత ఆధారంగా నేను నా డైరీలో ప్రాసుకున్న ఐ అయిదారు వాక్యాలు ఎంతో గొప్పవని నా ఉండేశ్యం.

ఎవరూ మాడలేని మనసు చీకటి లోముల్లోకి ఏ ఆలోచన వచ్చిందో -

ఎవరూ తనని గమనించరని నిశ్శయంగా తెలిస్తే మనిషి ఎలా ప్రవర్తిస్తాడో -

అదే ఆలడి వ్యక్తిత్వం !!!

ఆ వ్యక్తిత్వాన్ని అతడు బయటకూడా వెల్లడించగలుగుతే

దాన్ని ప్రపంచం మెచ్చుకుంటే

దానివల్ల ఎవరికి ఏ హానీ కలక్కుపోతే

అదే సంపూర్ణ విజయం !!!

మనలో ఇన్ని లోటుపాట్లు పెట్టుకొని మనం అవతలి మనిషిలో లోటుపాట్లు వెదకడానికి ప్రయత్నిస్తాం. అలాంటివేషైనా కనబడకపోయినాసరే, మన వాదన అనే పటగు ద్వారా దానిని బయటకు తీసి, 'ఇదిగో నువ్విలా ప్రవర్తిస్తున్నావు. నీ ప్రవర్తనలో రావిదమైన తప్పుంది' అని చెప్పాం. లేదా ఆ వ్యక్తి గురించి బయటివాళ్ళ దగ్గర అంతా మనకి తెలిసినట్లు కాన్నాన్ని చేస్తాం. ఇంకా చిత్రమేమిటంటే, ఒక సంపూర్ణమైన మనిషి ఎలా వుండాలని మనం అనుకుంటున్నామో, అవతలివాడు అలా వుండేలా చేయటానికి శతవిధాలా ప్రయత్నిస్తాం. ఒక సంపూర్ణమైన మనిషి ఎలా వుండాలని మనం అనుకుంటున్నామో, మనం అలా వుండటానికి ప్రయత్నించం.

క్షేమియింట ఆర్థమైంటు అంటే ఇదే.

"It is very easy to criticize, but very difficult to understand" అని ఒక సామేత వుంది. చాలామంచి సత్యం ఇది. ప్రతి మనిషి తనచుట్టూ వున్న పరిస్థితుల ననుసరించి తన ప్రవర్తననీ, అభిప్రాయాలనీ నిర్మించుకుంటాడు. అందులో ఎన్నో బలహీనతలుండవచ్చు. అతడి అవసరాలు అతడికుండవచ్చు. అతడి మానసిక స్థాయి ఆ లవోల్నే వుండి వుండవచ్చు. వాటిని మనం చీల్చి చెండాడవలసిన అవసరం లేదు.

1. అతడివల్ల ఎవరికైనా నష్టం జరుగుతే, ఏం నష్టం జిరిగిందో సోదాహరణాగా వివరించగలిగి వుండాలి.
2. లేదా అతడు ఆ స్థాయి నుంచి మరొక స్థాయికి చేరుకుంటే వచ్చే లాభాలేమిటో అతడికి వివరంగా చెప్పగలిగి వుండాలి. లేదా 3. అతడిలా కాకుండా మీలా వుండడం వల్ల వచ్చే లాభాలేమిటో మీరు నిర్మిపుంగా చూపించగలిగి వుండాలి. అటువంటి సమయంలోనే మీరు అవతలి వ్యక్తితో వాదించవచ్చు. కేవలం మిమ్మల్ని మీరు ప్రాజెక్ట్ చేసుకోవటం కోసం వాదించవలసిన అవసరమేం లేదు. కేవలం అవతలి వ్యక్తి మీ మాటలు నింటున్నాడు కదా అని వాదించటం ప్రారంభిస్తే అది కేవలం ట్రైన్‌పాస్ వ్యవహారంలా కొనసాగుతుంది లేదా మీమీద అవతలి వ్యక్తికి అభిప్రాయం తగ్గి ప్రమాదం కూడా వుంది.

ఎదుటి వారితో వాదించేటప్పుడు, ముందు వారి వాదనని ఆర్థం చేసుకోవాలి. వారు ఏ పరిస్థితిలో వున్నారో, ఎందుకు అలా వాదిస్తున్నారో ఆర్థం చేసుకొని, వాళ్ళ చెప్పుల్లో కాళ్ళపెట్టి (entering into their shoes) అలోచించగలిగి వుండాలి. అప్పుడు కూడా వాళ్ళవాదన తప్పని తెలిస్తే మనం మన అభిప్రాయాలని వ్యక్తికరించవచ్చు.

మనకి ఇచ్చిందికరమైన పరిస్థితిలో వాదనని ప్రారంభించదలచుకున్నపుడు అవతల వాళ్ళని మన పరిధిలోకి తీసుకోవాలి. ఉదాహరణకి పక్కించివాళ్ళ చెట్టు తాలూకు ఎండుటాకులు మన పెరట్లో రాలి బగా హింసిన్నాంటే, వాళ్ళింటికి వెళ్లి గొడవ పెట్టుకోవటం కన్నా వాళ్ళని మనింటికి పిల్లి, ఒక కప్పు కాఫీ ఇచ్చి, పెరట్లోకి తీసుకెళ్లి, యథాలాపంగా మాట్లాడుతున్నట్లు ఆ ఆకులని చూపించి, మన ఇబ్బంది వివరిస్తే,

అవతలివారి వాదన బలహీనమవుతుంది. వారింటికిభ్రమ వాదించటం కన్నా ఇది మంచి పద్ధతి లాగా కనబడటం లేదూ !

క్షేమియింటు వాదనలలాగే తీంపరరీ వాదనలు కూడా కొన్ని వుంటాయి. దీనికి ఉదాహరణగా ఒక కథ చెప్పాను. ఒక రైల్సే కూవేలో ఒక స్ట్రీపురుషుడు ప్రయాణం చేస్తూ వుంటారు. ఆ పురుషుడు తన జీవితంలో ఎన్ని కష్టాలనుభవించి స్త్రీకి చెప్పాడు. అవిడ చాలా సానుభూతితో వింటుంది. తనకూడా తన భర్తనుంచి ఎన్ని కష్టాలు పడుతున్నదీ అతడికి చెప్పంది. ఇద్దరూ గాఢమైన ప్రేమలో పడతారు. ఒకరినాకరు లోతుగా అర్థం చేసుకుంటారు. తమ భాగస్వాములనుంచి విడిపోయి వివాహం చేసుకుంటే, భవిష్యతు ఎంత ఆనందపడంగా వుంటుందో ఆ రాత్రి కలలు కంటారు. ఒకరిలో ఒకరు పక్కాపేతారు. పెళ్ళగానే విడాకులు తీసుకోవాలి అని ఇద్దరూ నిశ్చయించుకుంటారు. మరుసటి రోజు (ప్రాద్యున్నే) త్రయిన్ అగగానే ఒకరి అడ్డన మరొకరు తీసుకుని కన్నీళ్ళతో విడిపోతారు.

అవతలివారు తమకి తప్పు అడ్డన ఇచ్చారన్న విషయం వారికి కొన్ని రోజుల తర్వాత తెలుస్తుంది. అదీ కథ.

ఆత్మాలిక సంతృప్తి అంటే ఇదే. అవతలివార్మి గలిచామన్న సంతృప్తి.

అవతలివారిని సంతృప్తిపరుస్తున్నాం అనుకుంటూ మనం సంతృప్తిపడటం కన్నా మనమేమిలో, మన అభిప్రాయాలేమిలో, మన సిద్ధాంతాలేమిలో అవతలివారికి చెప్పి వారిని కన్నీన్ చేయగలిగితే దానివల్ల వచ్చే సంతృప్తి ఔనచేపీన తాత్మాలిక సంతృప్తికన్నా గొప్పది. అవతలివారి అభిప్రాయాలతో ఏకీభవించినట్టు నటించి, క్రమక్రమంగా మన వాదనల్లి వాళ్ళమీద జల్లి, వారిని మన పరిధిలోకి తీసుకుని, మన అవసరాలకి వాడుకోవటం విచారకరం. మనం వారికి చెప్పాన్న అభిప్రాయాలు మనం స్యాంతంగా అచరిస్తున్నవి కాకపోతే అది హీనం. అవతలివారి అభిప్రాయాలతో ఏకీభవించకుండా, మన అభిప్రాయాలు, వాటిని మనం అచరిస్తున్న విధం చెప్పి "ఇదుగో, నేనిలా వున్నాను. నీపిష్టమైతే నాతో స్నేహం చెయ్యు" అని చెప్పగలగటం ఉత్తమం. దీనివల్ల అవతలివారిని సంతృప్తిపరుస్తున్నామన్న సంతృప్తి కాకుండా, మనం సంతృప్తిపడుతున్నామన్న సంతృప్తి కూడా మనకు మెగులుతుంది.

కోపం వేరు, శత్రువుం వేరు. మన ఆత్మియుల మీద మనకి తాత్మాలికంగా కోపం వచ్చినా అది వెంటనే సర్దుకుంటుంది. శత్రువుంలో అలాక్కాదు. అయితే మన వాదనల వల్ల అవతలివారికి కోపం రాకుండానూ, అవతలివాళ్ళతో శత్రువుం రాకుండానూ చూసుకోగలిగి వుండాలి.

వాదనలలో ఎక్కువ అత్యస్తుతి, పరనింద వుంటాయి. ముఖ్యంగా డ్రైంక్ చేసినప్పుడు ఈ వ్యవహారమంతా తేటతెల్లమనువుతూ వుంటుంది. ప్రతివ్యక్తికి తన గురించి విధిమందికి చెప్పుకోవాలన్న తప్పనింది. పరనిందతో కూడిన ఆత్మస్తుతి గర్వానీయం. ముఖ్యంగా పజయాసిక ఐదు మెట్లు —

అవతలి వ్యక్తితో వాదించేటప్పుడు “ఇదే పరిస్థితిలో నేనుంటే ఏంచేసి వుండివాడినో తెలుసా ?” అంటూ ప్రారంభిస్తారు. నిజానికి అదే పరిస్థితిలో వాళ్లు వుంటే అంతకన్నా హినంగా, నిచంగా, బలహినంగా, బేలగా ప్రవర్తించే వ్యక్తులు కూడా ఈ విధమైన వాదనలు చేస్తూ వుండటం మనం గమనించవచ్చు.

మన ఓటమేకి అవతలివాళ్లని బాధ్యాలని చేయటం కూడా ఈ వాదనలో ఒక భాగమే, ఒ దర్శకుడి చీత్రం ఫెయిలయితే ఆ తప్పంతా తనదేనని ఒప్పుకోదు. ఇంకా మంచి కథదొరుకుంటేనేను బాగా చేసుండేవాడిని అనో, లేకపోతే ఈ హిరో కాకుండా మరో హిరో అయితే ఇది వందరోజులు అడుండేది అనో నెపం వేరేవాళ్ల మీద వేస్తూ వాదిస్తాడు. చుట్టూ వున్న వాళ్లినరూ దీన్ని నమ్మకపోయినా, అతడి మీదున్న గౌరవంతో అప్పును అని తలూపితే అదే నిజయంగా మురిసిపోతాడు. ఆప్పు నిజయానికి ఇంతకన్నా మంచి ఉదాహరణ మరోకటి వుంటుందా ?

అనందం Vs సంతృప్తి

డిక్కనరీలో ఈ రెండు పదాలకీ ఒకే అర్థం కనిపించినా లోతుగా ఆలోచిస్తే - వేరేరు రసానుభాతులుగా తోస్తుంది. ఆనందమనేది తాత్కాలిక మైనదిగానూ, సంతృప్తి అనేది శాశ్వతమైనదిగానూ అనిపిస్తుంది. నిండు వేపవిలో మిరపకాయ బజ్జీలు తిన్నా - పెరుగున్న తిన్నా ఆనందం కలగొచ్చు. ఆ మాటకొస్తే మిరపకాయ బజ్జీలే ఎక్కువ ఆనందం ఇవ్వొచ్చు. కానీ ఆ తరువాతి పరిణామాలతో పోల్చుకుంటే - పెరుగున్నమే సంతృప్తినిస్తుంది.

శుట్టటం ప్రారంభం అనుకుంటే మరణం ముగింపు, జ్ఞానం ప్రారంభం అనుకుంటే సంతృప్తి ముగింపు. ఒక్కొక్క మెట్టే ఎక్కుతూ ‘సంతృప్తి’ అనే వేదాంతం తిఖానికి చేరుకోవాలి. అదే జీవితం, మెట్టుపేరు ‘అనందం’.

కానీ నిజంగా మనం ఎక్కి మెట్లన్నీ ‘అనందం’ మెట్లేనా ? కాదనుకుంటాను. కొన్నిసార్లు అది భ్రమ. అస్పృష్ట నిజయాన్ని - ‘నిజయం’ అనుకున్నట్టే, తాత్కాలిక అనందాన్ని ‘సంతృప్తి’ అనుకోవటం భ్రమ. మిరపకాయ బజ్జీల్లా - తాత్కాలిక అనందం నిషాధాన్ని మిగల్చుకూడదు. అసిడెటీసమస్య రాకపోతే సరే. వస్తే మరి దాని సంగతేమిటి?

ఒకమ్మాయిని ఒకబాయి ‘పలవ్వా’ అన్నాడు. ప్రపంచాన్ని గెల్చినంతసంబరపడింది. (అనందం) అతడితో స్నేహం చేసింది (తాత్కాలిక అనందం). అతడు మోసం చేసాడు. (మిరపకాయబజ్జీ - అసిడెటి). అంతా మర్మపోయి (నిషాధం) పెద్దలు కుదిర్చిన విపాఠం చేసుకుంది. పెర్చిరోజు (అనందం), లేదా ప్రియుడిని తల్పుకుని ఏడ్చింది (నిషాధం).

మిరడగొచ్చు. ఇదంతా బాగానే వున్నదికదా - అని ! కానీ మధ్యలో ‘నిషాధం’ లేకుండా కూడా ఈ గమ్మాన్ని థ్రిల్సీ పాండవచ్చు. అదెలాగో తరువాత చెప్పాను.

మన జీవితాల్లో ఒక్కొక్క అనుభవమూ, సంఘటనా, ఒక్కొక్క పరిశీతి..... అన్ని PITS లాటిచి. చిన్నప్పుడు వామనగుంటలు అని ఆట వుండేది గుర్తుందా ? అందులోని ‘గుంట’ ల్లాటివి.

మనందరం ఒక PIT లో వున్నప్పుడు అనే ఆనందం అనుకుంటాం. మరో PIT లోకి మారివప్పుడు అదే ఆనందం అనుకుంటాం ఇలా నిరంతరం ఆనందంలోంచి ఆనందంలోకి జంవ చేస్తే అంతకన్నా అద్భుతం మరొకటి లేదు. కానీ ఎప్పుడూ అలా జరగదు. మిరపకాయ బజ్జీ ఉదాహరణ మరోసారి చూడండి.

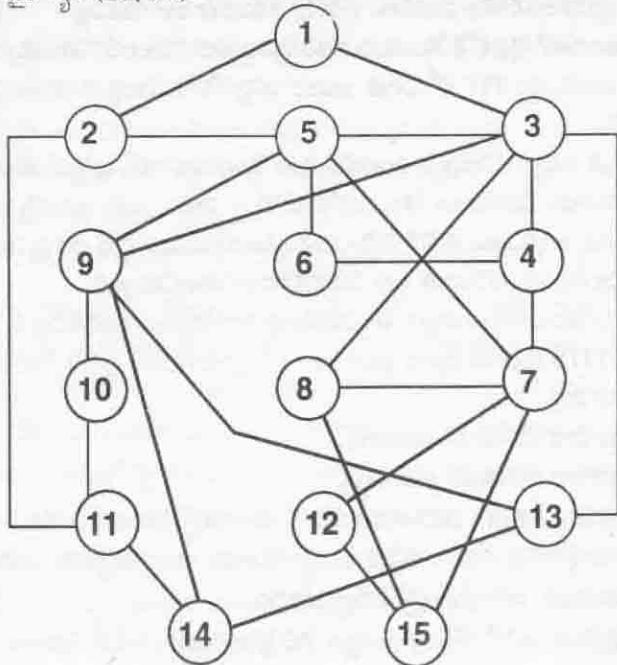
రెండో పిట లోకి రాగానే మొదటిది పెంత భాధాకరమైనదో అనిపిస్తే - అది అస్పృష్ట నిజయమవుతుంది. అప్పటి వరకూ మనం ఎంతో ఆనందకరమైనది అనుకున్నది - నిషాధంలో పూర్తి అప్పతుంది. ఇటువంటి మొగాడు లేదు, అనుకున్న బోయ్ఫ్రెండ్, సామాన్యమైన మగవాడీలా తేల్చాడు. దానికి అందంగా మెచ్చ్యారిటీ’ అని పేరు పెట్టుకుంటుంది అమ్మాయి. మెచ్చ్యారిటీ అనందంలో రావాలి. నిషాధంలో కాదు. కష్టాలోస్తేనే మనిషి రాటు దేలతాడు అన్నది సరైన అభిప్రాయం కాదు. కష్టాలు రాకుండా చూసుకుంటూ కూడా అనుభవజ్ఞాలమవ్వచ్చు. కావల్సిందల్లా PIT లోంచి బయటకు చూడగలిగలమే !

కూపస్తమండూకంలా, తనున్న ‘బాబి’ ఎంతో సంతృప్తికరమైనదని భావించకుండా తల కాస్త పైకటి (ఇది చాలా కష్టాలోనూ, శ్రుత్తోనూ కూడుకున్న చర్య) చూస్తే, మనం తరువాత ప్రవేశించబోయే మజిలీలు (PITS) కనపడతాయి. దీనివల్ల -

1. అందులో దేనిలోకి గెంతటం సంతృప్తినిస్తుందో “ముందే” తెలుస్తుంది.
2. మనమున్న PIT లో ఎంత బురద వున్నదో (లేక నిజమైన హాయి వున్నదో) తెలుస్తుంది.
3. మన గమ్మం (నిజమైన సంతృప్తి) మన కెంతదూరంలో వున్నదో తెలుస్తుంది.
4. మూడు విషయాలు తెలుసుకోలేకపోతే - మనం మన భ్రమలే అనందం అనుకుంటాం. ఆ భ్రమలు తోలిగే కాస్తి - మనం నిజయమనున్నది అస్పృష్ట నిజయంగా తెలుస్తూ వుంటుంది. తరువాత అది నిషాధకరంగా పరిణామిస్తుంది.
5. రెండు ఉదాహరణల ద్వారా ఈ విషయాన్ని కూలంకషంగా పరిశీలిద్దాం. షైపాక జీవితంలో PITS గురించి మనం ముందుగా ఒక షైపాతిటికల్ స్థితిని తీసుకుండా :

  1. విషాదా.
  2. షైపాక జీవితంలో అనందం.
  3. షైపాక జీవితంలో అసంతృప్తి.
  4. నగలు, చీరెలు, ఘుమాలు మండలి మీటింగుల్లో అనందం. లేక - సభలు: సమావేశాలు, తన వాదనని సమర్పించేవారిని కూడగట్టుకునే ప్రయత్నం అనందం. ఎడంబిటీ క్రైస్తవీపుల్లని విషాదం.
  5. భద్రని డామెనేట్ చేసే ప్రయత్నం. గెలిస్తే అనందం. ఓడితే నిషాదం.

6. సానుభూతి చూపించే పరాయి పురుషుడి ఆక్రూణలో అనందం ! అది తాత్కాలికమని తెలుసుకుని విషాదం, వ్యవహరం బయటవడే ప్రమాదం.
7. పీటలమై అమితమైన ప్రైమ. కోడలిసై అధికారం చెలాయించటంలో అనందం. వారందరూ ఎదురుతిరిగితే కసితో కూడిన దుఃఖం మనవళ్ళని తన వ్యతింలోకి తీసుకునే ప్రయత్నం.
8. దుఃఖం, నిర్మిషుత, జీవితం గుడ్డెద్దు చేలో పడ్డదిలా వున్నదే అన్న బాధ.
9. ఇతరులమేద ఆధారపడకుండా, తనశక్తుల్ని సమీకరించుకుని స్వాధీమానాన్ని, అత్యానందాన్ని శాశ్వతంగా కలిగించే వ్యతిమ్మి కష్టముడి గిసుకోగలగటం, పడెంచిటే క్రైస్తవీనించి బయటవడటం.
10. తన ప్రవంచంలో తాను అనందంగా వుంటూ, భర్తతో మంచి కమ్మానీకేమన్, కుటుంబ సభ్యులమైడిటాచేమంటతో కూడిన స్వార్థరాహిత్య ప్రైమ.
11. వ్యద్దప్యం వరకూ భర్త బిడ్డల సహకారంతో అనందం.
12. అధికారంకోసం ఆఖరిపోరాటం - డిటమీ.
13. వైవాహిక జీవితంలో పొందలేని ఆనందాల్చి - ఏ దుఃఖమూ, గిర్జ, భవిష్యత్తుపట్ల భయమూ లేకుండా పొందగలడం.
14. వేదాంతం (సంతృప్తి).
15. వైరాగ్యం (విషాదం).

యుండుమూల నీరెంద్రం

శైఉండాపారణలో వివాహం (1) నుంచీ సంతృప్తి (14), విషాదం (15) అనే PITS కు వేర్పేరు దార్శన వున్నాయి. ఎక్కువ PITS లోకి ప్రవేశించకుండా ఎక్కువ అప్పటలు అనుభవించకుండా 1 నుంచీ 14 కు చేరుకునే దారి గమనించండి భర్త సహకారం వుంటే 1-2-11-14 చాలా సులభం. కానీ ఆలాలేకపోతే ? 1-3-9-13-14 గానీ, అదీగాకపోతే 1-3-9-14 రగ్గిర దారి అవుతుంది. మిగిలా దారులన్నీ చాలా అప్పటో కూడినవి. కొన్ని దార్శన విషాదం (15) షైపు దారి తీస్తాయి కూడా.

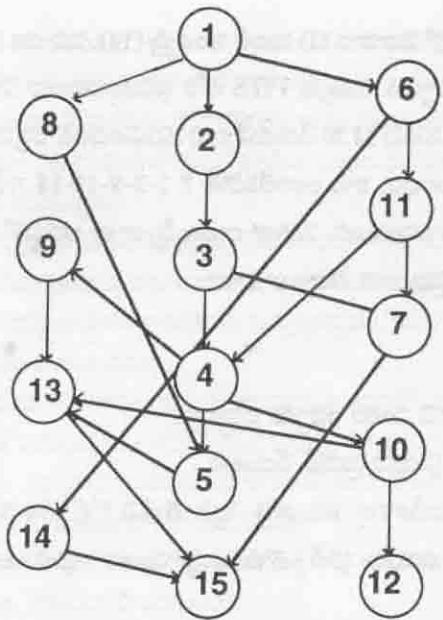
*

*

*

ప్రైమలో PITS గురించి మనం ఇప్పుడు చర్చిద్దాం.

1. స్నేహితుడు ప్రేమని ప్రశ్నేష్ట చేయటం.
2. ముందు అనంగికారం. తరువాత, స్నేహితుడిని కోల్చోలేక 'బి.కే' అనటం.
3. తొలి స్వర్ఘ - భయం - త్రిల్ - తొలిముద్దు - దుఃఖం - భ్రిల్ - అనంద విషాదాల మిశ్రమం.
4. అనివార్య కారణాలవల్ల స్నేహితుడితో (లేక ప్రియుడుతో) ఎడబాటు.
5. వచ్చిన అనుభవంతో రెండో స్నేహితుడిని పరిశీలించడం. అనుభూతికన్నా, లాభాలూ, నష్టాలూ బేరిజి వేసుకునే స్థితి (ఎలీనేమన్).
6. పెట్టి ప్రాతిపదికతోనే మొదటినుంచీ ప్రేమించటం. పెట్టికి ముందు ప్రేమ అన్న అభిప్రాయాన్ని తిరస్కరించటం. ప్రిన్సిపల్స్ట్ర్యూపట్ల కృతనిశ్శయం.
7. తొలి ప్రేమికుడితో వివాహం (అర్పణం).
8. అనుభవం ప్రాతిపదికగా ప్రేమించటం. భవిష్యత్తుపట్ల అవగాహన. అనుభవంలో అనందం.
9. గత అనుభవాన్ని అనుభూతిగా మార్చుకుని - విషాదంలేని వైవాహిక జీవితం.
10. ఏం కోల్చోయిమో తెలుసుకోవటం. బాధపడటం.
11. బలహీన పరిస్థితుల్లో ప్రిన్సిపల్స్ట్ర్ కోల్చోటం.
12. విషాదం.
13. ఏదీ కోల్చోలేదన్న మనో నిబ్బరం - పునర్నిర్మాణం ఇచ్చే సంతృప్తి.
14. తొలి రాత్రి - తొలిముద్దు - నైతిక నిబద్ధత ఇచ్చే సంతృప్తి.
15. అనందం.

వైపాక జీవితం ఉదాహరణలో - చెప్పినట్టే - దీనిలో కూడా, తక్కువ PITS వున్న దగ్గిర దారి గమనించండి. (1-6-14-15). 1-2-3-4-5-10-12 దారి ఎంత కుదుపుల్లో

విషాదానికి దారి తీసిందో చూడండి. ఒకవేళ, అది విషాదంగా కాకుండా ఆనందంగా ముగింపు చెందాలంటే మళ్ళీ 1-2-3-5-10-13-15 దార్లో వెళ్ళాలి. దీనికన్నా నిశ్చయంగా 1-6-14-15 దగ్గిర దారేకదా. ఇదంతా తెలిసినవారు, తెలియని వారికి చెప్పే, వారనేది ఒకబేమాట. “.....మీరు అన్ని అనుభవించేశారు కాబట్టి ఎన్నయినా చెప్పారు. మమ్మల్కొకసారి మిరపకాయబట్టి తినిష్టుండి”

తినండి. కానీ అసిద్ధిటి గురించి గుర్తుంచుకోండి. 10 నుంచి 12 వైపు వెళ్ళకుండా 13 వైపు పయనించింది. అదే చెప్పాదల్చుకున్నది. మొదటి PIT లో వున్నప్పుడు నాలుగే PIT గురించి ఆలోచించండి. అన్పప్ప విజయాన్ని స్ఫుర్పున విజయం చేసుకోండి.

నిర్రక విజయం

↑ మనలోని మహాత్మ గొప్పదని ఎంచి
తన సత్తారు తానే మత్తుక్కి కఱ్చు వైకెత్తి

ఎత్తులేని బరువునెత్తి, కించిత్తునా కడపలేక విసుగెత్తి
ఎత్తుయిన శిఖరాలనుంచి పడి చిత్తెన ప్రముఖులు
ప్రసంచ చరిత్రెనెత్తి చూస్తే చాలామంది వున్నారు.

ఆదే నిర్రక విజయం. నిర్రక విజయం అంటే తాను విజయంలో వున్నాను అనుకొని భ్రమపడటం. అన్పప్ప విజయానికి, నిర్రక విజయానికి తేడా ఏమిటంటే మొదటి దాంట్లో తనది విజయమో కాదో సరిగ్గా తెలియకపోవటం. రెండోదాంట్లో భ్రమలో వుండటం.

కీర్తి, ధనము, ఆదికారము, గుర్తింపు - ఇవ్వే మనిషికి ఆత్మసంతృప్తిని కలుగ జేస్తాయి. ఒక రకంగా చెప్పాలంటే ఇవ్వే సాధించబమే విజయం సాధించబం. కానీ ఒక్కుసారి ఇవ్వే సాధించినా కూడా ఆత్మసంతృప్తి వుండదు. కీర్తి కండూతి, ధనకాండ్క, ఆధికారవ్యాఘ్యాపాం, గుర్తింపు కోసం తపన ఎప్పుడైతే మనలో పెరిపోయాయో అప్పుడు వీటిని ఎంత సంపాదించినా ఇంకా తృప్తి వుండదు. తృప్తిగా బుతుకుతూ కష్టపడి వీటిని సంపాదించబం వేరు. వీటిని సంపాదించబం కోసం (లేదా పెంచబం కోసం) నిరంతరం మనల్ని మనం హింసించుకోవటం వేరు. మొరటిది విజయం. రెండోది నిర్రక విజయం.

మిరప్పుడైనా పారీల్లో కొందరు వ్యక్తులని చూడొచ్చు. వారు తమ జీవితంలోని అనుభవానికి ఉప్పుకారం ఆద్ది, ఆ సంఘమనకి సంబంధించిన వారిని విల్స్పొగా చిత్రీకరించి రసరంజకంగా చెప్పు వుంటారు. తమ ఓటమిని కూడా విజయంగా వర్ణిస్తారు. ఉదాహరణకి పదేళ్ళ క్రితం తను ఒక వేష్య దగ్గర గదుపుతున్నప్పుడు పోలీసులు రెయిడ్ చేస్తే ఏ విదంగా గోడమాకి పారిపోయాడో స్నేహితులకి ప్రిల్లింగొ చెప్పు - ఒక వ్యక్తి ఆనందం అనుభవించాడనుకోండి. అతడు ఆ పనిలో వున్న విషాదాన్ని గుర్తించలేక పోయాడన్నమాట. నిర్రక విజయాలన్నీ ఇలాంటివే.

ఒక రాజకీయ నాయకుడి కొడుకు ఒక నిర్మాతను కలుసుకున్నాడనుకుండా. ఆ నాయకుడి వల్ల ఏదన్నా లాభం వుంటుందేమా అని భావించి అతడి కొడుక్కి ఆ నిర్మాత ఒక చిన్న వేషం తన సినిమాలో ఇచ్చాడనుకుండాం. అదే గొప్ప విజయమని పొంగిపోయి, తను మహానటుడిని వూహించుకుంటే అది నిర్రక విజయం. దాన్ని సోపానంగా చేసుకొని తన శక్తి సామర్థ్యాలు నిరూపించుకొని తనంతట తాను ఆ రంగంలో నిలబడగలుగుతే అది విజయం. ఆలగే ఒక రచయిత్తు తన పోటో ప్రింట్ చేయించుకుని అడున ఇస్తే - ఆ సారియల్ మీద ఎన్నో ఉత్తరాలు పొగుడుతూ రావచ్చ, కేవలం ఆ పోటో చూసి పారకులు ఉత్తరాలు ప్రాశారు అన్న విషయాన్ని ఆమె గుర్తించలేకపోతే (ఎందిర్చ మరో నవల కోరకపోతే) అది నిర్రక విజయం. నిజంగా నవల బావుండి ఉత్తరాలు వున్న అది విజయం.

విజయానికి, నిర్రక విజయానికి తేడా ఏమిటంటే ఏ అర్థత వల్ల తాను విజయం సాధించాడో ఆ వ్యక్తి ఆ అర్థతని గుర్తించలేకపోవటం! నిజమైన అర్థతతో ఆ రంగంలో స్థానం సంపాదించబం విజయం.

ఈ గుర్తింపు అనేది మగహాడికి ఒక రకంగానూ, స్ట్రీకి మరొక రకంగానూ వుంటుంది. ముఖ్యంగా యవ్వనంలో అందంగా వున్న అమ్మాయిలకి ఈ గుర్తింపు చాలా విజయానికి పాదు మెట్లు —

సులభంగా లభిస్తుంది. ఏ రంగంలోనై సరే, ఆమె ప్రవేశించగానే పురుషుడు ఆమెని పాగడటం ద్వారా ఆకట్టుకోవాలనుకుంటాడు. ఈ పాగడ్క కేవలం ఆమె వయసుకీ, అందానీకీ సంబంధించింది అని తెలుసుకోలేకపోతే ఆ అమాయకత్వం నిర్మిక విజయం.

రాత్రి పదింటికి ఒంటరిగా ఒక స్త్రీ వెళుతూ వుంటే ఎన్నో కార్య లీఫ్స్ వుంటం కోసం ఆగుతాయి. అదే ఒక పురుషుడు వెళుతూ వుంటే ఎవరూ కారాపరు. మనస్యులలో ఈ దయగుణం కేవలం తన స్త్రీత్వం వల్ల వచ్చిందనే విషయాన్ని మర్మిపోయి అది తన గుర్తింపుగా భావించిందో అదంతా నిర్మిక విజయమే అవుతుంది. తన స్త్రీత్వాన్ని పణంగా పెట్టి గుర్తింపు పొందటం గురించి ‘మాతి బయట కష్టు’ అన్న కథలో ప్రాశాను. సినిమాహాలు బయట మిట్టమధ్యాహ్నాం ఒక వేళ్ళ చేస్తున్న వ్యాఖ్యారంగం గురించి అసహ్యంచుకున్న ఇద్దరు కాలేజి అమ్మాయిలు టీక్కెట్లు దొరక్కపోతే తమ ఛరిప్పుని ఉపయోగించి టీక్కెట్లు సంపాదిస్తారు. ఆలా అందించిన వాడి చెమట తన చేతికంటు కుంటే ఏమీ జరగనట్టు కర్మివ్రతో తుడుచుకున్న ఆ కాలేజి అమ్మాయికి, వేళ్ళకి తేడా ఏమిటి అన్న అంశంతో ఈ కథ నడుస్తుంది.

నిర్మిక విజయాల్లో చాలామంది తమ విజయాన్ని మాత్రమే గుర్తించి, అందులోని నిర్మికతని గుర్తించరు. ఒకవేళ గుర్తించినా, దాన్ని తమ ‘అమాయకత్త’గా సర్టిచెప్పుకుంటారు.

* * *

ఎంత డబ్బు సంపాదించినా కొంతమందికి దానిపట్ల యావ పోదు. దాదాపు పదిహేను సంతృప్తిల క్రితం డీల్రీలో ఒక పారిశ్రామికవేత్తని నేను కలుసుకోవడం జరిగింది. పది లక్షల అప్పుకోసం అతడు అప్పికేమ్ పెట్టాడు. కొన్ని తప్పుడు సమాచారాలు అందులో వుండటం వల్ల ఎటువంటి పరిస్థితులలోనూ ఆ అప్పు మంజారు చేయటం సాధ్యంకాదని అతడికి నేను చెప్పాను. అతడు ఆవేశంగా తన బెండరూమ్లోకి తీసుకెళ్ళి ఒక సీక్రెట్లూకర్ తెలిచి చూసించాడు. అందులో చాలా విలువైన వజ్రాలున్నాయి. వాటి ఖరీదు దాదాపు కోటి రూపాయల దాకా వుంటుంది. “ఇంత డబ్బున్న నన్ను మీరు నమ్మకపోతే మీ బ్యాంక్ మూసేసుకోవటం మంచిది” అన్నట్టు మాట్లాడాడు. అతడి ధనకాంక్షని చూస్తే నిజంగా జాలేసింది. అంత డబ్బున్న వ్యక్తికూడా కేవలం పదిలక్షల (ఆదీ అప్పు) కోసం ఇంత తప్పుడు సమాచారాన్ని ఎందుకు అందించవలసి వచ్చిందో అర్థంకాలేదు. నిర్మిక విజయం అంటే అది.

నిర్మికమైన మార్గాలలో కీర్తి సంపాదించటం కూడా ఇదే విధంగా వుంటుంది. పెద్ద పెద్ద పంక్ష్మీ జరుగుతున్నాయని తెలియగానే కొందరు ఫోన్ చేసి తమని ఆ సభకి ముఖ్య

అతిథులుగా పేలవమని ఒత్తిడి చేస్తూ వుంటారు. పెద్దపెద్ద వాళ్ళ వక్కన కూర్చోవటం వాళ్ళకి ఒక రకమైన సంతృప్తిని కలుగజేస్తుందిమో కానీ ఇది కూడా నిర్మికమైన విజయమే. దీన్ని వాళ్ళు తమ పాపులారిటీ పెంచుకోవడంగా భావిస్తూండి వుండవచ్చు. కానీ బయటి ప్రపంచానికి సృష్టింగా ఈ విషయం తెలుస్తూ వుంటుంది. ఎవ్వడయితే మనం విజయమని భావించింది బయటి ప్రపంచం విజయంగా భావించటం లేదో ఆది నిర్మిక విజయమవుతుంది.

అధికారం కోసం సాగే పేరాటం కూడా ఈ విధంగానే సాగుతుంది. ఒకసారి అధికారాన్ని రుచి చూసినవాడు మళ్ళీ దాన్ని పొందటం కోసం ఎంత తపనపడతాడో మన రాజకీయ నాయకులని చూస్తే తెలుస్తుంది. ఏ పని చేయటానికైనా వీరు వెనుదీయరు. అధికార ప్రకంలో వున్నవాళ్ళు చేసే ప్రతి పణిని అర్థం వున్న లేకపోయినా విమర్శించటం ద్వారా తాము నిరంతరం ప్రజల కోసం పేరాడుతున్నామన్న భావాన్ని అమాయక ప్రజలలో కలుగజేస్తారు. లేని సమస్యలని సృష్టించి వాటిని ప్రజలముందుంచుతారు. దేశమూ, ప్రజలూ అల్లకల్లోలైపోయినా వీరికి పరవాలేదు. కావలసిందల్లా అధికారం. ఇదంతా నిర్మిక విజయం కాపోతే మరీచిటి ?

నాకు దుఃఖం వస్తుంది. ఈశాస్యాన వంట చేసినందుకే నీ కొడుక్కు అనారోగ్యం వచ్చిందని చెప్పి - పదివేలు ఖరీదు చేసే వంటింటి గోడ బ్రద్రులు కొళ్ళించిన వాస్తు శాస్త్రజ్ఞుడిని చూసి.

నాకు దుఃఖం వస్తుంది. మూడ్రోజుల మానసిక నిద్రతో నీకు మెడిసిన్లో సీటు వచ్చేలా చేస్తాన్నన్న హిప్పుటిస్ట్ల మాటలు నమ్మే బలహీన మనస్సుల్ని చూసి. తల్లి - రక్షించు నా ప్రజల్లి.

రూపాయి లాటరిటో లక్ష్మారికూరులైపైదామనుకునే మనస్సుల్ని. నెలరోజుల పిల్కు ఇన్స్ట్రోక్యూట్ ట్రైయినింగ్తోనే హీరోలైపైదామనేకునే నా తమ్ముళ్ళని.

* * *

ఈ అధ్యాయంలో మనం ఓటమి గురించి, అసృష్ట విజయం గురించి, నిర్మిక విజయం గురించి తెలుసుకున్నాం. అంతిమ విజయంలో ఆఖరి భాగమైన సంపూర్ణ విజయం’ గురించి ఈ చివరి అధ్యాయంలో తెలుసుకుందాం.

మనందరం రాజులంకాలేక పాశివచ్చు. సైనికుల్లో ది
బెస్ట్ అనిపించుకుండాం. మనందరికి గులాబీలు
దొరక్కపోశివచ్చు. మందారాల్లో అందం ఆస్థావిధ్యాం.
జీవితం ఒక పాట అయితే దేవుడు కేవలం పదాలు:
పెరుస్తాడు. .... ట్రైన్ మనదే.

రండ్ అధ్యయం

సంపూర్ణ విజయం

క్ర

రిసిన ప్రతి చినుకూ ముత్యం అవుతుంది.

ఎండిన ఆకు కూడా శుభలేఖ అవుతుంది.

బ్రతుకు స్పృశ్యలో, జీవితపు మందహసంలో
దుఃఖం కూడా అనందం అవుతుంది.

క్రూ క్రూ లం 'కాలం' నవ్విలా అమృతం తాగిస్తోంది -
గుక్క గుక్క పూర్వయం సంతోషంతో నిండుతోంది.

నిశ్శబ్దపు ఆర్టరాత్రిలో, కనురెపులపై వాలే నిద్రకూడా
'భవిష్యత్తు'ని తన స్నేహితురాలిగా తీసుకొస్తూ

నన్ను సంతృప్తితో నింపుతుంది.....

సంపూర్ణ విజయం అంటే అది ! నిరంతరం మన పెదవుల మీద కదిలే చిరునవ్వు,
జీవితం పట్ల సంతృప్తి, రేపటిపట్ల ఆశ, ఏ మాత్రం విప్పాదం లేకపోవటం - ఇది అంతిమ
విజయం అంటే ! కొన్ని లక్ష్మల కోట్ల రూపాయలు కానీ, గొప్ప అత్మియతా సంబంధాలు
కానీ, మరే గొప్ప విజయమూ కానీ ఇటువంటి స్థితికి తోడ్డడు. అలా అని ఇది వేదాంతం
కూడా కాదు. ఒక గొప్ప ఆత్మసంతృప్తి, అది డబ్బు వల్ల రావచ్చు. అత్మియతానుబంధాల
వల్ల రావచ్చు. లేక మరే కారణంగానైనా రావచ్చు. కావలసింది సంతృప్తి. అదే అంతిమ
విజయం.

వది విజయం కాదు ?

ఒక పని చేయబానికి మనం చాలా క్షప్పడతాం. పని దిగ్భజయంగా పూర్తి చేస్తాం.
కానీ మన పక్కన వాడు మనకన్నా తక్కువ శ్రమతో ఎక్కువ డబ్బు సంపాదించటం
చూసి మనసు చివుక్కుమంటుంది. అది అంతిమ విజయం కాదు ! అదే విరంగా
ఆత్మవంచనతో కూడిన సంతృప్తి కూడా సంతృప్తి కాదు.

- నేనిప్పుడు బాగానే వున్నానే. మరీ అంతగా లావుగా ఏమీలేను. అయినా కొంత
వయసుపైబడ్డాక ఈమాత్రం లావు కావటం ఎవరికైనా సహజమే.

- అఫ్కోర్డ్, నాకు పెస్టరాంక, సెకండ్ రాంక్ రాకపోవచ్చు. కానీ నేనేమీ ఫెయిల్
కావటం లేదే. పాన్ మార్గులు సంపాదించుకొంటున్నాను.

- అవును. స్క్రూచేయకుండా వుండలేకపోతున్నాను. అయినా దీనివల్ల సష్టుమీమిటి?
మా బాభాయ్ చైన్ స్క్రూకర్. డబ్బుయి అయిదేళ్ళ వయసులో కూడా ఆయన రాయిలా
వున్నాడు.

- రోజు వ్యాయామం చేయబానికి బద్దకిస్తున్నాను. అయినా ఈ బస్టుల కొసం
ఉరుకులూ పరుగులూ ఇదంతా వ్యాయామమే కదా ! ప్రత్యేకంగా దీనికి సమయం
కేటాయించటం ఎందుకు ?

ఇలా వైసమస్యలని 'తెలివిగా' సమర్థించుకొని సంతృప్తి పడటం అంతిమ విజయం
కాదు.

సష్టుంలోంచి కూడా అంతిమ విజయం సాధించవచ్చు. ఒక మోటార్ సైకిల్ రేసులో
యాక్సిడెంట్ అయి కాలు విరిగిపోతే ఒక ఇరవై రెండేళ్ళ కుర్రవాడు "థాంక్స్ గాడ్, నా
రెండు కాళ్ళు విరిగిపోలేదు. తలకి దెబ్బ తగలలేదు. బ్రైయిన్ పోమరేణ్ కాలేదు.
శాశ్వతంగా ఏ అవయవాన్ని తీసి వేయలేదు" అనుకోవటం ఆ సంపుటనకి సంబంధించిన
విజయం. ప్రేమలో పడి విపలమయిన అమ్మాయి, తనలో తానే, జీవితం నిర్భరకమనుకుని
కుమిలిపోకుండా - కాన్సర్ మూలంగా బైన్ తొలగించబడిన ఓ ఇరవై ఎనిమిదేళ్ళ
అమ్మాయి దురదృష్టంతో పోల్చుకుని సంతృప్తి చెందబంచం ఆ సంపుటనకి సంబంధించిన
విజయం.

*

*

*

అనంద్ ఒక సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ ఉద్దేశ్మి. ఒకరోజు సాయంత్రం ప్యార్కీకి వెళ్ళి,
తాగి, అర్ధరాత్రి ఇంటికి వస్తుండగా స్క్రూటర్ కడ్డంగా ఒక వ్యక్తి నిలబడి, ఏం జరిగిందో
తెలుసుకునేలోగా ఆనంద్ మీద పడి, చేతిలోని కర్రతో అతడిని కొట్టి, ఆనంద్ మెడలోని
షైన్ లాక్షున్నాడు. మందు మత్తులో వున్న ఆనంద్ కరాటీ స్లైయర్. ఆగంతకుడి చేతిలో
వున్న కర్రలాక్షుని ఇష్టం వచ్చినట్టు అతడిని కొట్టాడు. ఏం జరిగిందో గ్రహించే లోపులోనే
తలకి తగిలిన దెబ్బతో ఆ దొంగ మరణించాడు. పోలీసులు ఆనంద్ని జైలులో పెట్టారు.
విజయాసికి వాడు మెట్లు

అతడిమీద పాత్యానేరం మోపబడింది. తాగిన మత్తులో విచక్షణా రహితంగా కొట్టి చంపాడని నిర్ణయించి అతడికి ఎనిమిదేళ్ళ జైలు శిక్ష విధించారు.

ఇలాంటి పరిస్థితిలో అతడు ముందు ఆలోచించింది తన కుటుంబం గురించి ! అంతవరకూ తనతో హాయిగా బతుకుతున్న భార్యాబీడ్డల పరిస్థితి ఇక్కెన్నిమిటి ? అని యోచించాడు. కేవలం ఆలోచించి బాధవడుతూ కూర్చోలేదు, అఫీసునుంచి వచ్చిన తన సేవింగ్ మొత్తాన్ని డిపాజిట్ రూపంలో వేసి నెలనెలా వడ్డి వచ్చేలాగా ఏర్పాటు చేశాడు. అంత తక్కువ డబ్బుతో భార్య ఇంటి ఖర్చులు, ప్లెలల చదువులు, తల్లి అపార్టెంటు చూసుకోలేదని అతడికి తెలుసు. జైలులో నుంచే ప్రతికలకి వ్యాసాలు, కథలు ప్రాయసాగాడు. ఇతర శ్రేదిల జీవిత చరిత్రలు అతడికి కథా వస్తువులు అయ్యాయి. ప్రతి కథనీ ఒక కొత్త కోణంలో చూపించటంవల్ల అతడి రచనలకి మంచి అదరణ లభించింది. అలా సంపాదించిన మొత్తాన్ని అతడు ఇంటికి పంపించసాగాడు.

ఎనిమిదేళ్ళ పూర్తయ్యాక అతడు బయటి ప్రపంచంలోకి వచ్చాడు. అప్పటికే తాగుబోతుగా, పాంతకుడిగా ముద్రపేసిన జనం అతడిని చూసి దూరంగా వెళ్లపోసాగారు. కరకు శ్రేదిల మర్య ఎనిమిదేళ్ళ గడిపివచ్చిన అతడికి, సమాజంలోని గౌరవసీయుల ప్రవర్తన అశ్చర్యాన్ని కలుగజేసింది.

మనముల ప్రవర్తనలో వన్న ఈ నెగెటివ్ దృక్కుధాన్ని అతడు తన రచనలలో ప్రతిభింబించసాగాడు. చాలా ఆశ్చర్యంగా జనానికి అది నచ్చింది. ఆదంతా తమ గురించి కాకుండా, ఎదుటివాడి గురించి అని ప్రతి పొరకుడూ అనుకోవటం వల్ల అతడిపై ఆదరణ, అతడి రచనలకి డిమాండ్ పెరిగింది.

ఇప్పుడెవరైనా అతడిని ప్రశ్నలే ఆపును, ఆ ఎనిమిది సంవత్సరాల జైలూ ఒక చెడ్డ పరిణామమే. కానీ దాన్ని నేను వినియోగించుకున్న తీరు మాత్రం నాకెంతో సత్కలితాన్ని చ్చింది. ఆ సంఘటన జరుగకపోయి వుంటే నేను మామూలుగా ఉద్యోగం చేసుకుంటూ బ్రతికేవాడిని. ఆ సంఘటనవల్ల నేను ఒక రచయితగా మారాను. నాగత చరిత్రవల్ల చుట్టూ వన్న వాళ్ళకి నామీద మంచి అభిప్రాయం లేకపోవచ్చ. కానీ ఈ జీవితం నాది. నా చుట్టుపక్కల వాళ్ళది కాదు. నా జీవితంలో జరిగే మంచి, చెడు పరితాలన్నీ నేనే, నేనొక్కడినే అనుభవించాలి. చుట్టుపక్కల వాళ్ళ గురించి ఆలోచించే కొద్దీ నామీద నేను పూర్కుపోగొట్టుకుంటాను. ఆ విషయం తెలుసుకోబట్టే నేను ప్రస్తుతం చాలా అనందంగా వున్నాను. అయితే ఈ ఆనందం కలకాలం నిలుపుకోవటం కోసం నేను నిరంతరం క్షమపడుతున్నాను” అని జవాబిస్తాడు.

సంపూర్ణ విజయం అంటే అది.

*

*

*

సంపూర్ణ విజయానికి పది సూత్రాలున్నాయి.

1. జీవితాన్ని సీంపుల్గా గడపండి. భరీదైన అలవాట్లు మానుకోండి. ఇక్కడ భరీదు అంటే, ఆర్టికపరమైన భరీదు కాదు. ఇతరుల మీద మనం ఆధారపడేట్లు చేసే అలవాట్లు కూడా భరీదైన అలవాట్లే. ఎప్పుడయితే నిరాడంబరంగా బ్రతకటం ప్రారంభిస్తామో అప్పుడు మనకి స్వార్థం కూడా తక్కువగా వుంటుంది.
2. సంపాదించిన దానికన్నా తక్కువ ఖర్చు పెట్టండి. అప్పు తీసుకోవటాన్ని ఎవాయిడ్ చేయండి.
3. మీ మెదడు ద్వారం దగ్గర మీరే వెయిబర్లూగా నీలబడండి. లోపలినుంచి ఎవ్వుడు ఏం కావాలో దానిని అందజేయటానికి సన్నద్ధులుగా వుండండి. మెదడు ఏదైనా అడిగిపుడు దానిని పూర్చయం కిచెన్లోచి తీసుకువెళ్ళి అందజేస్తూ వుండండి. ఈ విధంగా మెదడుకే, హృదయానికి మధ్య మీరు తిరుగుతూ వుంటే ఆ ఎక్స్ప్రెస్ మిమ్మల్ని మానసికంగా ఎంతో శక్తివంతుల్ని చేస్తుంది.
4. మనమీగా పుట్టినందుకు నిరంతరం గర్జంగా, ఆనందంగా పీలవుతూ వుండండి.
5. ఇతరులని నింతోషపెట్టటం వలన వచ్చే ఆనందాన్ని గ్రహించండి. అదే సమయంలో మీకి మాత్రం నష్టం కలుగకుండా చూసుకోండి.
6. పలితం ఏమైనా, ఉద్దేశ్యం మాత్రం నిజాయితీగా వుండేలా చూసుకోండి.
7. పక్కావారి జ్ఞానం మీదా, అనుభవం మీదా నమ్మకాల్చి వుంచండి. అలా అని వారు మీ నమ్మకాలని కూలదోయటానికి ప్రయత్నిస్తే తప్పకుండా ఎదుర్కొండి. తార్కికంగా ఆలోచించి వారు చెప్పింది కరెక్ట్, మీది కరెక్ట్ అన్న విషయం ఒంటరిగా నిర్మారించుకోండి.
8. నిన్నటికీ, ఈరోజుకి మధ్య మీ జీవితాన్ని తీసుకుంటే అందులో తప్పనిసరిగా ఒక అనుభవమో, ఒక అనుభూతి, ఒక అప్పోదమో కనీసం ఒక్కస్టారైనా మీ పెదవుల మీద చిరునవ్వే వుండితీరాలి. అలాంటి రోజు లేదంటే మీ జీవితంలో ఒక రోజు నిర్మాకమైనట్లే, ఆ విషయం సదా గుర్తుంచుకోండి.
9. పశ్చల్ని గమనించటం, ఉదయం పూట నడవటం, తోటపని, సంగీతం పట్ల అభిరుచి, ఏదో ఒక ఆట, ఒక విదేశి భాష నేర్చుకోవటం, పుస్తకాలు చదవటం, పోటోగ్రఫీ, సాంప్రాత్మకాలు, స్నేహితుల మాట్లాడటం, దూరప్రాంతాలు చూసే అభిలాష రచన, మూర్ఖులు - పైవాటిలో కనీసం మాడిటి పట్ల మీకు ఇష్టం, అభిరుచి వుండితీరాలి.
10. ప్రార్థనలని నమ్మండి. ప్రార్థన మనసుని ప్రక్కాళనం చేస్తుంది. నిస్యార్థమైన ప్రార్థనలో వన్న ఆనందం మరి దేనిలోనూ లేదు.

"మనం ఒక వ్యక్తిని ఎంత ఇష్టపడుతున్నాం అనేది 'ఆతడికి మనం చేసిన మంచి' మీద ఆధారపడి వుండాలే తప్ప, అతడు మనకు చేసిన సాయం మీద కాదు." ఈ వాక్యం కొంచెం కవిప్పుస్తిజింగో వున్నా ఒకటికి పదిసార్లు చదివి అర్థం చేసుకోవటానికి ప్రయత్నించండి. 'మానవసంబంధాలు' అన్న అద్వయం మొత్తం ఈ ఒక్క వాక్యం మీద ఆధారపడి వుంది. ఇష్టపడి మనం సాయం చేయటం దైవత్యం. సాయం చేయటం వల్లనే ఇష్టపడటం స్వార్థం (లేదా) కృతజ్ఞత.

*

*

*

సంపూర్ణ విజయం అనేది కూడా కేవలం ఒక చర్యకి సంబంధించినదిమాత్రమే. జీవితానికి అంతిమ విజయం అనేది ఒక నిర్మారణగా వుండదు. ఒక విజయం ఆలూకు సంత్ప్రేశించాలం మాత్రమే నిలుస్తుంది. అలాంటి సంత్ప్రేశి కలకాలం కొనసాిస్తూ వుండాలంటే నిరంతరం విజయం ముఖ్యం. ఒక పని తర్వాత మరొక పని చేపట్టి దాని ద్వారా సంత్ప్రేశి పొందుతూ వుంటే అష్టపు జీవిత సాఫల్యం అర్థమవుతుంది.

ముప్పైసంవత్సరాలక్రితం అనంతపూరంలో మా వీధిలో ఒక గుమస్తావుండేవాడు. ఆయనకి నలుగురు కొడుకులు. వీధిలో వున్న పిల్లలందరినీ ఆయన పిలిచి తన అరుగుమీద కూర్చోబెట్టి పారాలు చెప్పేవాడు. ప్రతినెలా పరీక్షలు పెట్టి పెన్నిచ్చు, రబ్బర్లు బహుమతులుగా ఇస్తుండేవాడు. ఇదంతా ఆయన ఉచితంగా చేసివాడు. చదువు కూడా అమృకష్టాయిన ఈరోజులలో ఆయన వీధి అరుగుమీద పిల్లలకి చెప్పిన చదువు నా స్వాతింపుధంలో ఒక సజీవచిత్రం. ఎందుకో ఎన్ని అనుభవాలు జ్ఞానపూర్కాల పుటలలోంచి చెరిగిపోయినా ఆయన ఇప్పటికీ నా మనసులో కదులుతూనే వుంటారు. ఆయన నా తండ్రి.

కనీసం మన పిల్లలాటైనా ఒక వయసు వచ్చేవరకూ మన దగ్గర కూర్చోబెట్టికుని. రోజుకి గంటసేపు వాళ్ళకి పారాలు చెప్పకపోతే మనం ఎందుకు బతుకుతున్నట్టు? పిల్లల్ని ఊటిలోనో, రెసిడెన్చియల్ స్క్యూళ్లలోనో చేరించి, తాము బారల్లోనూ, పీటాల్లోనూ, కబ్బల్లోనూ, మహిళామందలిలోనూ గడిపోతే వచ్చే ఆనందం ఎంత వుందో ఇందులో కూడా అంత అనందం వుండన్న చిన్న సత్యాన్ని తెలుసుకోవాలటం ఎంత నిర్ధకం.

ఎక్కడయితే ఇళ్ళకి మగవాళ్ళు తొందరగా చేరుకోవాలనుకుంటారో. ఎక్కడి ఇళ్ళలో అదవాళ్ళు స్వచ్ఛంగా, ఆనందంగా నవ్వగలుగుతారో, ఏ ఇళ్ళల్లో పిల్లలు పాపురాల్లగా పోయిగా వుండగలుగుతారో, ఏ ఇంటిగది గోడలకి, 'నమ్మకం' వెల్ల; 'ప్రేమ' తించి అవుతుందో ఆ ఇంటి ముందు వరండలో దేవతలు, నట్టింట్లో లస్సి పడగడిలో రతి, పెరట్లో పరమేశ్వరుడు వుంటారు.

ఇంతమంది మనుషులు ఇంత అందోళనతో గడపటానికి కారణం వాళ్ళ ఇళ్ళు సరిగ్గా లేకపోవటమే.

ఇల్లు అంటే హృదయం కూడా.

మన హృదయం మీద మనం అధికారం సంపాదించబడే సంపూర్ణ విజయం.

సంపూర్ణ విజయం మూడు స్థంబాలమైనిర్మించబడి వుంటుంది. వాటిని వరివేస్తించి మనం ఈ పుస్తకానికి ముక్కాయింపు పలుకుదాం.

1. ప్రేమ

"ప్రేమంటే ఏమిటి ?"

"ప్రేమంటే సాందర్భం"

"సాందర్భమంటే ?"

"సాందర్భమంటే ఆనందం"

"కానీ నాకు సాందర్భాన్ని చూస్తే భరించలేనంత విషాదం కలుగుతుంది."

"సాందర్భం మనకి దక్కుపోతే విషాదం కలుగుతుంది. స్వార్థమనేది లేకుండా పోతే అది ఆనందమవుతుంది. ఆశించబటం స్వార్థమేకదా."

"కూలిన వ్యక్తాన్ని చూసే దుఃఖిస్తారు, పాడుబడిన గుడిని బాగుచేస్తారు, వేణువని పాలిస్తారు. వెన్నల్ని ప్రేమిస్తారు. ఈ ప్రపంచంలో మీకు అయిప్పుందివీది లేదా అభిషేక ?"

చలం ఏ వద్దేశ్యంలో ఆ ప్రశ్న అడిగాడో కానీ - తత్త్వాత్మపు మూలాధార ప్రశ్న అది.

.... నా జీవితం ఒక పెట్టిలాటిది. ఎన్ని అనుభూతుల్లో నింపినా అది బరువెక్కుదు. నేను నడిచే తోటలో ప్రతిపూవు దగ్గరా ఆగి పలకరిస్తాను. ఏది ఏ అనుభూతి పరిమళాన్ని ఇస్తుందో తెలియదుకదా. దేవుడు నా కాళ్ళలో శక్తి నిచినందుకు నేను అనుభవాల్లోంచి ప్రయోగం చేస్తూ వుంటాను. కొన్ని ముఖ్యంటాయి. గాయం లేనుపుటి సుఖం గుర్తొన్ని, ముళ్ళ గాయాలు కూడా అనందాన్ని ఇస్తాయి. దారిలో వ్యద్దులూ, రోగగ్రసులూ, బాధా సరీస్ఫుద్ధులూ కనపడతారు. వారిని ఓదారుస్తాను. వారి కళ్ళల్లో సంతోషం నాకు త్వర్ణిస్తుంది. మాగ్గమధ్యంలో నాకు రాజుల, మౌనార్యులనమాధులు కనపడతాయి. ఆ శిథిల సమాధులు 'గ్ర్యానికి' ప్రతీకలు. ఆ గర్జం కోల్చేయేలా చేసినందుకు నేను దేవుడికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటాను. నడిచేకొద్దీ నాకు ఏకత సాక్షాత్కరిస్తుంది. హృదయం విశ్వమంత విశాలమవుతుంది. నేను 'తప్ప నశించేది లేదని తెలుసుకుంటాను. నా హృదయ చక్కను సాందర్భమూ, సత్యమూ, శివమూ ఒకటై కనపడతుంది. అదే పరిపూర్ణమైన ఆనందంగా తోస్తుంది. అలా అని నేను విరాగిని కాను. భౌతిక సుఖాల్ని కూడా ఆస్యాదిస్తాను. సాందర్భం క్షణికంకావోచ్చు. కానీ క్షణాం అసత్యం కాదని నాకు తెలుసు. వేదనా కరుణాకలుస్తే ప్రేమ అవుతుంది. వేసవి కాలంలో దాహంతో ఆరిచే వెర్కికి అరుపు నాలో నిజమైన దుఃఖాన్ని కలగచేస్తుంది. అందుకే వర్షరుతువులో మొదటి విజయాలికి పదు మెట్లు —

నీటి చుక్క నాకు ఆనందాన్ని కలుగజేస్తుంది. నా గురించి నేను దుఃఖించక పోవటమే నా ఆనందం. అది తెలుసుకున్నాకు - కనపడేన ప్రతి లావయ్యాన్ని కదిపాను. ప్రతి హృదయాన్ని పలుకరించాను. ప్రతి తీవేనీ మీటాను. నా కష్టాన్ని కూడా అప్పాయింగా పరామర్శించాను. పాపం అది సిగ్గుపడింది. కొంతకాలానికి నేను వ్యద్ధిడిని అవుతాను. నా మాంస చర్మాదులు శుష్మిస్తాయి. ఆపై నేను మరణిస్తాను. ఇంత ఆనందప్రదబ్రమన జీవితాన్ని నాకిచ్చినందుకు ఆ దేవదేవుడి వద్దకు కృతజ్ఞతలు చెప్పుకోవటానికి వెళ్లాన్న నన్నుచూసి మరణం కూడా విష్టుబోతుంది....

*

*

*

‘ప్రేమ’ అన్న నవల్లో ఒక భాగం ఇది. ప్రేమ గురించి ఇంతకన్నా ఏమి చెప్పగలను? సంపూర్ణ విజయానికి తొలిస్తంబం ప్రేమ.

ప్రేమంటే అవతలి వారి బాధని వారి భాషలో అర్థం చేసుకోవటం. ప్రేమంటే సూర్యోదయంలో సూర్యాస్తమయాన్ని చూడగలటం. నిశ్శబ్దాన్ని వినగలటం. ఒక సమ్మకాన్ని మిగుల్చుకోగలగటం. బుమల పెదవుల మీది చిరువున్ని అర్థం చేసుకోగలగటం. చిన్న ఫిడెలు తీగకు మనమనసుని ఆకట్టుకోగలిగేటంత శక్తి ఎలా వచ్చిందా అనీ అమాయకంగా ఆశ్చర్యపోవటం. కొండలంచుల మీద ఆశిసేయిన సౌముంత్రాలని పలుకరించటం. సముద్రకెరటాల చప్పుడులో సంగీతాన్ని వినగలగటం. అంతా ప్రేమే.

గుణి అంతర్భాగంలో వెలిగే వేలాది దీపాల్లా - నా ఆంతర్చచ్ఛవులు జ్ఞానంకోసం చేతులు సాచాయి. కోనేటి గట్టున నిద్రగన్నేరు నాకు వినముత నేర్చుతోంది. చెరువు అంచుపైన కప్ప అర్థనిమీలిత నేత్రాలు నా విజయాన్ని పరిహసిస్తున్నాయి. నాకు బుమ్మత్తాన్ని నేర్చుతున్నాయి. నాలోని భగవంతుడిని వేడుకుంటున్నాను. నాకు చూపునిమ్మని. ప్రతి ప్రీతోనూ ప్రీత్తాన్ని చూసే చూపునిమ్మని. ప్రీతికమరిపుల చప్పుడులో వేదాన్ని వినగలిగే పీసుల నిమ్మని. ప్రతి పురుషుడిలో ధీరత్తాన్ని కనగలిగే మనో నేత్రాన్నిమ్మని. నా ఏమిర్చుకుల విజయంలో నిజాయాతీని చూడగలిగే చచ్చుతునిమ్మని. నా జీవితకాలమొత్తంలో దాని నీడలో కూర్చోలేను అని తెలిసికూడా ఒక చెట్టు విత్తనం నాటటమే ప్రేమ - అని తెలుసుకోగలిగే జ్ఞానాన్నిమ్మని.

శాంతి

“రెండు యుద్ధాల మధ్య విరామమే శాంతి” అన్నాడోక తత్త్వవేత్త.

ఇది దేశాలకి సంబంధించినది. ‘సమ్య వున్నప్పుడుకూడా విరామంగా వుండగలగటమే శాంతి.’ ఇది మనసుకి సంబంధించినది. ఔ సూక్తిని మరొకసారి గమనించండి. శాంతికి శాంతికి మధ్య వచ్చేది యుద్ధం కాదుట, యుద్ధాన్నికి యుద్ధాన్నికి మధ్య వచ్చేదే శాంతి.

సమస్యకీ సమస్యకీ మధ్య వచ్చే విరామమే శాంతి అనుకుంటే ఎలా? ప్రతిమనిషికి ఒకటి తరువాత మరొకటి సమస్యలు వస్తునే వుంటాయి. మరి శాంతి ఎక్కుడ? అందుకే ఈ ఏంగ్రెయిట్ న్యూర్జోసినలూ, ఎసిడిటీలూ.

జీవితం ఎంత పాడవుగా సాగిందిని కాదు. ఎంత వెడల్పుగా సాగిందిని ఆలోచించాలి. వయసూ వ్యద్ధావ్యం, చర్మం మీద ముడుతలు తేవోచ్చు. అశాంతి మనసుమీద ముడుతలు పడేలా చేస్తుంది.

సంగీతాన్ని ప్రేమించటం శాంతి. ఎందుకంటే - ప్రపంచంలోని అన్ని భాషల్లోనూ అదొక్కటే ఎదుటి వాడిగురించి వ్యంగ్యంగా మాటల్డాడదు.

చెట్లని ప్రేమించటం శాంతి. ఎందుకంటే అని తమ అసహానాన్ని కోపాన్ని ఇతరులమీద చూసించవు. ఆందం కోసం పుష్పించు, ఆహారం కోసం కొమ్మన్ కొట్టిపుసినా, అమాయకంగా తలలూపుతాయి.

కనులు విప్పారితం చేసుకుని ప్రపంచాన్ని చూసే చిన్న పిల్లల్ని ఇష్టపడటం శాంతి. కనులు మూసుకోబోతున్న వ్యద్ధాల్ని జారీతో ఆదరించటం శాంతి.

తెల్లవారురుమామనే గడ్డిపరక అంచున నిలచిన మంచుబిందువు, వర్కాలపు సాయంత్రం పుట్టమాకాశాన నిలచిన ఇంద్రధనసు క్షణల్లో అద్భుతమవ్యచ్చు. భూమికి అటు చివరున్న ఇంకెరికో ఇష్టటం కోసం దేవడు వాటిని తీసుకెళ్ళడనుకోవటం శాంతి. డబ్బు, ఆరోగ్యం, కీర్తి, పరువ ప్రతిష్ఠ అన్ని పోయినా నిబ్బరంగా వుండగలగటం శాంతి. భూమికి అటు చివరున్న ఇంకెరికో అలి చేరుకున్నాయనుకోవటం శాంతి.

ప్రతిరేకుని తీర్చిదిది, అన్నిటినీ ఒకేలాముమ్మర్లులామర్చి, ఓప్పిగ్గాప్రతిదినిలోనూ సుగంధం జల్లి, కొన్ని కోట్ల కోట్ల పూవుల్ని మనిషికసం బహుమతిగా ఇచ్చిన దేవడి ఇర్పునీ, దశాగుణాన్ని తెలుసుకొని, దాన్నించి కొంతయినా నేర్చుకోవటం శాంతి!

గుడిమీదనుంచి వచ్చే నీర్యారామ పవిత్ర గాలుల్ని శ్వాసించటానికి నాశిక, ప్రకృతి నిరాటంకంగా వినిపించే వేదద్వనులని వినటానికి పీసులు, పక్కవ్యక్తి బాధల్ని గమనించటానికి నయనాలు, దయని వర్షించటం కోసం హృదయం - పీటికవాటాలు నిరంతరం తెరిచి వుంచటమే శాంతి.

శాంతి అంటి రోజుకి ఒక సారైనా :

- నిర్మలమైన మనసుతో ప్రార్థించటం.
- మనతో మనం కనీసం ఆరగంట ఏకాంతంగా గడపటం.
- ఒక కొత్త పుస్తకంలో కొన్ని కొత్త పేజీలు చదవటం.
- ఒక మంచి కార్యం చేయటం.
- మన దగ్గరవాళ్ళని గుర్తుచేసుకోవటం.

- మంచి అలవాటుని మరింత పట్టిప్పం చేసుకోవటం.

- మన గురించి త్యాగా ఆలోచించుకోగల్లటం.

- నిన్నటిమీద ఏం సాధించామో తెలుసుకోగల్లటం.

శాంతి అనేది ఒక జీవనది లాటిది. కొండలమీద నుంచి అమాయకంగా దూకటంతో ప్రారంభమవుతుంది. త్వరలోనే గంభీరాన్ని సంతరించుకుంటుంది. అల్లరిగా వచ్చే వాగుల్ని నిండుమనసుతో తనలో కలుపుకుని సాగిపోతుంది. కష్టాలనే కొండలమధ్య మరింత లోతైన వ్యక్తిగ్వాన్ని ఆపారించుకుంటుంది. గమ్యమనే సముద్రాన్ని మంద గమనంతో చేరుకుంటుంది. ఆవిధంగా ఎక్కుడా కంగారు పడకపోవటమే శాంతి.

సంతృప్తి

ఫ్రైము, శాంతి వున్నచోట సంతృప్తి వుంటుంది. సంతృప్తిగా బ్రతకటం కన్నా విజయం మరోకటి లేదు. అవతలి వారి డబ్బుసిగానీ, కీర్తిసిగానీ, అధికారాన్ని గానీ చూసి ఈర్పవడక పోవటమే విజయం. గతాన్నిచూసి విచారించక పోవటం విజయం. ఒక గుడ్డి - మూగ - చెవటి వ్యక్తి అరచేతిమీద నేనోక ప్రశ్న ప్రాపాను. ‘....సంతృప్తి అంటే ఏమిటి’ అని. అతడికేం తెలుస్తుందిలే అని తెలిగ్గా అనుకున్నాను. తెలిసినా, ఎలా చెప్పాడా అని ఉత్సుకంగా చూసాను.

ఆతడు నన్ను చూసి నిర్మలంగా నమ్మేడు.

తృప్తి అంటే ఏమిటో నాకర్తవ్యాపైంది....

సేవలు చేయించుకోవాలనుకోవటం కన్నా - సేవ చేయటం, ప్రేమింపబడాలను కోవటం కన్నా - ప్రేమించటం, అర్థం చేసుకోబడాలనుకోవటం కన్నా - అర్థం చేసుకోవటం తీసుకోవటం కన్నా - ఇవ్వటం.....

అదే విజయం !

ఇటువంటి విజయంలో సంతృప్తిని పొందగల్లటం.....

సంపూర్ణ విజయం !!

అటువంటి సంపూర్ణ విజయాన్ని మరోకరికి పంచగల్లటం.....

అంతిమ విజయం !!

+జీవితం - ప్రకృతి మనకిచ్చిన బహుమతి సంతృప్తి - మనం ప్రకృతికిచ్చే బహుమతి. మన అసంతృప్తులకి కారణం, మనం వంతెనలకి బదులు గోడలు కడ్డటమే. +

ఓం. శాంతి. శాంతి. శాంతి.

కచేరీలో మొదటిసాలి వాయలిన్ వాయ

సుంటే..... లేచివెళ్ళపాశయే ప్రతి ప్రేక్షకుడూ ఒక

అనుభవం లాటి వాడు !..... వెళ్ళపాశయే ప్రతి ప్రేక్షకుడి

సుంచి ఒకపారం నేర్చుకొవటమే జీవితం !

ఉపసంహిరం

సా.....

పుస్తకం పూర్తయింది. ‘ప్రతి కలయికా ఒక పీడ్జ్‌లూకి నాంది’ అంటుంది వెన్నెల్ల ఆడపిల్ల. ‘ప్రతీ పీడ్జ్‌లూ మరోసారి కలయికకి నాంది’ అన్న ఆశావాదంతో ఈ పుస్తకాన్ని ముగిద్దాం. త్వరలోనే మరోసారి కలుసుకుండాం.

ఈ పుస్తకంలోని కొన్ని విషయాలగురించి చెప్పి, దీన్ని ముగిస్తాను. ఇటువంటి మానసిక విశ్లేషణ, వ్యక్తిత్వ వికాసానికి సంబంధించిన పుస్తకాల్లో ఎక్కువ పునరుక్తి (రిపిటీషన్) కనపడుతుంది. దీన్ని తొలగించటం కష్టం. భయం, దిగులు, కోపం లాటి మానసిక బలహీనతలన్నీ పరస్పరాధారితాలు (ఇంటర్విలింట్). అందువల్ల ఒకటో ఛాప్స్‌ర్ ప్రాసేటపుడు రెండో దానిగురించి, రెండో ఛాప్స్‌ర్ ప్రాసేటపుడు, మొదటి దాని గురించి రిపిటీవాకతపుడు, ఇంచా - ‘సమస్య’ అన్న పదం ఇటువంటి పుస్తకాల్లో వేలసార్లు వస్తునే వుంటుంది. అదే పునరుక్తిలా తోస్తుంది. అయితే, పారకుల్లో అందరికీ ఒకే అవగాహన వుండదు. ఒకే సమస్య వుండదు. అభిప్రాయాలు కూడా అందరినీ ఒకేలా వుండవి. లక్షలాది పారకుల కోసం ప్రాసేటపుడు అన్ని భాగాల్ని ప్రతిబింబించేలా ప్రాయాలి. ఎవరు దేన్ని ఐడెంటిపై చేసుకుంటారో తెలీదు కదా ! గమ్యం (విజయం) ఒకటే అయినా, ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్కరాదారి వెతుక్కుంటారు. అందుకే ఇస్తిర్చార్చు. అందుకే ఇస్తిర్చార్చు. అదే ‘రిపిటీషన్’గా కనపడుతుంది.

ఈ పుస్తకంలో స్నేత్తుర్ధ్వ వుంది. ఉపోద్యాతంలో చెప్పినట్టు - ఇది నేను, నాచుట్టు వున్నవాళ్ళు, నేను చూసిన సమాజం, నౌకు తెలిసి.... గొప్ప గొప్ప విజయాలు సాధించిన వాళ్ళు, అపజయాల్లో క్యాంగిపోయిన వాళ్ళు, నేల క్యంగి - మళ్ళీ నిప్పులు చిమ్ముకుంటూ నింగికెగిన వాళ్ళు - పీరందరి అనుభవాలూ దానిపట్లు నా ప్రతిస్పందన వున్నాయి. అందుకే ఇది స్నేత్తుర్ధ్వగా కనపడవచ్చు. అయితే ఈ పుస్తకంలో ప్రాసిన ప్రతీంది సత్యమే.

ఎజయాసికి ఐదు మెట్లు

నిజంగా జరిగిందే. ఖుబువులు లేనిదేరీ పేర్కొనబడలేదు. పోతే - అవతలివారి మనసుకినప్పె కలుగుతుంది అనిపించేట మాత్రం పేర్కొయలేదు.

కొంతమంది మేధావుల గురించి, అమాయక ప్రజల్భించి డబ్బు చేసుకునే వారి గురించి ఈ పుష్టకంలో రెండు మూడు చోట్ల ప్రాయటం జరిగింది. ఎవరిమీదా నాకు వ్యక్తిగత కష్టమైనేవు, జయగతున్న ఆన్యాయాల్ని వివరించి, మీరలా సూసపేకండి - అనే పారకులకు చెప్పటమే నా వ్యక్తిగతం. విజ్ఞలైనవారు గ్రహిస్తారు. లేనివారు తాత్కాలిక మానసిక తప్పి కోసం డబ్బు ఖర్చుపెడతారు, రచయిత, తన ఆభిప్రాయం చెప్పటంలో తప్పులేదు కదా !

అలాగో విషయం అన్నిటికన్నా ముఖ్యమైనది. ఈ పుష్టకంలో రచయిత కొన్నిచోట్ల వెలిబుచ్చిన భావాలు, తనే వేరొక చోట ఖండించినట్లు కనపడుతుంది. నిజానికి ఇది ఖండన కాదు. మరింత లోతుకు వెళ్లి చర్చించటానికి అపకాశం లేక ! ఉదాహరణకి ఒక సంసారంలో - భద్రవల్క్ష్మీభవడి ఆత్మహాత్య చేసుకోవాలనుకుంటున్నంత దారుణమైన స్థితి వుంటే, దానిబాధులు విడిపోవటం మంచిది అని ఒకచోట; ఎంత దారుణమైన సంసారంలోనైనా 'కమ్యూనికేషన్' అనేది అనురాగాల్ని పండిస్తుందని వేరొకచోట ప్రాయటం జరిగింది. ఏది కరెక్షని నిలదీసి అడిగితే ఏం చెప్పగలం ? ముందు మొరటిది ప్రయత్నించారి. రెండోది చివర్లో చెయ్యాలి, ఇలా ప్రాత్మీ - మళ్ళీ ఇంకో ప్రత్యుత్తమ అడుగుతారు. "మనం కమ్యూనికేట చెయ్యాలనుకున్నా, ఆ అనురాగాన్ని అవతలివారు అర్థం చేసుకోలేకపోతే ఏం చెయ్యాలీ?" అని. ఇలా ప్రత్యుత్తమేదప్రత్యుత్తులూ, వాదనల లైవాదనలూ ఉత్సవమవుతూనే వుంటాయి. ఎంత లోతుకి వెళ్లి చర్చించించా ఇంకా ఏదో మిగిలిపోతూ వుంటుంది. పుష్టకం ఖరీదు వెయ్యి రూపాయలవుతుంది.

ఇంతకి చెప్పచేయేదిమిటంటే - రకరకాల విష్టమాలా, వివరణలతోనే ఈ పుష్టకం ప్రాయటం జరిగింది కానీ, పరిష్కార మార్గాలు చెప్పబడలేదు, దార్శన సూచించటం జరిగింది కానీ, గమ్యాలు నీర్దేశింపబడలేదు, కాబట్టి - 'ఇలా అయితే ఎలా ? అలా అయితే ఇలా ? కాదా ? అలా ఇలాండా ఇంకోలా మార్గం లేదా ? అక్కడ అలా ఇక్కడ ఇలా. ఎలా ప్రాసారు ? ఇలాగైతే ఇలాగే వుండాలా ఇలా వుంటూ అలా వుండకూడా ?' లాటి ఉత్తరాలు ప్రాయకండి ప్లీజ్. నేను అనుకున్నదో నేను ప్రాసాను. అందులో మీకు నచ్చింది తీసుకోండి. కనిసం ఒకపోయింటన్నా నచ్చుకండా వుంటుందని నేను అనుకోను.

పోతే, ఈ పుష్టకంలో ఎక్కువ 'ఇండివ్యూవలిజమ్' (ఇతరులనుంచి వేరుచేసే ప్రట్యేకతతో కూడిన ఏకష్టం) గురించి ఎక్కువగా చెప్పబడింది. నేను చాలా సెంటోమెంటల్లో అనుకునేవారు ఈ పుష్టకంలోనీ కొన్ని ఆభిప్రాయాల్లో ఏకీభవించకపోవచ్చు. సెంటోమెంటకి వ్యతిరేకవదం మెటీరియలిజం అనుకోవటంవల్ల వచ్చిన పారపాటు ఇది. నేను సెంటోమెంటల్లనీ కాదు - అనుకునే వ్యక్తి ఎవరైనా వున్నారా ? నేను చాలా సెంటోమెంట్ వున్న వ్యక్తినీ' అని అవతలివారికి చెప్పటమే మెటీరియలిజం.

చాలాకాలంక్రితంనేవాక కథ ప్రాసాను. చిన్ననాటి స్పేషాతులిద్దరు పాతికసంవత్సరాల తర్వాత కలుపుకుంటారు. ఒకరు కాపెటలిస్టుగానూ, మరొకరు కమ్యూనిస్టుగానూ, మారతారు. ఇద్దరూ డ్రింక్చెస్ట్రు తమతమ సిద్ధాంతాల గురించి పూటుగా వాదించుకుంటారు. కొట్టుకున్నంత పని చేస్తారు. మందు ఎక్కువయ్యాక ఇద్దరూ తమతమ అసంతృప్తి చెప్పుకుని ఏడుస్తూ - ఒకర్కొరు ఓదార్చుకుంటారు. ఈ కథ పట్టివ్వాలు అయ్యాక రచయితకి రెండు ఉత్తరాలు వస్తాయి. ఒక కుర్రవాడు కమ్యూనిజింని అర్థం చేసుకోలేకపోయినందుకు రచయితమీద జాలిపడతూ పదిపేజీల ఉత్తరం ప్రాస్తాడు. మరొక యువకుడు కాపెటలిజం, డబ్బు విశిష్టతలని వివరిస్తూ రచయితని తిడ్డాడు.

.... ఇదీకథ. ఈ కథని నేనే పత్రిక్కు పంపలేదు. దానికి పెద్దకారణాలు కూడా ఏమీలేను. అసలీ కథాంశం కాపెటలిజం, కమ్యూనిజిం గురించి కాదు. రచయిత గురించి!.... తమ జీవన విధానం పట్ల ఇద్దరు మనుషులకుండి అసంతృప్తుల గురించి రచయిత చెప్పరలుటంటే, ఇద్దరు పారకులు - అతడి ఆభిప్రాయాన్ని ఎలా తప్పుగా అర్థంచేసుకున్నారనేది కథాంశం. అదే భయం ఈ పుష్టకం పట్ల కూడా నాకుంది. అయినా సరే ఈ పుష్టకాన్ని మీ ముందుంచుతున్నాను. ఎవరో ఎక్కుడో వుంటారనీ, కనీసం ఒక్కరికయినా ఇందులో ఒక్క పాయింట్ అయినా దౌరుకుతుందని ఆశ. పదిపేనేళ్ళ కుర్రవాడికి ఎవరైనా ఈ పుష్టకాన్ని పుట్టినరోజు బహుమతిగా ఇస్తే అతడి జీవితంలో ఒక మార్పుకి ఇది సహాయపడులని కోరిక. పెద్ద పెద్ద వ్యక్తులు కూడా చిన్ని విత్తనం నుంచే స్ఫూర్ణించబడతాయి కదా ! దీనినై మీ ఆభిప్రాయం నాకు ప్రాయండి.

మరి ఇటువంటి పుష్టకాలు జీవితాన్ని మారుస్తాయా ? ఉపోద్యాతంలో చెప్పినదే పునరుద్ధారిస్తాను. జీవితాన్ని మార్పుకపోయినా ఆలోచనా విధానాన్ని మారుస్తాయి.

ఇటువంటి పుష్టకం ఏపిధంగా ఉపయోగపడుతుందంటో - ఇంటర్ డిపెండెస్ గురించి మరొక్కు ఉదాహరణ చెప్పి ఈ ఉపసంహారాన్ని ముగిస్తాను.

మాదగ్గిర సి. చదువుతున్న అసిస్టెంట్కి అకస్మాత్తుగా కన్సల్వెన్ ప్రారంభ మయ్యాయి. స్కూనింగ్ చేస్తే 'బ్రెయిన్ ట్యూబర్డ్కాలమా' అని తేలింది. ఆర్మెల్లు ట్రీట్మెంట్ కావాలి దానికి. ఈ చిపయం ఇంట్లో తెలియచానికి వీల్చేదు. తండ్రి లేదు. తల్లి పోర్ట్ పేపెంట్.

ఆ సమయంలో నేనోక పరిష్కార మార్గం చెప్పాను. ఎప్పటిక్కుడు టీఎలో చెప్పిన (మొత్తం అయిదొదల పేజీలు) ప్రాసిచేట్లు - ట్రీట్మెంట్కయ్య ఖర్చుతనే సంపాదించుకొనేట్లు.

ఉపికే కూడా డబ్బు ఇవ్వోచు. కానీ చెప్పానుకదా. ఇంటర్ - డిపెండెస్. రోజుకి రెండు పేజీలుప్రాస్తే (అరగంట పనిచేస్తే) చాలని చెప్పాను.

ఈ పుస్తకం ప్రాయటానికి తొమ్మిది నెలలు పట్టింది. దాదాపు రెండోందలా అరవై పాయింట్లు, వివిధ పుస్తకాలు, నోట్టులు - తొమ్మిదినెలల్లోపుస్తకం పూర్తయింది! ఎప్పుడు పాయింట్ తడితే అప్పుడు - ఎక్కుడపడితే అక్కడ - చివరికి చేతులు తుడుచుకునే నావీన్సీమీద కూడా ఈ పాయింట్ ఆలూకు ఆలోచన రూపుదిద్దుకుంది. చివరికి ఈరోజున పూర్తయింది.

"The happiness in doing some productive work, the satisfaction of earning my own money, and above all.... going through this book all the way - gave confidence and kept me lively. Its a wonderful experience...." అన్న మా అసిస్టెంట్ మాటలు నాకూడా కాన్పిడెన్స్ ఇచ్చాయి.

కాబట్టి పుస్తకాలు ఆలోచన దృష్టుకూన్ని మార్చాయి.

ఉచిత యాచనలోంచి - సంపాదనలోకి - ఆధారపడటంలోంచి స్వయం పోషణలోకి వెళ్ళటమే విజయం !

సరదాగా ఓ మాట చెప్పుకొని ముగిద్దామా !

ఒకబ్యాయా అమ్మాయా ఫోన్లో నాలుగుంటలపాటు మాట్లాడుకున్నాక గుడ్బై చెప్పుకుని ఫోన్ పెట్టియ్యానికి - 'గుడ్బై' చెప్పాక కూడా- అవతలివారు ఇంకా ఏమైనా ప్రతిస్నిందిస్తారేమానని వెయిట్ చేయటానికి గల తేడాయే సాధారణ జీవితానికి - జీవితంలో వుండే రసరమ్మానుభూతికి తేడా చెపుతుంది. అవతలి వారిలో మనపట్ల ప్రేమని రెట్టింపు చేస్తుంది.

విజయం అక్కడినుంచి ప్రారంభమై విశ్వాప్తమవుతుంది. కాబట్టి ఇది ఔనల్ గుడ్బై కాదు. ఈ పుస్తకంపై మీ ప్రతిస్నిందనకోసం ఎదురుచూస్తూ.....

- మీ

యండమూరి విరేంద్రనాథ్

36, U.B.I. Colony,
Road No. 3,
Banjara Hills,
Hyderabad - 50 0034.

యిండ్రమూరి విరేంద్రనాథ్

My lifetime dream is an Utopia, where family planning is compulsory, no smoking, no drinks, one man - one plant, no temple, no church, no masque, only prayer hall, no heritage of property and no politics.

YANDAMOORI @ HOTMAIL.COM